

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Journal of Humanities and Social Sciences for Sustainable Development

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2567 Vol.7 No.1 January - June 2024

ISSN : 3027-7841 (Print)

ISSN : 3027-7868 (Online)

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ภายใต้การดำเนินงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้จัดทำวารสารวิชาการขึ้นเพื่อเป็นการเผยแพร่ องค์ความรู้ ผลจากการค้นคว้า วิจัยแง่มุมต่าง ๆ เผยแพร่แก่สาธารณชน กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการผลงานโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้มีพันธะทราบล่วงหน้า การพิจารณาของกองบรรณาธิการในการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานลงวารสารฯ ถือเป็นขั้นสุดท้าย

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการหรือผลงานวิจัยที่มีคุณภาพด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อในการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษา

1) รองศาสตราจารย์ ดร.ชุดิภาญจน์ ศรีวิบูลย์	อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2) รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ผังนิรันดร์	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา
3) รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มรกต วรชัยรุ่งเรือง	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและเผยแพร่

บรรณาธิการ

1) อาจารย์ ดร.นภาศรี สุวรรณโชติ	บรรณาธิการ
2) นางสาวศิริธรรม จิตต์งาม	ผู้ช่วยบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

1) Assistant Professor Yanjin E. Pan	National Chiayi University
2) Associate Professor Dr.WenWen Tian	Northwestern Polytechnical University
3) รองศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
4) รองศาสตราจารย์ ดร.สิงหนาท น้อมเนียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
5) รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิทธิธิดกุล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6) รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์พงศ์ โพธิ์ทองสุนันท์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
7) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญาพร พจนปัญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
8) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ภูตระกูล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศ วัฒนโสภากุล	มหาวิทยาลัยมหิดล
10) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี ยาศี	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
11) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร นพประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
12) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.เกรียงไกร กองแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

13) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจศักดิ์ เจริญมหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
14) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ โพธิ์พูกษานันท์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
15) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา สุรีย์เดชะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
16) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คธาวุฒิ ไวยสุศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
17) ดร.อังค์วรา เหลืองนภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
18) ดร.สุวิทย์ คงสงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
19) ดร.สุลภณียา บุญโยธิน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
20) ดร.ภักจิรา ลีเลิศพันธ์	สถาบันนวัตกรรมการบริหารแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กองการจัดการ

1) นางสาวอนินธิตา เพ็ชรแสง	2) นายไพรัช ศิริวัฒนพิศาล

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม)

เจ้าของวารสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สำนักงาน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เลขที่ 1 ถนนอุทองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทร. 0 2160 1280 โทรสาร. 0 2160 1283 Email: hs_ssrujournal@ssru.ac.th เว็บไซต์ <http://www.journal.ssru.ac.th/index.php/hssru>

ออกแบบปก

นายณรงค์ฤทธิ์ คิดเห็น

“บทความที่ลงตีพิมพ์ เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น
บรรณาธิการผู้พิมพ์เผยแพร่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่ต้องรับผิดชอบใดๆ”

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
วจนกรรมในการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการ “พุททอล์ค พุทโตร์” Speech Acts of Love Counseling in “Phut Talk Phut Toll” Talk Show ปิยฉัตร พลเสน*, อภิญญา สายสุริยะ, วรุณญา อัจฉริยบดี <i>Piyachat Ponlasen*, Aphinya Saisuriya, Warunya Ajcharyabodee</i>	7-20
ผลกระทบจากการกักกันตัวทางการแพทย์ในวอลเปเปอร์สีเหลืองของชาร์ลอตต์ กิลแมน The Effect of Medical Isolation in Charlotte Gilman’s the Yellow Wallpaper รพีพัฒน์ พัฒนา <i>Raphiphat Phatthana</i>	21-31
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการเขียนโปรแกรมพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้รูปแบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 Developing Eleventh-Grade Students’ Academic Achievement of Ability in Basic Programing Using Learning by Doing and Project-Based Learning สาวิตรี ผิวงาม <i>Sawitree Phewngam</i>	32-46
การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินความสุขในการเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา The Development of Indicators and Criteria for Assessing Happiness in Digital Learning Management Among Secondary School Students at Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University จามร สิริकरणะ <i>Jarmon Sirikanna</i>	47-60
ทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี Direction of Gastronomy Tourism in Phetchaburi ศรัณยู จันทร์วงศ์ ¹ *, พิมพ์พร เลิศอำไพ ² , ปวีศา เทียนทอง ³ <i>Saranyu Chanwong¹*, Pimporn Lert-ampai², Pawarisa Thianthong³</i>	61-74

สารบัญ(ต่อ)

บทความวิจัย	หน้า
การตรวจสอบความถูกต้องของการแปลโดยใช้กูเกิ้ล ทรานสเลท จากสำนวนภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทยในระดับประโยค An Investigation of Translation Accuracy by Google Translate from English Idioms to Thai at Sentence Level ภุรี กาญจนากาศ*, มณฑรัตน์ รุ่งเรืองธรรม <i>Puree Kanchanakas*, Montarat Rungruangthum</i>	75-88
การเปรียบเทียบพัฒนาการพระพุทธศาสนาในอาเซียน A Comparison on the Development of Buddhism in ASEAN ชฎาพร จินชาวนา <i>Chadaporn Jeenchaona</i>	89-105
การศึกษาพฤติกรรมและมาตรการการลดการทิ้งขยะอาหารในครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร A Study of Behavior and Measures for Interventions Reducing Food Waste of Households in Bangkok ศุภิสรา อินทรธาวรส <i>Suphissara Intarathaworn</i>	106-115
การพัฒนาทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน Development of Sentence Writing Skills in Communication Using Collaborative Teaching Technique CIRC Together with Skill Training for Students with Hearing Impairment มุฮัมหมัดอัฟฟาร์ ปานสัน*, โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช, พัชยากร พูลเกตุ <i>Muhammadaffar Panan*, Sophon Chaiwatthanakunwanich, Patchayakorn Poonkate</i>	116-126
กลไกและแนวทางแก้ไขปัญหาวาสตเหลือทิ้งทางการเกษตร ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย: กรณีศึกษา อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น The Mechanisms and Guild Line for Agricultural Waste Solving from Stakeholders: A Case Study in Ban Phai District Khon Kaen Province สุธีระ บุญญาพิทักษ์*, น้ำฝน อัสวากิจกุลโรจน์ ¹ , ณพงศ์ นพเกตุ ² <i>Suteera Boonyapitaks¹*, Namfon Assawakitkulroj¹, Napong Nophaket²</i>	127-139

วจนกรรณในการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการ “พุทธอล์ค พุทธโธ”

ปิยฉัตร พลเสน*, อภิญา สายสุริยะ, วรณญา อัจฉริยะดี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: s63123401020@ssru.ac.th*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบวจนกรรณ การให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการ พุทธอล์ค พุทธโธ วิเคราะห์ข้อมูลจาก 10 อันดับรายการพุทธอล์ค พุทธโธ ที่มีผู้ชมผ่านทางแอปพลิเคชันยูทูบ (YouTube) มากที่สุดในปี พ.ศ. 2561 โดยใช้เกณฑ์การการจำแนกกลุ่มวจนกรรณ และเงื่อนไขวจนกรรณของ John R. Searle (1976) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถ้อยคำการให้คำปรึกษา ผลการศึกษาพบว่า วจนกรรณการให้คำปรึกษาในรายการพุทธอล์ค พุทธโธ มีการใช้วจนกรรณการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาความรัก 6 วจนกรรณ ได้แก่ 1) วจนกรรณการแนะนำ 2) วจนกรรณการเตือน 3) วจนกรรณการแสดงความคิดเห็น 4) วจนกรรณการตำหนิ 5) วจนกรรณการชื่นชม 6) วจนกรรณการปลอบโยน เมื่อพิจารณาการใช้วจนกรรณในภาพรวมพบว่า วจนกรรณการให้คำปรึกษาที่พบมากที่สุด คือ วจนกรรณการแนะนำ โดยส่วนใหญ่ผู้ที่เข้ามาปรึกษาต้องการคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้ขอรับคำปรึกษาและเพื่อหาทางออกของปัญหานั้นได้อย่างเหมาะสม รองลงมา คือ วจนกรรณการเตือน เมื่อเห็นว่าปัญหาดังกล่าวควรจะได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงใช้รูปแบบการเตือนสติ ให้ผู้ขอรับคำปรึกษาได้ทบทวน ได้คิดในสิ่งที่กระทำอยู่ วจนกรรณการแสดงความคิดเห็น ผู้ให้คำปรึกษาต้องไม่แสดงความคิดเห็นไปทางใดทางหนึ่งเพื่อให้ผู้ขอรับคำปรึกษาได้เข้าใจถึงปัญหา และได้รับมุมมองความคิดใหม่ ๆ จากผู้ให้คำปรึกษา วจนกรรณการตำหนิ เมื่อผู้ขอรับคำปรึกษาไม่เข้าใจถึงปัญหา จนทำให้เกิดข้อขัดแย้ง ผู้ให้คำปรึกษาจึงพูดให้ผู้ขอรับคำปรึกษาได้ถุกคิดถึงปัญหา วจนกรรณการชื่นชม มักใช้กับเหตุการณ์ที่ผู้ขอรับคำปรึกษา มีมุมมองและทัศนคติที่ดีต่อปัญหา และวจนกรรณการให้คำปรึกษาที่พบน้อยที่สุด คือ วจนกรรณการปลอบโยนมักเป็นปัญหาด้านมือที่สาม ด้านความสัมพันธ์ที่ไม่ชัดเจน มีสถานการณ์บริบทของปัญหาที่ซับซ้อนจึงใช้ถ้อยคำที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาการปลอบโยนต่อผู้ขอรับคำปรึกษา เพื่อให้กำลังใจ และต่อสู้กับปัญหาความรักที่เกิดขึ้น

คำสำคัญ: วจนกรรณ, การให้คำปรึกษา, ความรัก, รายการพุทธอล์ค พุทธโธ

Speech Acts of Love Counseling in “Phut Talk Phut Toll” Talk Show

Piyachat Ponlasen*, Aphinya Saisuriya, Warunya Ajchariyabodee

Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: s63123401020@ssru.ac.th*

*Corresponding author

Abstract

The purpose of this article was to analyze the types of love counseling speech acts in Phut Talk Phut Toll Talk Show. The research data was the top 10 most viewed YouTube clips application in 2018, used John R. Searle's theory of speech pragmatics and assortment of speech acts. The findings of study showed that the types of love counseling speech acts could be divided into 6 types of speech acts; advising, warning, commenting, blaming, complementing and comforting. The most used speech act was “advising”, followed by warning, blaming, commenting. That such problems should be corrected properly and appropriately, therefore use the form of caution for the consultant to review thought about what he was doing. For commenting speech act, the counselor must not express any opinion in any way so that the counselor can understand the problem and gain new perspectives from the mentor. Blaming speech act, the counselor doesn't understand the problem causing controversy so the counselor uses this speech act to the consultant to think about the problem. Complementing speech act often used for situations when the consultant have a positive perspective and attitude towards the problem. The least used speech act was comforting. There are complex situations in which the context of the problem is used, therefore, words that show the intention of consoling the consultant are used to encourage and struggle with love problems.

Keywords: Speech act, Counseling, Love, Phut Talk Phut Toll Talk Show

บทนำ

ปัจจุบันผู้คนในสังคมต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน แม้จะเป็นปัญหาเล็ก ๆ แต่เมื่อขาดการแก้ไขปัญหาที่ดี เรื่องบางเรื่องอาจบานปลาย และกลายเป็นปัญหาที่ใหญ่ขึ้น และยากต่อการแก้ไขในที่สุด การให้คำปรึกษาให้คำแนะนำและรับฟังจึงเป็นการช่วยเหลือผู้ที่มีความเครียดและความวิตกกังวลรูปแบบหนึ่ง ที่อาศัยความสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้ขอรับคำปรึกษาเพื่อให้ผู้ขอรับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น ปัญหาใกล้ตัวอย่างหนึ่งที่เกิดผลกระทบต่อสุขภาพทางอารมณ์และจิตใจของคนในสังคมคือ ปัญหาความรัก เนื่องจากความรักเป็นรากฐานสำคัญของมนุษย์ในสังคม จึงควรให้ความสำคัญกับความคิดและความรู้สึกของอีกฝ่าย เพราะอาจเกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกันได้ เมื่อคนในสังคมประสบปัญหาเรื่องความรัก แต่ละคนย่อมหาทางออก สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังทางบ้านที่ประสบปัญหาเรื่องความรักโทรศัพท์มาเล่าปัญหาชีวิตออกอากาศ ส่วนผู้ดำเนินรายการก็จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาคือ รายการพุทธทอล์ค พุทธ โทร ออกอากาศสดทางคลื่นวิทยุ EFM 94 โดยผ่านมุมมองของติเจ 3 ท่าน ประกอบไปด้วยคุณพงษ์ธร จงวิลาส (ติเจเผือก) คุณศกุนตลา เทียนโพธิ์จัน (ติเจต้นหอม) และ คุณณณธิป สุนทรรักษ์ (ลูกกอล์ฟ) ดังตัวอย่าง การให้คำปรึกษาของพิธีกร

ปัญหาความรักจากผู้ขอรับคำปรึกษา	คำปรึกษาจากพิธีกร
แฟนของตนได้คบซ้อน ถึงแม้จะรู้ จับได้ แต่ก็รัก และไม่อยากจะออกจากชีวิตของเขา อยากรู้ว่าสิ่งที่จะทำต่อจากนี้ ควรจะทำ ยังไงต่อ เหนื่อยต่อไปติ้ม	“ในฐานะที่เป็นผู้ชายด้วยกัน เข้าใจทุกอย่างทุกความรู้สึก ผมเชื่อว่าคนที่เคยมีความรักต้องมีสักครั้งหนึ่งที่เรทำอะไรที่แพ้ แต่อย่ากลัวต่อ ทำดีเป็นครั้งสุดท้ายถ้าถามพี่ พี่ว่าทำต่อไปเลยทำต่อไปให้สุด จนวันหนึ่งคุณจะบอกกับตัวเองว่าพอแล้ววะ ทำอะไรก็ไม่มีประโยชน์แล้ววะ มันจะมีวันนั้นที่คุณบอกตัวเอง ซึ่งวันนั้นจะเป็นวันสุดท้ายที่คุณจะทำอะไรเพื่อเขา เพราะวันนี้ไม่มีใครหยุดคุณได้หรอก ตัวคุณเองก็หยุดไม่ได้ถ้าใจมันอยากสู้ สู้ได้แต่การสู้ต่อจากนี้จะมีแต่ความเจ็บ”

(พุทธ ทอล์ค พุทธ โทร... เวทีหน้าถ้าไม่แนะนำตัวแบบเสียงสูง จะแนะนำตัวแบบ ... 18 ก.ค. 61)

จากถ้อยคำการให้คำปรึกษาของติเจเผือก มีเจตนาแสดงให้เห็นถึงวัจนกรรมการแนะนำว่า ในฐานะที่ผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ชายเหมือนกันและเคยมีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันจึงมีความเข้าใจด้านความคิดและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาพอสมควรจึงสามารถเลือกใช้วัจนกรรมในการให้คำปรึกษาได้อย่างตรงจุด เข้าใจว่าผู้ขอรับคำปรึกษาอยากทำดีเป็นครั้งสุดท้ายจึงแนะนำผู้ขอรับคำปรึกษาว่า เช่นนั้นแล้วก็ให้ผู้ขอรับคำปรึกษาสู้ต่อไปให้สุดถ้าใจอยากสู้ แล้วสุดท้ายจะมีวันนั้น วันที่ผู้ขอรับคำปรึกษาจะสามารถหยุดตัวเอง และผ่านพ้นกับปัญหานี้ได้

ผู้วิจัยเห็นว่าการให้คำปรึกษาของพิธีกรในเรื่องของปัญหาความรักในรายการพุททอลค์ พุทธโธร แผงไปด้วยเจตนาต่าง ๆ อันเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้ฟังเจอกับทางออกของปัญหา ซึ่งถ้อยคำที่ใช้แสดงให้เห็นเจตนาและจุดมุ่งหมายของการสื่อสารและส่งผลไปสู่การกระทำที่เรียกว่า “วัจนกรรม”

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้วัจนกรรมในการการให้คำปรึกษาเรื่องความรักที่ปรากฏในรายการพุททอลค์ พุทธโธร เพื่อแสดงให้เห็นถึงการใช้วัจนกรรมที่แผงไปด้วยเจตนาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น วัจนกรรมการแนะนำ วัจนกรรมการเตือน วัจนกรรมการตำหนิ วัจนกรรมการชื่นชม วัจนกรรม การแสดงความคิดเห็น และวัจนกรรมการปลอบโยนที่นำไปสู่แนวทางการให้คำปรึกษา ที่แตกต่างกันตาม สถานการณ์ที่พบ ไม่ว่าจะเป็นแนวทางการให้คำปรึกษาแบบนำทาง แนวทางการให้คำปรึกษาแบบ ไม่นำทาง และแนวทางการให้คำปรึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการให้คำปรึกษาที่ตรงจุด และเพื่อเป็น ประโยชน์ต่อผู้ขอคำปรึกษาให้สามารถนำไปปรับใช้และเป็นแนวทางในการหาทางออกของปัญหา ตัดสินใจได้ด้วยตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์รูปแบบวัจนกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการ พุททอลค์ พุทธโธร

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กำหนดหัวข้อเรื่องวัจนกรรมในการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการ “พุททอลค์ พุทธโธร”
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับวัจนกรรม
3. วิเคราะห์การให้คำปรึกษาของพิธีกรในรายการวิทยุ พุททอลค์ พุทธโธร จากการฟังเสียงใน รายการวิทยุแล้วถอดออกมาเป็นตัวอักษร
4. ศึกษาแนวทางการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการ พุททอลค์ พุทธโธร
5. เรียบเรียงผลการวิจัย
6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย
7. นำเสนอผลการวิจัยสู่สาธารณะ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวัจนกรรมในการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการ “พุททอลค์ พุทธโธร” ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีการจำแนกกลุ่มวัจนกรรม

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดวัจนกรรม (speech act) และเงื่อนไขวัจนกรรม (ทรวงธรรม อินทจักร, 2550. 44 - 48) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถ้อยคำการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการ พุททอลค์ พุทธโธร ได้แก่ วัจนกรรมการแนะนำ (recommending) วัจนกรรมการเตือน (warning) วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น (commenting) วัจนกรรมการตำหนิ (blame) วัจนกรรม การชื่นชม (complimenting) วัจนกรรมการปลอบโยน (reassuring) ดังนี้

1. **วัจนกรรมการแนะนำ** จัดอยู่ในกลุ่มชี้แนะ (Directive) ถ้อยคำที่แสดงถึงความพยายามของผู้พูดที่ต้องการให้ผู้ฟังกระทำการบางอย่าง ซึ่งการกระทำนั้นอาจนำไปสู่ทางออกของปัญหา
2. **วัจนกรรมการเตือน** จัดอยู่ในกลุ่มแสดงความรู้สึก (Expressive) ถ้อยคำที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงเจตนาให้ผู้ขอรับคำปรึกษาทราบ ว่าหากไม่กระทำตามในสิ่งที่ผู้ให้คำปรึกษากล่าว จะทำให้ผู้ขอรับคำปรึกษาเสียประโยชน์
3. **วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น** จัดอยู่ในกลุ่มแสดงความรู้สึก (Expressive) ถ้อยคำที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงเจตนาบอกกล่าวถึงความคิดเห็นของตนที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ไปยังผู้ขอรับคำปรึกษาบ่งบอกถึงอารมณ์ความรู้สึกและทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง
4. **วัจนกรรมการดำเนิน** จัดอยู่ในกลุ่มบอกกล่าว (Representative/Assertive) ถ้อยคำที่ผู้ให้คำปรึกษาให้เจตนาดำเนิน ผู้ขอรับคำปรึกษาดูเห็นว่าการกระทำของผู้ขอรับคำปรึกษานั้นไม่ถูกต้อง
5. **วัจนกรรมการชื่นชม** จัดอยู่ในกลุ่มแสดงความรู้สึก (Expressive) ถ้อยคำที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงเจตนาชื่นชมต่อผู้ขอรับคำปรึกษาว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นสิ่งที่ดี
6. **วัจนกรรมการปล่อยปละ** จัดอยู่ในกลุ่มผูกมัด (Commissive) ถ้อยคำที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงเจตนาห่วงใยและหวังดีต่อผู้ขอรับคำปรึกษาให้ผู้ขอรับคำปรึกษารู้สึกดีขึ้นมีกำลังใจในการแก้ไขปัญหาต่อไป

แนวคิดเงื่อนไขวัจนกรรม

ทรวงธรรม อินทจักร (2550, 52 - 56) ได้อธิบายถึง เงื่อนไขวัจนกรรม (speech act condition) มี 4 ประการ ได้แก่

1. **เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ (propositional content condition)** ผู้พูดมีหน้าที่สื่อให้ผู้ฟังรับรู้ถ้อยคำที่ตนกล่าวออกไปนั้น เป็นถ้อยคำที่ใช้เกี่ยวกับการกระทำหรือเหตุการณ์ ที่บ่งชี้ถึงวัจนกรรม
2. **เงื่อนไขการเตรียมการ (preparatory condition)** ต้องการเน้นย้ำให้ผู้พูดคำนึงอยู่เสมอว่า ถ้อยคำจะต้องให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง
3. **เงื่อนไขความจริงใจ (sincerity condition)** ผู้พูดต้องมีความตั้งใจจริงที่จะให้ผลประโยชน์แก่ผู้ฟัง
4. **เงื่อนไขความครบถ้วน (essential condition)** ผู้พูดต้องมีความแน่วแน่ว่า ผู้พูดต้องไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ กับผู้ฟัง

แนวคิดทฤษฎีการปรึกษา

มัลลิวรี อดุลวัฒน์ (2552, 7 - 12 อ้างถึงใน Managing Human Resource, 1996, pp. 561 - 563) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา 3 ประการ (Counseling Approaches) ตามข้อเสนอของ Sherman and Bohlander ดังนี้

1. **แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบนำทาง (Directive Counseling Approach)** แนวคิดนี้เชื่อว่า “คนสามารถแก้ปัญหา และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้าเขาได้รู้จักและเข้าใจตนเอง” ดังนั้นการให้คำปรึกษาแบบนี้ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ เพื่อนำมา

วินิจฉัยปัญหา พร้อมให้คำแนะนำและเสนอทางเลือกต่าง ๆ โดยบอกข้อดีข้อเสียในแต่ทางเลือก ส่วนการตัดสินใจนั้นผู้ขอคำปรึกษาจะตัดสินใจเอง

2. แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทาง (Nondirect Counseling Approach)
แนวคิดนี้เชื่อว่า “คนสามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง” แต่ในขณะเมื่อเผชิญปัญหา ทำให้คนมีความวิตกกังวล ไม่สามารถเข้าใจตนเองได้ ผู้ให้คำปรึกษาเพียงรับฟังอย่างเห็นใจและเข้าใจ โดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ จะใช้เทคนิคการสะท้อนกลับไปในสิ่งที่ผู้ขอคำปรึกษาพูดและรู้สึกเพื่อให้ผู้ขอรับคำปรึกษารู้สึกผ่อนคลาย

3. แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participative Counseling Approach)
หรือ การให้คำปรึกษาแบบผสม (Elective Counseling Approach) ร่วมมือกันระหว่างแนวคิดการให้คำปรึกษาแบบนำทาง และแนวคิดการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทาง ผู้ให้คำปรึกษาจะเลือกใช้แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบใดก่อน แบบใดทีหลังขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัญหาของแต่ละคน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรัก

สิริภรณ์ ระวังงาน (2553, 10 - 11) ได้กล่าวถึงแนวคิดของ สเตอร์นเบิร์ก (Sternberg : 1986) โดยเสนอทฤษฎีสามเหลี่ยมความรัก ไว้องค์ประกอบของความรักประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง คือ ความรักเสน่หา (passion) ความใกล้ชิดสนิทสนม (intimacy) พันธะผูกพัน (commitment) ความรู้สึกทั้งสามแบบนี้จะเกิดขึ้นมากน้อย หรืออาจหายไปขึ้นกับระยะเวลาของสัมพันธภาพและประสบการณ์ของความรักของแต่ละบุคคล

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้วจนกรรมในการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการ พุทธอลด์ พุทธโร ซึ่งจะวิเคราะห์ด้วยการใช้วจนกรรมที่ระบุในหนังสือแนวคิดพื้นฐานด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ของ (ทรงธรรม อินทจักร, 2550) และ วิทยานิพนธ์เรื่องวจนกรรมและกลวิธีทางภาษาในการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในคอลัมน์คนดังนั่งเขียน ของดีเจพี่อ้อย (ณัฐดี คมประมูล, 2561) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์การใช้วจนกรรมได้อย่างเหมาะสม มีผลการวิจัย ดังนี้

1. วจนกรรมการแนะนำ จัดอยู่ในกลุ่มชี้แนะ (Directive) ถ้อยคำที่แสดงถึงความพยายามของผู้พูดที่ต้องการให้ผู้ฟังกระทำการบางอย่าง ซึ่งการกระทำนั้นอาจนำไปสู่ทางออกของปัญหา เพื่อให้สอดคล้องกับแนวการวิเคราะห์ถ้อยคำวจนกรรม ควรศึกษาเงื่อนไขการวิเคราะห์วจนกรรมการแนะนำ ดังนี้เงื่อนไขเนื้อหาข้อความการกระทำของผู้ฟังในอนาคต

เงื่อนไขการเตรียมการ	:	การกระทำดังกล่าวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง ผู้ฟังต้องไม่ตั้งใจไว้ก่อนอยู่แล้วว่าจะทำสิ่งที่ผู้พูดแนะนำ
เงื่อนไขความจริงใจ	:	ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้นจริง
ๆ เงื่อนไขความครบถ้วน	:	ถือเป็นการกระทำที่ให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง

ปัญหาความรักจากผู้รับคำปรึกษา	คำปรึกษาจากพิธีกร
น้องสาวแฟนมักพูดถึงแฟนเก่าของแฟนให้ฟังอยู่เสมอ เนื่องจากน้องสาวของแฟนรักพี่ชายมาก อยากรู้ว่าปัญหานี้ ต้องทำยังไงต่อ	“ถ้าเราฟังแล้วมันตอกใจ ทำให้จิตใจเราฟังชาน ชีวิตเราอยู่กับสามีเป็นหลักก็ไม่ต้องเอาคอมเมนต์อะไรมาทำให้ความรักของเรามันสั่นคลอน ถ้ามันใจในตัวสามีเรา”

(พุท ทอล์ค พุท โทร.. แอบรักจะเข้าแล้วแปลกแล้ว แอบรัก ... แปลกยิ่งกว่า 6 มิ.ย.2561)

จากถ้อยคำการให้คำปรึกษาของดีเจเผือก มีเจตนาแสดงให้เห็นถึงวัจนกรรมการแนะนำ ผู้ให้คำปรึกษาพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเห็นว่าผู้ขอรับคำปรึกษาเจอปัญหาที่ทำให้จิตใจฟังชานจึงแนะนำให้ผู้ขอรับคำปรึกษาเลือกที่จะไม่ฟังคำพูดของผู้อื่น เพราะนอกจากจะทำให้จิตใจฟังชานแล้วยังส่งผลต่อความรักชีวิตคู่ของผู้ขอรับคำปรึกษา และเพื่อผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้ขอรับคำปรึกษา จึงแนะนำให้ผู้ขอรับคำปรึกษาฟังสามีของตนเองเป็นหลัก เพื่อให้ผู้ขอรับคำปรึกษาล้ำที่จะตัดสินใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น

2.วัจนกรรมการเตือน จัดอยู่ในกลุ่มแสดงความรู้สึก (Expressive) เป็นถ้อยคำที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงเจตนากล่าวให้ผู้ขอรับคำปรึกษาทราบ ว่าหากไม่กระทำตามในสิ่งที่ผู้ให้คำปรึกษากล่าวจะทำให้ผู้ขอรับคำปรึกษาเสียประโยชน์ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวการวิเคราะห์ถ้อยคำวัจนกรรมการให้คำปรึกษาแล้ว ควรศึกษาเงื่อนไขการวิเคราะห์วัจนกรรมการเตือน ดังนี้

เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ :	เหตุการณ์ในอนาคต
เงื่อนไขการเตรียมการ :	ผู้พูดเชื่อว่าจะมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นกับผู้ฟัง ซึ่งทำให้ผู้ฟัง เสียประโยชน์ ทั้งผู้พูดและผู้ฟังไม่ทราบ ว่าเหตุการณ์นี้จะเกิดขึ้นจริงหรือไม่
เงื่อนไขความจริงใจ :	ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังจะเสียประโยชน์จากเหตุการณ์นี้จริง ๆ
เงื่อนไขความครบถ้วน :	ถือเป็นความพยายามที่จะสื่อว่าผู้ฟังอาจเสียประโยชน์จากเหตุการณ์นี้

ปัญหาความรักจากผู้รับคำปรึกษา	คำปรึกษาจากพิธีกร
แฟนขอคบผู้หญิงสองคนพร้อมกัน ควรทำยังไง ดีคะ ตอนเขาคุยกับหนูเขาก็บอกว่าเราดีกว่าผู้หญิงคนนั้น เขาเข้ากับเราได้มากกว่า เขาอยู่กับผู้หญิงคนนั้นเพราะสงสารเขาบอกให้หนูรอ	“เขาไม่มีทางเลิกกับผู้หญิงที่คบมา 7 - 8 ปี เพราะอะไรรู้มั๊ยคะ เพราะผู้หญิงคนนี้รับได้ทุกอย่าง ให้เขามีใครก็ได้ถ้าอยู่เพราะสงสารไปนานแล้ว นับจากนี้ชีวิตคุณจะอยู่อย่างทุกข์ทรมาน และระแวงไปตลอดเพราะเราอยู่กับสามคนเมื่อเจ็บที่สุดแล้วให้ถามตัวเองว่าเจ็บหรือยังพอได้หรือยัง”

(พุท ทอล์ค พุท โทร.. ร่างทรง 4 G ลงประทับแล้วอยากถามว่า...? 30 พ.ค. 61)

จากถ้อยคำการให้คำปรึกษาของดีเจตันหอม มีเจตนาแสดงให้เห็นถึงวัจนกรรมการเตือนเนื่องจากผู้ขอรับคำปรึกษาไม่เข้าใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจนไม่สามารถตัดสินใจและหาทางออกจากความสัมพันธ์เช่นนี้ได้ ผู้ให้คำปรึกษาใช้เจตนาเช่นนี้เพื่ออยากเตือนให้ผู้ขอรับคำปรึกษาได้คิดทบทวน หากต้องอดทนกับความสัมพันธ์ที่ทำให้ตนเองต่างเกิดคำถามภายในใจอยู่เสมอ

3. วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น จัดอยู่ในกลุ่มแสดงความรู้สึก (Expressive) ถ้อยคำที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงเจตนาบอกกล่าวถึงความคิดเห็นของตนที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวการวิเคราะห์ถ้อยคำวัจนกรรมการให้คำปรึกษาแล้ว ควรศึกษาเงื่อนไขการวิเคราะห์วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็นด้วย ดังนี้

- เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ : ข้อความที่เป็นอารมณ์ ความรู้สึก หรือความคิดของผู้ให้คำปรึกษา
- เงื่อนไขการเตรียมการ : ผู้ให้คำปรึกษาต้องการแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของตนเพื่อให้ผู้ขอรับคำปรึกษาได้ทราบ
- เงื่อนไขความจริงใจ : ผู้ให้คำปรึกษาต้องการให้ผู้ขอรับคำปรึกษา รับทราบถึงเรื่องนั้นจริง ๆ
- เงื่อนไขความครบถ้วน : ถือเป็นความพยายามของผู้ให้คำปรึกษาที่ต้องการให้ผู้ขอรับคำปรึกษามีมุมมองที่หลากหลายต่อเรื่องนั้น ๆ

ปัญหาความร้าวจากผู้ขอรับคำปรึกษา	คำปรึกษาจากพิธีกร
แอบชอบเพื่อนแต่เพื่อนเป็นตุ๊ดหนูไม่รู้ว่าเขาคิดยังไง มันเหมือนเขาจะชอบแต่ก็ไม่รู้ยังงั้นมันมีสิทธิ์มั๊ย	“คือพี่ก็มีแบบนี้สมัยเรียน รด. เราก็ดูดีที่ออกสาวเลย มีเพื่อนผู้หญิงเหมือนกัน เวลาเราไวใจเราก็จะทริททุแล การที่เราถึงเนื้อถึงตัวไม่ใช่เพราะเราอยากได้แต่เพราะเราไวใจพูดในฐานะที่เป็นตุ๊ดเพื่อนคนนี้อาจจะถึงเนื้อถึงตัวเราเกินไปจนลืมไปว่าชายหญิงมันเกิดขึ้นได้ไม่ว่าชายชาย หญิงหญิง มันเกิดขึ้นได้ การสัมผัสเยอะเกินไปมันก็อาจจะก่อให้เกิดความรู้สึกขึ้นได้”

(พุท ทอล์ค พุช โท.. ไม่ได้เจ้าชู้ ก็แค่ว่า? 21 มี.ค. 61)

จากถ้อยคำการให้คำปรึกษาของฟลุคกอล์ฟ มีเจตนาแสดงให้เห็นถึง วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้ขอรับคำปรึกษาถูกคิด สาเหตุของปัญหาว่าสิ่งที่ผู้ขอรับคำปรึกษาคิดอยู่นั้นเป็นเหตุการณ์ที่เข้าใจผิดได้ แต่ในฐานะที่ผู้ให้คำปรึกษามีประสบการณ์มาก่อนจึงพูดในมุมมองด้านประสบการณ์ว่าสิ่งที่ผู้ขอรับคำปรึกษาคิด ไม่สามารถเป็นจริงได้ สังเกตจากคำว่า “พูดในฐานะที่เป็นตุ๊ด” เป็นการบ่งชี้เจตนาการแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ผู้ขอรับคำปรึกษาได้เข้าใจและได้รับความคิดและมุมมองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

4. วัจนกรรมการตำหนิ จัดอยู่ในกลุ่มบอกกล่าว (Representative/Assertive) เป็นถ้อยคำที่ผู้ให้คำปรึกษามีเจตนาตำหนิ ผู้ขอรับคำปรึกษาด้วยเห็นว่าการกระทำของผู้ขอรับคำปรึกษานั้นไม่ถูกต้อง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวการวิเคราะห์ถ้อยคำวัจนกรรมการให้คำปรึกษาแล้ว ควรศึกษาเงื่อนไขการวิเคราะห์วัจนกรรมการตำหนิ ดังนี้

เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ :	การกระทำของผู้ขอรับคำปรึกษา
เงื่อนไขการเตรียมการ :	ผู้ให้คำปรึกษาเชื่อว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม และอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ขอรับคำปรึกษา
เงื่อนไขความจริงใจ :	ผู้ให้คำปรึกษาเชื่อว่าการกระทำนั้น เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมจริง ๆ
เงื่อนไขความครบถ้วน :	ถือเป็นความพยายามของผู้ให้คำปรึกษาที่ต้องการให้ผู้ขอรับคำปรึกษาตระหนักต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของตน

ปัญหาความรักจากผู้ขอรับคำปรึกษา	คำปรึกษาจากพิธีกร
เคยแอบมีลูกกับแฟนของเพื่อน ถึงแม้ว่าตนเองจะมีสามีใหม่แล้ว แต่ก็ยังคงไปมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับแฟนเพื่อนบ่อย ๆ อยากรู้ว่าเขาจะคิดยังไงกับเรา	<i>“คุณอายุ 38 ทำไม่ถึงคิดไม่ได้ คุณไม่ฉลาดแล้วยังจมปักอยู่ด้วย คุณไม่อยากจะมีความสุขไม่อยากจะชีวิตที่ดีเหรอ คุณเลยยังโง่อกวนตอนนี้คุณต้องตื่นที่พูดเพราะไม่อยากจะไปจุดนั้น รู้มั้ยว่ามันคือนรกมันคือผีเน่ากับโลงศพ คุณทำร้ายเพื่อนสารพัดทำลายผู้ชายที่ยอมรับในตัวคุณได้ ในขณะที่ไอ้เปรตที่เป็นพ่อแท้ไม่เอาทั้งลูกและเมีย เขารักจริง ๆ หรือเปล่า เช็กซ์แลกความรักไม่ได้เพราะถ้ามันได้มันได้นานแล้ว”</i>

(พุทธ ทอล์ค พุทธ โทร ... ไม่ได้เจ้าชู้ ก็แค่ ..? 21 มี.ค. 61)

จากถ้อยคำการให้คำปรึกษาของติเจตันหอม มีเจตนาแสดงให้เห็นถึงวัจนกรรมการตำหนิ เนื่องจากผู้ขอรับคำปรึกษาไม่เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจึงตำหนิว่า “คุณอายุ 38 ทำไม่ถึงคิดไม่ได้ คุณไม่ฉลาดแล้วยังจมปักอยู่ด้วย” ผู้ให้คำปรึกษาพิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วเห็นว่าการกระทำ ของผู้ขอรับคำปรึกษาไม่ถูกต้อง ผู้ให้คำปรึกษาจึงใช้ถ้อยคำในการตำหนิอีกฝ่ายเพื่อให้ตระหนักถึงความถูกต้อง การรู้จักผิดชอบชั่วดี เพื่อให้ผู้ขอรับคำปรึกษาเข้าใจถึงปัญหาและยอมรับในการกระทำของตนเอง

5. วัจนกรรมการชื่นชม จัดอยู่ในกลุ่มแสดงความรู้สึก (Expressive) เป็นถ้อยคำที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงเจตนาชื่นชมต่อผู้ขอรับคำปรึกษาว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นสิ่งที่ดี เพื่อให้สอดคล้องกับแนวการวิเคราะห์ถ้อยคำวัจนกรรมการให้คำปรึกษาแล้ว ควรศึกษาเงื่อนไขการวิเคราะห์วัจนกรรมการชื่นชม ดังนี้

เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ :	การกระทำของผู้ขอรับคำปรึกษา
--------------------------	-----------------------------

- เงื่อนไขการเตรียมการ : ผู้ให้คำปรึกษาเห็นว่ากรกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ดี น่ายก
ย่องสมควรสมควรได้รับความชื่นชม
- เงื่อนไขความจริงใจ : ผู้ให้คำปรึกษาเห็นว่ากรกระทำนั้น เป็นการกระทำที่ดีน่ายกย่องจริง
ๆ
- เงื่อนไขความครบถ้วน : ถือเป็นความพยายามของผู้ให้คำปรึกษาที่ต้องการให้ผู้ขอรับ
คำปรึกษารู้สึกภูมิใจในการกระทำของตนและทำสิ่งนั้นต่อไป

ปัญหาความรักจากผู้ขอรับคำปรึกษา	คำปรึกษาจากพิธีกร
อยากมาเล่าให้ฟังครับว่า ผมมีแฟนแต่แฟนผม ท้องแม่เด็กในท้องจะไม่ใช้ลูกของผม แต่ผมยัง ยืนยันที่จะไม่ทิ้งแฟนไปไหน	“คุณเป็นคนที่ดีใจดีมากเลยการที่ คน ๆ หนึ่งกำลังประสบปัญหาเพียงคลอดลูก ออกมา แต่คุณให้กำลังใจอีกฝ่ายที่คิดว่า มันประเสริฐมากเลยนะ พี่เชื่อว่าเด็กที่โตมาจะ เติบโตมาเป็นคนที่ดีแบบคุณ”

(พุท ทอล์ค พุท โทร ... รักแท้แพ้ ..1 ส.ค.61)

จากถ้อยคำการให้คำปรึกษาของพี่ลูกกอล์ฟ มีเจตนาแสดงให้เห็นถึงวัจนกรรมการชื่นชม โดยใช้ถ้อยคำในการชื่นชมอีกฝ่ายที่เป็นคนจิตใจดี ยอมรับในการกระทำที่ผิดพลาดของอีกฝ่ายได้ ถึงแม้ตนเองกำลังเผชิญกับปัญหาที่ไม่ทันได้ตั้งตัวกับสิ่งที่ เกิดขึ้น ผู้ให้คำปรึกษาใช้เจตนาเช่นนี้ เพื่อชื่นชมอีกฝ่ายที่เป็นคนจิตใจดีและมองโลกในแง่ดีเสมอ เพื่อให้อีกฝ่ายรู้สึกภูมิใจในการกระทำของตนเองต่อปัญหาดังกล่าวให้กับผู้ขอรับคำปรึกษาให้กล้าที่จะต่อสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

6.วัจนกรรมการปลอบโยน จัดอยู่ในกลุ่มผู้มัต (Commissive) เป็นถ้อยคำที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงเจตนาห่วงใยและหวังดีต่อผู้ขอรับคำปรึกษาให้ผู้ขอรับคำปรึกษามีกำลังใจในการแก้ไขปัญหาต่อไป เพื่อสอดคล้องกับแนวการวิเคราะห์ถ้อยคำวัจนกรรมการให้คำปรึกษาแล้ว ดังนี้

- เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ : ข้อความใดก็ได้
- เงื่อนไขการเตรียมการ : ผู้ให้คำปรึกษาเห็นว่าสิ่งนั้นจะทำให้ผู้ขอรับคำปรึกษา
รู้สึกผ่อนคลายจากความทุกข์ได้
- เงื่อนไขความจริงใจ : ผู้ให้คำปรึกษาต้องการให้ผู้ขอรับคำปรึกษารู้สึกดีขึ้นจริง ๆ
- เงื่อนไขความครบถ้วน : ถือเป็นความพยายามของผู้ให้คำปรึกษาที่ต้องการให้
ผู้ขอรับคำปรึกษากลายจากอารมณ์ขุ่นหมอง

ปัญหาความรักจากผู้รับคำปรึกษา	คำปรึกษาจากพิธีกร
แอบชอบเพื่อนแต่เพื่อนเป็นตุ๊ดหนูไม่รู้ว่าเขาคิดยังไง มันเหมือนเขาจะชอบแต่ก็ไม่รู้ยังงั้นมันมีสิทธิ์มั๊ย	“พี่เคยเจอแบบนี้นี่ตอนเรียนมทาลัย เพราะฉะนั้นเป็นเรื่องปกติแล้วเดี๋ยวเวลาผ่านไปเรื่องนี้มันจะกลายเป็นเรื่องขำ เราจะมีความสุขในการเล่าเรื่องนี้มากเพราะมันข้ามตรงนี้ได้มันมีอารมณ์หัววันไหวอยู่แล้ว ไม่ใช่เรื่องผิดปกติมีคนเป็นแบบคุณเยอะข้ามผ่านให้ได้ ให้เขาเป็นเพื่อนสาวที่สนิทที่สุดแล้ววันหนึ่งเรามาคุยเรื่องนี้แบบตลก ๆ กันดีกว่า”

(พุท ทอล์ค พุท โทร.. ไม่ได้เข้าชู้ ก็แค่ ..? 21 มี.ค. 61)

จากถ้อยคำการให้คำปรึกษาของติเจเผือก มีเจตนาแสดงให้เห็นถึงวัจนกรรมการปลอมโยนต่อผู้รับคำปรึกษา โดยผู้ให้คำปรึกษาได้ปลอมให้กำลังใจกับผู้รับคำปรึกษาว่าเข้าใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ว่า “มันมีอารมณ์หัววันไหวอยู่แล้ว ไม่ใช่เรื่องผิดปกติมีคนเป็นแบบคุณเยอะข้ามผ่านให้ได้” ผู้ให้คำปรึกษาใช้ถ้อยคำที่แสดงเจตนาปลอมโยน เพื่อให้ผู้คำปรึกษารู้สึกดีขึ้น ไม่รู้สึกว่าการณ์ที่เกิดขึ้นน่าอายหรือผิดปกติไปจากคนอื่น

อภิปรายผล

จากการศึกษาการใช้วัจนกรรมในการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการพุททอล์ค พุทโทร ปี พ.ศ.2561 โดยพิจารณา 10 อันดับที่มีผู้รับชมผ่านช่องทางแอปพลิเคชันยูทูบ (YouTube) มากที่สุดผ่านถ้อยคำของพิธีกรหลัก 3 ท่าน ประกอบไปด้วยคุณพงศธร จงวิลาส (ติเจเผือก) คุณศกุนตลา เทียนไพโรจน์ (ติเจตันหอม) และ คุณคณาธิป สุนทรรักษ์ (ลูกกอล์ฟ) นอกจากนี้ในบางเทปจะมีพิธีกรท่านอื่นเข้ามาทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแทนพิธีกรหลัก คือคุณธัชกร บุญลักษณ์นันท์ (ก๊อตจิ) ผู้วิจัยทำการรวบรวมการใช้วัจนกรรมทั้งสิ้น 66 ถ้อยคำ พบว่ามีวัจนกรรมการแนะนำ วัจนกรรมการเตือน วัจนกรรมการตำหนิ วัจนกรรมการชื่นชม วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น และวัจนกรรมการปลอมโยน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 วัจนกรรมที่พบในการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการพุททอล์ค พุทโทร

วัจนกรรม	จำนวน (ถ้อยคำ)	ร้อยละ
วัจนกรรมการแนะนำ	30	45.45
วัจนกรรมการเตือน	12	18.18
วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น	11	16.66
วัจนกรรมการตำหนิ	8	12.12
วัจนกรรมการชื่นชม	3	4.54
วัจนกรรมการปลอมโยน	2	3.03

รวม	66	100
-----	----	-----

วัจนกรรมที่พบการใช้มากที่สุดคือ วัจนกรรมการแนะนำ พบจำนวนทั้งหมด 30 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 45.45 วัจนกรรมการเตือน พบจำนวนทั้งหมด 12 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 18.18 วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น พบจำนวนทั้งหมด 11 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 16.66 วัจนกรรมการตำหนิ พบจำนวนทั้งหมด 8 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 12.12 วัจนกรรมการชื่นชม พบจำนวนทั้งหมด 3 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 4.54 และวัจนกรรมที่พบการใช้้น้อยที่สุดคือ วัจนกรรมการปลอบโยน พบจำนวนทั้งหมด 2 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 3.03

วัจนกรรมในการให้คำปรึกษาเรื่องความรักในรายการพุดทอล์ค พุดโทร มีถ้อยคำที่แสดงให้เห็นถึงการใช้รูปแบบวัจนกรรมที่แฝงไปด้วยเจตนาต่าง ๆ วัจนกรรมที่พบมากที่สุด คือ วัจนกรรมการแนะนำ เนื่องจากวัจนกรรมการแนะนำจัดอยู่ในกลุ่มชี้แนะ ถ้อยคำจะแสดงถึงความพยายามของผู้พูดที่ต้องการให้ผู้ฟังกระทำการบางอย่าง ซึ่งการกระทำนั้นอาจนำไปสู่ทางออกของปัญหา แต่ไม่ได้เป็นการบังคับหรือขอร้องให้ผู้รับคำปรึกษาปฏิบัติ โดยส่วนใหญ่ผู้ที่เข้ามาปรึกษาปัญหาด้านความรัก ต้องการคำแนะนำในการแก้ไขปัญหา เป็นการให้คำปรึกษาได้อย่างตรงจุด เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้ขอรับคำปรึกษา และเพื่อหาทางออกของปัญหานั้นได้อย่างเหมาะสม คำปรึกษาที่พบโดยส่วนใหญ่มักเป็นการแนะนำจากประสบการณ์ของพิธีกร พิธีกรจึงเลือกที่จะให้คำปรึกษาโดยการให้คำแนะนำแก่ผู้ขอรับคำปรึกษามากกว่าวัจนกรรมในรูปแบบอื่น ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐวดี คมประมูล เรื่อง วัจนกรรมและกลวิธีทางภาษาในการให้คำปรึกษาเรื่องความรัก ในคอลัมน์คนดั่งนั่งเขียน ของดีเจพี่อ้อย เนื่องจากผู้คนในสังคมต้องการแนวทางการแก้ไขปัญหาและสามารถคลี่คลายสถานการณ์ปัญหาความรัก เพื่อให้ได้รับแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม ด้วยถ้อยคำที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้ให้คำปรึกษาทำให้ปรากฏรูปแบบวัจนกรรมการแนะนำ อีกทั้งพิธีกรยังมีประสบการณ์ในเรื่องของความรักจึงทำให้กระบวนการให้คำปรึกษามีเนื้อหาที่เป็นการแนะนำแนวทางกับปัญหาที่เกิดขึ้น

วัจนกรรมที่พบบรองลงมา คือ วัจนกรรมการเตือน เมื่อพิธีกรได้รับฟังปัญหาของผู้ขอรับคำปรึกษา เห็นว่าปัญหาหรือเหตุการณ์ดังกล่าวควรจะได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงใช้รูปแบบการเตือนสติให้ผู้ขอรับคำปรึกษาได้ทบทวน ได้คิดในสิ่งที่ผู้ขอรับคำปรึกษากำลังกระทำอยู่ วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น เป็นวัจนกรรมที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องคิดก่อนพูดอยู่เสมอ เพื่อคำนึงถึงหลักความถูกต้อง โดยไม่แสดงความคิดเห็นไปทางใดทางหนึ่งเพื่อให้ผู้ขอรับคำปรึกษาได้เข้าใจถึงปัญหาและได้รับมุมมองความคิดใหม่ ๆ จากผู้ให้คำปรึกษา วัจนกรรมการตำหนิผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรับฟังปัญหาของผู้ขอรับคำปรึกษาก่อน เมื่อผู้ขอรับคำปรึกษาไม่เข้าใจถึงปัญหา จนทำให้เกิดข้อขัดแย้ง ผู้ให้คำปรึกษาจึงจะใช้วัจนกรรมการตำหนิ เพื่อพูดให้ผู้ขอรับคำปรึกษาได้ถุกคิด ถึงปัญหาเหล่านั้น วัจนกรรมการชื่นชม ผู้ให้คำปรึกษามักใช้กับเหตุการณ์ที่ผู้ขอรับคำปรึกษา มีมุมมองและทัศนคติที่ดีต่อปัญหา เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจะเห็นได้ว่าผู้ขอรับคำปรึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ และรับมือไม่ได้ต่อปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความรักที่มักจะพบว่าเป็นปัญหาที่สัมพันธ์อยู่กับอารมณ์ความรู้สึก และบางปัญหาความรักบางปัญหาเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคล ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พบวัจนกรรมในการชื่นชมไม่มากนัก วัจนกรรมการให้คำปรึกษาที่พบได้น้อยที่สุด คือ วัจนกรรมการปลอบโยน ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิจัยของ ณัฐวดี คมประมูล (2560) เนื่องจากผู้ขอรับคำปรึกษามัก

ปรึกษาปัญหาด้านความรักและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านมือที่สาม หรือปัญหาด้านความสัมพันธ์ที่ไม่ชัดเจน ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ผู้ให้คำปรึกษาคิดว่าเกิดขึ้นเฉพาะบุคคล มีสถานการณ์บริบทของปัญหาที่ซับซ้อน ผู้ให้คำปรึกษาไม่เข้าใจถึงปัญหาหรือไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว จึงใช้ถ้อยคำที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาการป้อนข้อต่อผู้ขอรับคำปรึกษา เพื่อให้กำลังใจและต่อสู้กับปัญหาความรักที่เกิดขึ้น วจนกรรมการป้อนข้อจึงเป็นวจนกรรมที่พิถีพิถันในรายการนี้ เลือกใช้น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาบริบทของวจนกรรม ให้สัมพันธ์กับด้านจิตวิทยา เช่น เรื่องของสภาพจิตใจ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบในทางปฏิบัติ

2. การศึกษารูปแบบมิติวจนกรรมการสื่อผลลัพธ์ เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างวจนกรรมในแง่มุมต่าง ๆ เช่น การกล่าวชื่นชมอาจไม่ได้ทำให้ผู้ฟังรู้สึกมีกำลังใจเพียงอย่างเดียว ขณะเดียวกันผู้ฟังอาจจะรู้สึกเขินหรือไม่พอใจได้

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐวดี คมประมูล. (2561). วจนกรรมและกลวิธีทางภาษาในการให้คำปรึกษาเรื่องความรัก ในคอลัมน์ *คนดั่งนั่งเขียน ของดีใจพ้อ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยทักษิณ).
- ทรงธรรม อินทจักร. (2550). *แนวคิดพื้นฐานด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ Fundamental Concepts of Pragmatics*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พุท ทอล์ค พุท โทร. (2561). *แอบรักจะเข้าแปกแล้ว แอบรัก แปกยิ่งกว่า*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565, จาก <https://youtu.be/JmXssKWYSDk>
- พุท ทอล์ค พุท โทร. (2561). *เจอห้องตรงข้าม "ชอบแก้ว" บอกเลยว่า*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565, จาก <https://youtu.be/S9emWHRB3ZQ>
- พุท ทอล์ค พุท โทร. (2561). *พี่จะลืมอะไรก็ได้ แต่พี่อย่าลืม*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565, จาก <https://youtu.be/dCpQdSc0TrY>
- พุท ทอล์ค พุท โทร. (2561). *ไม่ได้เจ้าชู้ ก็แค่ว่า*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565, จาก <https://youtu.be/jsGfHJH4jeQ>
- พุท ทอล์ค พุท โทร. (2561). *ร่างทรง 4 G ลงประทับแล้วอยากถามว่า?*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565, จาก <https://youtu.be/zCM8Y4QFOv0>
- พุท ทอล์ค พุท โทร. (2561). *อยากให้ขอเจ้าทำอะไรอีก?*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565, จาก <https://youtu.be/FOncaJaGQQ0>
- พุท ทอล์ค พุท โทร. (2561). *เวทีก้นถ้าไม่แนะนำตัวแบบเสียงสูง จะแนะนำตัวแบบ*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565, จาก <https://youtu.be/HCqGugv2jll>
- พุท ทอล์ค พุท โทร. (2561). *ก็เลิกกันแล้วให้มัน ไป*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565, จาก <https://youtu.be/dFKXb3xC0hl>

พุฒ ทอส์ค พุฒ โทร. (2561). *ได้เวลาโชว์ของ! วิธีพุทธทอส์ค แต่งตัวกันยังไง?*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565, จาก <https://youtu.be/JLxOAX8Hug8>

พุฒ ทอส์ค พุฒ โทร. (2561). *รักแท้แพ้*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565, จาก <https://youtu.be/1p1MMmWK3f4>

มัลลวีร์ อุดลวัฒน์. (2552). *เทคนิคการให้คำปรึกษา: การนำไปใช้*. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา.

สิริภรณ์ ระวีงาน. (2553). *ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมียิ่งยพรประกอบของความรักทั้งสามเป็นตัวแปรส่งผ่าน*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ผลกระทบจากการกักกันตัวทางการแพทย์ในวอลเปเปอร์สีเหลืองของ

ชาร์ลอตต์ กิลแมน

รพีพัฒน์ พัฒนา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: raphiphat.ph@ssru.ac.th

ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

“วอลเปเปอร์สีเหลือง” ของ ชาร์ลอตต์ กิลแมน เป็นหนึ่งในตัวบทวรรณกรรมที่ตั้งคำถามต่อความชอบธรรมของแพทย์และสถานพยาบาลในการบังคับใช้การกักกันตัวผู้ป่วย โดย จุดประสงค์ของบทความนี้ มุ่งวิเคราะห์ผลกระทบ 3 ส่วน จากการถูกกักกันทางการแพทย์ คือ 1) ผลกระทบในด้านเสรีภาพส่วนบุคคล 2) ผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว 3) ผลกระทบทางเศรษฐกิจ โดยการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ เลือก ทฤษฎีเรื่องเล่าความเจ็บปวด เป็นกรอบที่ใช้ในการวิเคราะห์ตัวบท บทสรุปของการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าบรรดาคณะแพทย์จะยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอในการรักษาและตอบสนองโรคอุบัติใหม่ แต่สถานภาพทางสังคมและความรู้ที่สูงกว่าของแพทย์นั้น ทำให้แพทย์สามารถสร้างความชอบธรรม ในการบังคับใช้แนวทางการรักษาที่อาจส่งผลกระทบกับสิทธิเสรีภาพของบุคคลทั่วไป ในส่วนผลกระทบด้านสถาบันครอบครัว การศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า แพทย์ควรหลีกเลี่ยงการให้การรักษาผู้ป่วยซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวเพราะจะขัดต่อหลักจรรยาบรรณแพทย์ ในประเด็นผลกระทบทางเศรษฐกิจนั้น ผู้ป่วยสมควรถูกจำกัดบทบาทให้อยู่แต่ในบริเวณบ้านเท่านั้น ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาผลกระทบจากการกักบริเวณผู้ป่วยอย่างไม่เต็มใจ ในครั้งนี้ จะทำให้บุคลากรทางแพทย์มีความเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ในฐานะมนุษย์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรมีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่ในสถานที่กักกันให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้ถูกกักกันด้วย

คำสำคัญ: เรื่องเล่าความเจ็บปวด, สิทธิของผู้ป่วย, การกักกันตัวทางการแพทย์

The Effect of Medical Isolation in Charlotte Gilman's the Yellow Wallpaper

Raphiphat Phatthana

Faculty of Humanities and Social Science, Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: raphiphat.ph@ssru.ac.th

Corresponding author

Abstract

Gilman's "The Yellow Wallpaper" is one of literary texts which question the legitimacy of the physicians and medical establishments' authority in relation to medical isolation prescription. The study aims to analyze three effects of the medical isolation namely, 1) the personal rights violation, 2) the effects on family institution and 3) economic impact. For theoretical framework, the researcher limits the scope of the study solely to the illness narratives theories. The conclusion of the study suggests that physicians manage to use academic and social superiority to exercise their authority over patients' freedom and enforce the use of medical isolation despite having inadequate knowledge. This study suggests that patients should be treated with empathy. In case that the medical isolation is assigned, the wellbeing aspect must also be taken into consideration. Additionally, the confined space must be well-maintained and kept in a good condition.

Keywords: Illness Narratives, Patients Right, Medical Isolation

Introduction

Charlotte Perkins Gilman was an American writer. Her best-known novel was 'Herland' (1915). Gilman was also known for the book entitled "Women and Economics (1899)" which also gave her a status of social activist. Before writing "The Yellow Wallpaper", Gilman was briefly suffered from a postpartum depression which appeared to be unknown among medical community in that era. The short story, "the Yellow Wallpaper", written by Charlotte Perkins Gilman was first appeared in The New England Magazine in 1892. In Pop Culture, The Yellow Wallpaper has been adapted into movie three times (Clive, 1989; Pontuti, 2021; Thomas, 2021). In the initial stages, Gilman followed the medical advice of refraining from writing and abstaining from work. She was also taken into medical isolation for 3 months including a month lying in a darkened room. As soon as she became convalescent, she wrote *The Yellow Wallpaper* and sent the copy to Dr. Mitchell who never admitted that he almost made her crazy. The writing took the form of a letter she addressed to herself (an epistolary writing). Thus, it can be implied that this short story is her semi- autobiography. The initial reaction from physicians in Boston and Kansas was extremely hostile. Physicians vehemently criticized that her short story could drive readers into madness. However, Gilman defends that she has no intention to make anyone mad. By contrast, her literary texts gave vivid images "to save people from being driven crazy". Literary text written in 1892, at first glance, may appear to be obsolete. However, albeit thirteen decades apart, controversial issues found in this short story including personal right versus public health security are still much debated. Consequently, tackling this text through the 21st century's theoretical lens of could potentially destabilize various beliefs once never contested. The experience that Gilman went through and subsequently conveyed through her literary work holds great importance in understanding medical issues in the present times. In today's context, with the restrictions enforced by medical experts during the Covid-19 pandemic, various entities like governments, businesses, and individuals strive to find justification to reclaim control over their lives. Literary works, such as "The Yellow Wallpaper," inspired by personal experiences, serve as a means for people to renegotiate their rights over their own bodies.

Objectives of the study

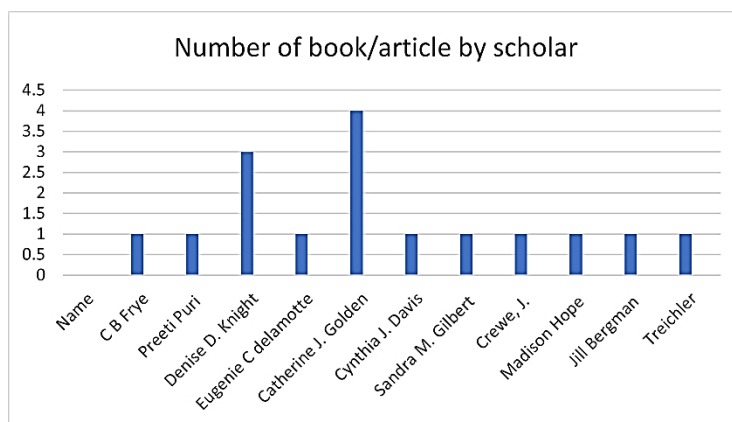
The study aims to analyze three effects of the medical isolation namely

- 1) The personal rights violation
- 2) The negative effects on family institution and 3) the economic impact.

Methodology

This paper is documentary research. The first step is to review the previous studies to see the gap in establishing new findings. The result of the study is the analysis of effect of the medical isolation. The discussion is the comparison between the previous studies and the results found by the researcher. The conclusion is the applicable benefits of this findings

Previous studies

The most prolific scholar who contributes works on “Yellow Wallpaper is Catherine Golden, followed by Denise Knight (Table 1). The central conflict of the narrator was projected through her language. The cat-like act at the opening scene of the story when the narrator tried to investigate everything refers to the reclaiming of the women territory (Golden, 2007). Her objection for the new setting became increasingly intense after she has entered to her room. Her room was depicted as “The color is repellent, almost revolting; a smoldering unclean yellow, strangely faded by the slow-turning sunlight (Treichler, 1984). “It is a dull yet lurid orange in some places, a sickly sulfur tints in others”. The signified of yellow, the bodily metaphor, was menstruation and female genitalia (Golden, 2007). Therefore, the nuisance experience is unique to women which men can never understand.

Previous studies on "The Yellow wallpaper" were also written by the medical professionals. Among these are Fyre and Treichler). Fyre argued that to detain women in the house was to reestablish the status quo of the patriarchal society. From the past medical history, Fyre revealed that Dr. Mitchell prescribed “a moral medication” to Gilman. Therefore “the rest cure” seemed to be his moral project rather than the scientific remedy. Dr. Mitchell also shown his views that an increasing number of

professional women was “a moral degradation” (Frye, 1998). This vivid imagery connotes the utterance of the unescapable of female discomfort. The British National Archives has tested 275 Victorian wallpapers and found that all of them contain arsenic (Meier, 2016). By exposure to this arsenical wallpaper, Charlotte could have become ill slowly.

Regarding the writing style, Charlotte Perkins Gilman is one of the woman Gothic writers. From the repetitive use of Gothic depiction such as “dead, ghostliness, horror, commit suicide, haunted etc.” (Delamotte, 1988).

The following table illustrates the main findings of each previous academic work on “The Yellow Wallpaper”

Table 1:

Scholar	Key findings of Book/Articles
C B Frye (1998)	Investigated writer's personal life
Denise D. Knight	2003- In “Approaches to Teaching Gilman's "The Yellow Wall-Paper" and Herland”, Knight used traditional approach to emphasize on author's personal biography
Preeti Puri (2020)	Using Deleuzo-Guattarian approaches to explain the root cause of the Jane's suffering. The conclusion is she suffered greatly as she struggled to fulfill the doctor's gaze.
Eugenie Delamotte(1998)	Sees the works as a gothic literature, try to answer why woman reinvent mysteries, and contends that this writing is a self-defense
Catherine J. Golden	2003-The captive imagination a casebook on the yellow wallpaper (book) 2007-The Metaphor of Feline behavior
Cynthia J. Davis (2004)	Exploration of Gilman's lifetime (including the fact that that Gilman recovered swiftly after moving to California, given up her child custody and finally took her own life).
Crewe, J. (1995)	The function of the attic room is used as a schoolroom where the main protagonist is being disciplined.
Madison Hope (2020)	Concludes that it is a horror genre
Jill Bergman (2017)	Asserts that Gilman still maintain xenophobic attitude albeit presenting herself as a feminist activist
Treichler (1984)	Metaphor of the woman discourse

Synopsis of the story

Jane, the protagonist was a young woman. Due to her illness, she could not perform her wifely and motherly duties properly. John, her husband rented a beautiful house in the countryside for the summer so that she can rest. The narrator was advised against having a wild imagination and was prescribed the permanent bed rest. Despite the reassurance from her husband, the narrator thought it was strange that the house was left unattended for an extended period. She did not like the appearance of the house. The room where she supposed to relax appals her. Refrained from engaging in the professional activities, the narrator became obsessed with the patterns in the wallpaper. In her isolation, she started to write secretly about a woman who was trapped inside the wallpaper whom she must free. The last night in this house she locked herself in the room and tries to peel off the whole wallpaper. John broke into the room, but he fainted, and the trapped woman who was, in fact, herself got out of the room by crawling over John's body. The full text of this short story can also be obtained at <https://www.gutenberg.org/files/1952/1952-h/1952-h.htm>

Theoretical Framework

First and foremost, a key terminology is defined to avoid potential misunderstanding. In this article, the term “Medical Isolation” is used as Isolation means separation of sick people from people who are not sick. It is also worthwhile to mention the differences between “isolation” and “quarantine”. The confinement of the character has encountered does not fall into the meaning of quarantine. Quarantine barely means the restriction of the movement of the people who were exposed to the disease to see if they become sick. These people may have the disease and do not know it, or they may have the disease but do not show symptoms (The US Department of Health and Human Services, 2022).

By the time this short story was written, the social knowledge among medical practitioners was very limited, especially the constructed knowledge about women. There were numerous mystifications against women circulated by the medical institutions. The concept of “disease” in the ancient Greek antiquity era, was known as a disturbance to the harmony and equilibrium (Canguilhem, 1991). From humanistic point of view, these following key terms “disease”, “sickness”, and “illness” are different. “*Disease*” is a pathology from biomedical perspectives requiring diagnosis whereas “*illness*” deals with the psychological aspect of patients’ feelings, followed by “*Sickness*” which is how the society perceive the phenomena (Singer, 2007). In 1926, the meaning of “*disease*” was extended from merely tiny microorganism to men’s struggle to adapt to his environment (Mccann, 1952). To summarize, Illness narratives in literature

refer to literary works that explore the experiences of individuals facing illness, disease, or medical conditions. These narratives often provide an intimate and personal account of the physical, emotional, and psychological aspects of illness. They can be found in various literary genres, including novels, memoirs, essays, and poetry.

Analysis

After completing the review literature, the researcher has found that the knowledge gap and the possible research questions are likely to the topic of the violation of the personal right, the effects on family institution and economic impact which have not been adequately addressed yet. The commentary is threefold. Firstly, it will demonstrate the effect of the personal rights violation. Secondly, it will discuss negative effects on family institution. Lastly, it will explore the economic impact caused by the medical isolation.

The effect of the personal rights violation

[Photo 1: An isolation area assigned for the Thai migrant workers returning from South Korea during the Covid Pandemic in Buriram Province]

Medical isolation, especially when enforced for extended periods, can have significant effects on personal rights. Some of the effects of personal rights violation caused by medical isolation might lead to feelings of loneliness, anxiety, depression, and stress. Human beings are social creatures, and social interactions are essential for maintaining mental well-being. When deprived of these interactions, individuals can experience a decline in their mental health.

Being forcibly isolated can result in a loss of personal freedom and autonomy. Individuals may feel powerless and unable to make decisions about their own lives and activities. It is also possible to speculate that isolated individuals might face stigma and discrimination from others, leading to feelings of marginalization and exclusion.

The negative effects on family institution

In terms of medical ethics, physicians must avoid treating themselves and their own family members including their own friends. Since the treatments require physician's objectivity, the emotional involvement of the physicians could compromise objectivity from their doctors (AMA council of Ethical and Judicial Affairs, 2012). The frustration caused by "the rest cure" was intensified by the devoid of trust. The lack of compassion and understanding portrayed in the short story suggested unhappy reunion between the narrator and her husband. The narrator described her husband as a man of science. She said "John is practical in extreme. He has no patience with faith, an intense horror of superstition, and he scoffs openly at any talk of things not to be felt and seen and put down in figures". By attempting to fulfill the "rational demand" from her husband, the narrator was obliged to suppress her emotion. His objective worldview tends to focus solely on physical sides rather than mental side. Through medical discourse, the narrator is controlled not only her body, but also her mind. In this regard, objectivity focuses on presenting information without personal influence, aiming for neutrality and accuracy. On the other hand, subjectivity embraces personal viewpoints and emotions, allowing for individual expression and interpretation.

The choice of phrase "of high standing" could also be interpreted as the phallus. The narrator challenged the male supremacy by saying, "*If a physician of high standing, and one's own husband, assures friends and relatives that there is really nothing the matter with one but temporary nervous depression-a slight hysterical tendency-what is one to do?*".

"In The Yellow Wallpaper", the main conflict between the narrator and her husband was the state of captivity without the narrator's consent. In other words, the room appeared to be a prison for her. The residential landscapes were also gendered (Bondi, 1992). Despite her husband (also her doctor)'s opinion, the narrator did not feel well. She had avid curiosity to every detail which flows into her perception. At the beginning, she noticed that the house was left unattended for extended of time. "*John laughs at me, of course, but one expects that in marriage*". Her new terrain was not only her house, but it was also her nursery. The narrator noticed the function of the room as schoolroom or a gymnasium where schoolboys used to be *disciplined* (Crewe, 1995). Besides, the act of moving the narrator to the upper floor symbolized the marginalization of women. Men occupy the public space whereas women were domesticated.

There was a power struggle against patriarchal system in the text. As a physician, men occupied the public spaces whereas women's terrain was home. The boundary of male and female was clearly set. The narrator mentioned that John had hour for her

prescription, which was an act of surveillance. John as doctor has work, and recognizable knowledge to conduct diagnosis on his spouse who was portrayed as a victim of imagination. However, the text presented the struggle of a woman to deliberate herself from this patriarchal dominance. The narrator observed her new surrounding that “One of those sprawling flamboyant patterns committing every artistic sin”. The ugly structure she saw inside the yellow wallpaper was an unequal social system which confined women within the domestic terrain.

The economic Impact

“*The Yellow Wallpaper*” appears to be a demonstration of the possible economic drawback caused by the medical isolation. When the narrator is isolated or quarantined, she was unable to work or engage in economic activities. This leads to a loss of productivity, which can have a negative impact not just on herself but also on the overall economy. The narrator’s former work was assumably a writer. As she was not allowed to work unless John, her husband thinks she was better, she became economically dependent. Additionally, medical isolation tends to reduce people's spending on non-essential products and services. This decrease in consumer expenditure can have adverse effects on businesses such as the entertainment, travel, and luxury goods industries.

Discussion

Key characteristics of “*The Yellow Wallpaper*” include:

First-person perspective: Since it was written from the perspective of the person experiencing the illness. This personal point of view allows the reader to delve deeply into the emotional and psychological impact of the condition.

Emotional exploration: A wide range of emotions, including doubt, frustration, anger, fear is exhibited in the story. These emotions are essential for depicting the complex human response to illness.

Subjectivity: The experiences of illness are unique to everyone, and these narratives reflect the personal influences that shape one's perception of the illness.

Medical and social contexts: the story delves into the medical aspects of the condition, including symptoms, treatments, and interactions with healthcare professionals. It also examines the impact of illness on one's relationships, family dynamics, and social life.

Conclusion and Applicable Benefits

After reaching the room adorned with yellow wallpaper, the narrator carefully observed and analyzed the details of the space she had entered. With her sharp reasoning, she connected the remnants of the house's history, the color choice, and the potential reasons for the estate's deteriorating state. This logical analysis countered the notion that she was insane as her husband believed. Instead, she tried to express herself as coherently as possible, challenging the label of insanity attributed to her.

Illness narratives serve multiple purposes, including raising awareness about specific medical conditions, breaking the silence around health issues, providing a sense of catharsis for the author, and offering readers an opportunity to gain insight into the human condition. These narratives can be powerful tools for empathy, understanding, and fostering connections between individuals who have experienced similar health challenges. Revisiting this short story in 2023 which is more than hundred years apart suggests that human's destiny could fall into destruction if one fall to learn from the past. There is a danger of the medical monopoly in handling individuals who may undergo physical or mental challenges. The personal experiences in "The Yellow Wallpaper" revealed that the impact of medical isolation appears to be immense. The academic contribution in analyzing the adverse effects of involuntary confinement is to sensitize medical practitioners in providing cares with empathy. Mental condition could also deteriorate if the environment of the confined space is not in good condition. Most importantly, apart from therapeutic responsibilities, medical practitioners should provide cares with empathy. To maintain harmonious conjugal relationship, physicians must avoid treating their respective spouses as the medical ethics can be compromised.

It is important to note that while medical isolation can have significant economic drawbacks, its implementation is often necessary to protect public health and prevent the further spread of infectious diseases, which can have even more severe economic

consequences in the long run. Policymakers must carefully balance public health concerns with the economic impact when implementing such measures.

References

- AMA council of Ethical and Judicial Affairs. (2012). *Self-treatment or treatment of immediate family members*. Retrieved 6 February 2023, from <https://journalofethics.ama-assn.org/article/ama-code-medical-ethics-opinion-physicians-treating-family-members/2012-05>
- Bergman, J. (2017). *Charlotte Perkins Gilman and a woman's place in America*. The University of Alabama Press.
- Bondi, L. (1992). Gender and dichotomy. *Progress in Human Geography*. 6(1), 99.
- Canguilhem, G. (1991). *The normal and the pathological*, 40.
- Clive, J. (1989). *The Yellow Wallpaper* [film]. British Broadcasting Corporation.
- Crewe, J. (1995). Queering the Yellow Wallpaper? Charlotte Perkins Gilman and the Politics of Form. *Tulsa Studies in Women's Literature*. 14(2), 273-293.
- Delamotte, E. (1988). Male and Female Mysteries in "The Yellow Wallpaper". *Legacy*. 5(1), 3-14.
- Fyre, C. (1998). Using Literature in Health Care: Reflections on "The Yellow Wallpaper". *Annals of Phatmacotherapy*, 32(7), 829-832.
- Golden, C. (2007). Making her territory: Feline Behavior in "The Yellow Wallpaper". *American Literature Realism*. 40(1), 16-31.
- Maccann, W. (1952). "The meaning of disease". *Journal of the California Medical Association*. 77(3).
- Meier, A. (2016). *Death by Wallpaper: The Alluring Arsenic Colors that Poisoned the Victorian Age* [Review of the book *Bitten by witch fever: wallpaper & Arsenic in the Nineteenth-century Home* by Lucinda Hawksley]. hyperallergic. Retrieved 6 February 2023, from URL: <https://hyperallergic.com/329747/death-by-wallpaper-alluring-arsenic-colors-poisoned-the-victorian-age/>
- Pontuti, K. (2021). *The Yellow Wallpaper* [film]. Emerald Giant Productions.
- Singer, M. (2007). Introducing Medical Anthropology: *A Discipline in Action*, 80-81.
- The US Department of Health and Human Services. (2022). *What is the difference between isolation and quarantine*. Retrieved 10 February 2023, <https://www.hhs.gov/answers/public-health-and-safety/what-is-the-difference-between-isolation-and-quarantine/index.html>
- Thomas, L. (2012). *The Yellow Wallpaper* [film]. Production Company unknown.
- Treichler, P. (1984). "Escaping the sentence: Diagnosis and Discourse in the Yellow Wallpaper". *Tulsa Studies in Woman's Literature*, 3(1-2), 61-77.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการเขียนโปรแกรมพื้นฐานและ ทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้รูปแบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้ แบบโครงงานเป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

สาวิตรี ผิวงาม

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: sawitree.ph@ssru.ac.th

ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนจากการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมพื้นฐาน 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมโดยใช้โครงงานเป็นฐาน 3. เพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ Learning by doing โดยมีขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมโดยใช้โครงงานด้านนวัตกรรมมาช่วยในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนโปรแกรมและการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง โครงงานนวัตกรรมด้านการพัฒนาเทคโนโลยี IoT เพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน 2. แบบวัดทักษะการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น 3. แบบสังเกตและแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ผลของการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (dependent) พบว่า 1) หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมพื้นฐานโดยใช้โครงงานเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถในการเขียนโปรแกรมพื้นฐานสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการประเมินการสังเกตพฤติกรรมทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับทฤษฎี Learning by doing โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: ทักษะคิดวิเคราะห์, การเขียนโปรแกรมพื้นฐาน, โครงงานเป็นฐาน, การเรียนรู้แบบลงมือทำ

Developing Eleventh-Grade Students' Academic Achievement of Ability in Basic Programing Using Learning by Doing and Project-Based Learning

Sawitree Phewngam

Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: sawitree.ph@ssru.ac.th

Corresponding author

Abstract

The objectives of this research article were to 1) To study students' problem-solving skills from learning basic programming 2) To compare the learning achievement before and after learning basic programming by learning from the project 3) To create a project-based learning management process in conjunction with the Learning by doing theory. The scope of this research is to develop a model of programming learning management by using innovative projects to help developing learning achievement in programming and develop problem-solving skills of junior-year students. The tools used in this research are 1) learning management plan on the topic of an innovative project on applying IoT technology for application to solve everyday problems. 2) Preliminary Programming Skills Test 3) An observation form and a project-based problem-solving ability assessment form. By using mean data analysis, standard deviation, and T-Test (dependent), the result shows that 1) After learning the basic project-based programming learning activities, the students have significantly higher level of basic programming skills than before conducting activities by 0.5 statistical level. 2) From observation of students' problem-solving behavior while conducting the project-based learning activities along with using Learning by doing theory, the overall assessment result was at very-good level.

Keywords: Analysis thinking, Coding, Project base, Learning by doing

บทนำ

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรม เทคโนโลยีการสื่อสาร เทคโนโลยีซอฟต์แวร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้มีการพัฒนาให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้นเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้กับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ เมื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้นทำให้การจัดการศึกษาของประเทศไทยได้มีการจัดการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ซึ่งมีการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ซึ่งมีเป้าหมายพัฒนาผู้เรียนให้ใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรมเบื้องต้นที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ การเขียนโปรแกรมเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับเด็กในยุคศตวรรษที่ 21 ไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มความสามารถในการสร้างซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ หรือ แอปพลิเคชันและเว็บไซต์ต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อการใช้งานบนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สมาร์ทโฟน และคอมพิวเตอร์ แต่ยังเป็นการเพิ่มทักษะการคิดหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลให้กับผู้เรียนมีเป้าหมายที่สำคัญคือ เป็นการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นั่นคือทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผู้สอนต้องสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม สอดคล้องตามแนวคิดของแผนปฏิรูปการศึกษายุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 กมลพร ทองนุช, (2564) ซึ่งในปัจจุบันมีซอฟต์แวร์มากมายที่สามารถนำมาช่วยสนับสนุนต่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น ซอฟต์แวร์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ Discord เป็นแอปพลิเคชันทางเลือกในการเรียนออนไลน์ โดยงานวิจัยของ กนกวรรณ ดาบส, (2566) แสดงให้เห็นถึงเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในการใช้เทคโนโลยีด้วยโปรแกรม Discord ในการเรียนออนไลน์ว่าเป็นทางเลือกในรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ในระดับมาก ดังนั้นจึงไม่เป็นการยากหากผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นเรียนเขียนโปรแกรมนับว่าเป็นเรื่องยากสำหรับผู้เรียน ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้นในปีการศึกษา 2564 นั้นพบว่า นักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของโครงสร้างภาษาโปรแกรม การทำงานของโปรแกรม หน้าที่การทำงานของคำสั่งต่างๆ ในภาษาโปรแกรม ซึ่งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้เรื่องการเขียนโปรแกรมพื้นฐาน ด้วยโปรแกรมภาษาซี ผลการเรียนรู้ที่ผ่านมาพบว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนผ่านตามเกณฑ์หน่วยการเรียนรู้ต่ำกว่า 70% เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลจะพบว่า นักเรียนจำโครงสร้างคำสั่งไม่ได้ เมื่อเกิด error ขึ้น นักเรียนไม่สามารถแก้ไขคำสั่งที่ error ได้อย่างถูกต้อง นักเรียนไม่สามารถประยุกต์คำสั่งกับการทำงานที่แตกต่างออกไปได้ รวมไปถึงนักเรียนจำคำสั่ง และหน้าที่ของคำสั่งไม่ได้ นั้นสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนยังขาดทักษะของการเขียนโปรแกรม และทักษะในการแก้ปัญหา การเขียนโปรแกรมไม่สามารถใช้การท่องจำคำสั่งได้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเข้าใจถึงโครงสร้างและผลลัพธ์ของคำสั่งนั้นๆ

จากปัญหาลักษณะข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมพื้นฐานให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Learning by doing ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ในสภาพแวดล้อมจริง ทำให้ได้ฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกปฏิบัติจนเกิดเป็นทักษะการเรียนรู้ การเรียนแบบ Learning by doing มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นดำเนินการ 3) ขั้นสรุป 4) ขั้นประเมิน โดยผู้วิจัยได้นำทฤษฎี Learning by doing มาใช้ร่วมกับการให้นักเรียนทำโครงงานนวัตกรรม โดยการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ใช้บอร์ด Arduino เป็นตัวควบคุมการทำงานให้สามารถทำงานได้อย่างอัตโนมัติ ซึ่งนักเรียนต้องเขียนคำสั่งโปรแกรมควบคุมลงไปในบอร์ด Arduino ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การเขียนโปรแกรมเกิดการพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรม และทักษะการแก้ปัญหาควบคู่ไปด้วย นักเรียนสามารถเห็นผลลัพธ์ของคำสั่งโปรแกรมที่เขียนลงไปทันทีจากการแสดงผลที่บอร์ด Arduino ทำให้นักเรียนเข้าใจหน้าที่การทำงานของคำสั่งโปรแกรมมากยิ่งขึ้น

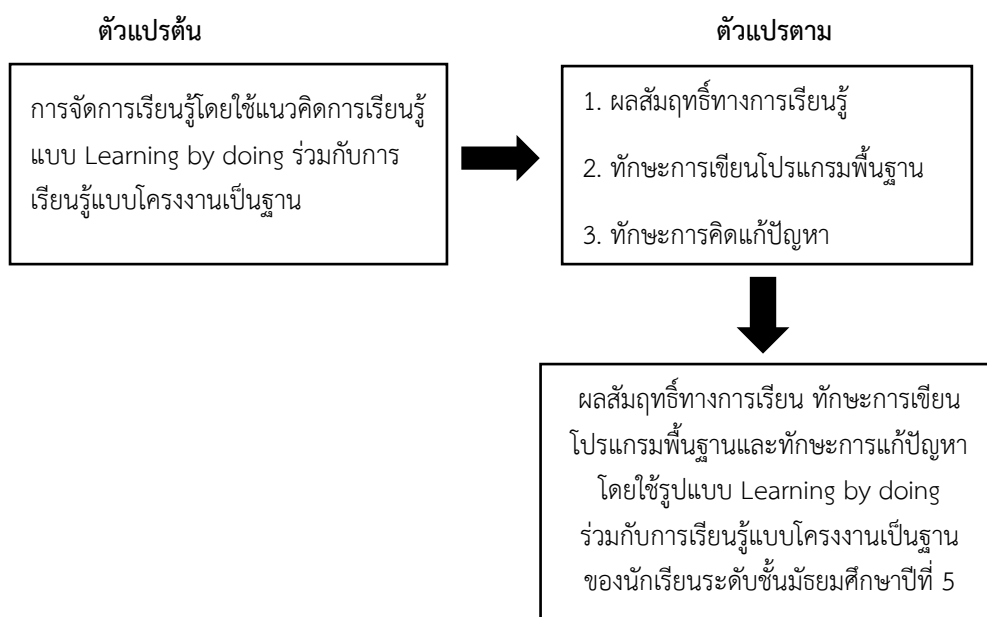
วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนโปรแกรมพื้นฐานก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน
3. เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมพื้นฐานและการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดยนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาเพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมพื้นฐานโดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ Learning by doing ได้ดังแสดงในกรอบแนวคิดการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action research) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมโดยใช้โครงงานด้านนวัตกรรมมาช่วยในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนโปรแกรมและการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2565

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ฝ่ายมัธยม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 5 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 22 คน

3. ตัวแปรในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการเขียนโปรแกรมพื้นฐาน และ ทักษะการคิดแก้ปัญหา

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

4.2 ทักษะการเขียนโปรแกรมพื้นฐานหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้เวลาในการดำเนินการเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน (100 นาที) ในช่วงมกราคมถึงพฤษภาคม

6. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นเนื้อหาจากหน่วยการเรียนรู้เรื่อง โครงงานนวัตกรรมด้านการพัฒนาเทคโนโลยี IoT เพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยมีรายละเอียดการเรียนรู้ดังนี้

6.1 ความหมายและความสำคัญของเทคโนโลยี IoT

6.2 ประเภทของอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาโครงงานนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี

6.3 การเขียนคำสั่งควบคุมการทำงานของเซนเซอร์

6.4 การเขียนคำสั่งควบคุมการทำงานของอุปกรณ์แสดงผล

6.5 การเขียนคำสั่งแบบวนซ้ำ การเปรียบเทียบเงื่อนไข เพื่อให้อุปกรณ์สามารถทำงานได้อย่างอัตโนมัติ

7. เครื่องมือวิจัย

7.1 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง โครงงานนวัตกรรมด้านการพัฒนาเทคโนโลยี IoT เพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน จำนวน 5 แผน ประกอบด้วย

7.1.1 แผนการเรียนรู้ที่ 1 เทคโนโลยี IoT สาระสำคัญ ความหมายและหลักการสำคัญของเทคโนโลยี IoT องค์ประกอบของเทคโนโลยี IoT แนะนำอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำโครงงาน

7.1.2 แผนการเรียนรู้ที่ 2 การเขียนคำสั่งเบื้องต้น สาระสำคัญ โปรแกรมที่ใช้ในการเขียนคำสั่งเพื่อให้บอร์ด Arduino สามารถควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ให้ทำงานอย่างอัตโนมัติ คำสั่งในการเรียกใช้ Library ฟังก์ชันการทำงาน void setup void loop

7.1.3 แผนการเรียนรู้ที่ 3 การเชื่อมต่อแผงวงจร สาระสำคัญ วิธีการเชื่อมต่ออุปกรณ์เซนเซอร์กับบอร์ด Arduino และเขียนโปรแกรมควบคุมเซนเซอร์ให้สามารถอ่านค่าต่างๆ แล้วส่งข้อมูลค่าที่อ่านได้ไปให้บอร์ด Arduino และสั่งงานให้แสดงผลที่ serial monitor

7.1.4 แผนการเรียนรู้ที่ 4 การเชื่อมต่ออุปกรณ์แสดงผล สาระสำคัญ เชื่อมต่ออุปกรณ์แสดงผล เช่น Servo , Motor, Relay หรือ buzzer และเขียนคำสั่งควบคุมการทำงานของอุปกรณ์แสดงผลนั้นทำงานตามคำสั่งที่กำหนด

7.1.5 แผนการเรียนรู้ที่ 5 การประยุกต์เพื่อการพัฒนาโครงงาน สาระสำคัญ นักเรียนนำเนื้อหาการเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้ที่ 1-4 มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบโครงงานนวัตกรรม โดยให้นักเรียนได้เลือกหัวข้อในการทำโครงงานด้านตนเอง และเขียนคำสั่งควบคุมการทำงานของระบบ ให้สามารถทำงานได้อย่างอัตโนมัติ พร้อมทั้งนำเสนอโครงงาน

7.2 แบบวัดทักษะการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น

แบบทดสอบการเขียนโปรแกรมเบื้องต้นปรนัย 20 ข้อ มีตัวเลือก 4 ตัวเลือก โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน ทำการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจากการตรวจสอบคุณภาพพบว่าสามารถใช้ได้ทั้ง 20 ข้อ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.00 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

7.3 แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้โครงงานเป็นฐาน

แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนนั้นประกอบไปด้วยประเด็นในการประเมิน 6 ข้อ ดังต่อไปนี้

7.3.1 ผู้เรียนสามารถระบุปัญหาได้

7.3.2 ผู้เรียนสามารถรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

7.3.3 ผู้เรียนสามารถออกแบบวิธีการแก้ปัญหาได้

7.3.4 ผู้เรียนสามารถวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหาได้

7.3.5 ผู้เรียนสามารถทดสอบ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงานได้

7.3.6 ผู้เรียนสามารถนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงานได้ ซึ่งจากการตรวจสอบคุณภาพแบบสังเกตพฤติกรรมและแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหามีค่า IOC อยู่ ที่ 0.6-1.00 จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

8. การดำเนินการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่องการเขียนโปรแกรมพื้นฐานโดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับทฤษฎี Learning by doing ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ (100 นาที) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการทดลองดังนี้

8.1 ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยการเลือกแบบเจาะจง เป็นเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 5 จากห้องห้องเรียน 4 ห้องเรียน โดยวัดจากทักษะการเขียนโปรแกรมพื้นฐานเปรียบเทียบ 4 ห้องเรียน ซึ่งห้อง 5 มีผลการทดสอบในหน่วยการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมพื้นฐานในปี พ.ศ. 2564 น้อยที่สุด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้มีจำนวน 22 คน

8.2 ทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 1 ฉบับ คือ แบบทดสอบทักษะการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น รวมคำถามทั้งหมด 20 ข้อ ให้อายุในการทำ 30 นาที ซึ่งดำเนินการให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบในสัปดาห์แรกที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้สำหรับการวิจัย

8.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ซึ่งเป็นการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมพื้นฐานในการควบคุมบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ที่ทำงานร่วมกับเซนเซอร์ และอุปกรณ์แสดงผล เพื่อควบคุมการทำงานให้ชุดอุปกรณ์สามารถทำงานได้อัตโนมัติ ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ (100 นาที)

8.4 ทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบจำนวน 1 ชุด คือ แบบทดสอบทักษะการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น

8.5 นำผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent) และสรุปผลการดำเนินการวิจัย

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

9.1 นำคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนโปรแกรม มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้กิจกรรมการเรียนรู้และหลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้ โดยการหาค่า t ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent)

9.2 นำคะแนนที่ได้จากการประเมินความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหา มาวิเคราะห์หาระดับความสามารถในการแก้ปัญหา โดยคะแนนประเมินในแต่ละประเด็นในการพิจารณาประกอบไปด้วย 4 ระดับคุณภาพ (คู่มือหลักสูตรวิทยาการคำนวณ ฉบับปรับปรุงปี 2561 สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) โดยสามารถอธิบายความหมายของระดับคุณภาพได้ดังนี้ คือ 4 หมายถึง ดีมาก 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ และ 1 หมายถึง ปรับปรุง โดยเมื่อพิจารณาระดับคุณภาพตามประเด็นการประเมินทั้ง 6 ประเด็น สามารถกำหนดเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ ดังนี้

20 – 24	ระดับคุณภาพ	ดีมาก
15 – 29	ระดับคุณภาพ	ดี
10 – 15	ระดับคุณภาพ	พอใช้
1 – 9	ระดับคุณภาพ	ปรับปรุง

ผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนจากการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมพื้นฐาน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมโดยใช้โครงงานเป็นฐานและ เพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ Learning by doing ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action research) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมพื้นฐานโดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Learning by doing ที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผลการดำเนินงานวิจัยได้ครั้งนี้พบว่า

1. ผลการหาประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โครงงานนวัตกรรมด้านการพัฒนาเทคโนโลยี IoT ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ร่วมกับทฤษฎี Learning by doing โดยผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ระยะเวลาในการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้รวมทั้งหมด 8 สัปดาห์ ใช้ระยะเวลาสัปดาห์ละ 2 คาบ (100 นาที) โดยกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ตามแผนการรู้นั้นได้ใช้ทฤษฎี Learning by doing ที่ประกอบไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นดำเนินการ 3) ขั้นสรุป 4) ขั้นประเมิน ในการนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นผู้ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 ท่าน โดยประเมินในด้านเนื้อหา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อ นวัตกรรม และด้านแผนการจัดการเรียนรู้ โดยได้คะแนนประเมิน IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.00 และได้ทำการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังแสดงในตารางที่ 1 ผล

การหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง โครงงานนวัตกรรมด้านการพัฒนาเทคโนโลยี IoT

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง โครงงานนวัตกรรมด้านการพัฒนาเทคโนโลยี IoT

รายการ	n	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็มรวมของนักเรียนทั้งหมด	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการระหว่างเรียน (E1)	22	20	357	81.13
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์หลังเรียน (E2)	22	20	363	82.50
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (E1/E2)				81.13/82.50

จากการหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง โครงงานนวัตกรรมด้านการพัฒนาเทคโนโลยี IoT นั้นพบว่าค่าประสิทธิภาพของกระบวนการระหว่างเรียน (E1) มีค่าร้อยละ 81.13 เปรียบเทียบกับค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์หลังเรียน (E2) มีค่าร้อยละ 82.50 จึงสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง โครงงานนวัตกรรมด้านการพัฒนาเทคโนโลยี IoT มีประสิทธิภาพ E1/E2 มีค่าอยู่ที่ 81.13/82.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดตามหลักทฤษฎีว่าต้องไม่ต่ำกว่า 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนโปรแกรมพื้นฐานก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 22 โดยการเลือกแบบเจาะจง ทำแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนโปรแกรมเบื้องต้นด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวนแบบทดสอบละ 20 ข้อ เป็นแบบ 4 ตัวเลือก ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน แล้วนำผลคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ได้ผลดังตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น

คะแนน	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	20	22	9.45	8.06	10.88	.000
หลังเรียน	20	22	16.18	1.77		

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิด Learning by doing เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ด้วยค่าสถิติคือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คะแนนทดสอบหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 16.18 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.77 ซึ่งสูงกว่าการทดสอบก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 9.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 8.06 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ซึ่งระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นได้มีการสังเกตพฤติกรรมในการแก้ปัญหา จากกระบวนการทำโครงงานของนักเรียน ซึ่งมีประเมินทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนแล้ว ได้ผลดังตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับทฤษฎี Learning by doing

ตารางที่ 3 3. ผลการศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

เลขที่นักเรียน	คะแนนเต็ม	ระดับคุณภาพ ประเด็นการประเมินทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน							เกณฑ์ตัดสินคุณภาพ
		ประเด็นที่ 1	ประเด็นที่ 2	ประเด็นที่ 3	ประเด็นที่ 4	ประเด็นที่ 5	ประเด็นที่ 6	คะแนนรวม	
1	24	4	4	4	4	3	3	22	ดีมาก
2	24	3	3	3	3	3	3	18	ดี
3	24	4	4	3	3	3	3	20	ดีมาก
4	24	4	4	3	3	3	3	20	ดีมาก
5	24	3	3	3	3	3	3	18	ดี
6	24	4	4	4	4	4	3	23	ดีมาก
7	24	4	4	3	3	3	3	20	ดีมาก
8	24	3	3	3	3	3	3	18	ดี
9	24	4	4	3	3	3	3	20	ดีมาก
10	24	4	4	4	4	4	3	23	ดีมาก

เลขที่ นักเรียน	คะแนน เต็ม	ระดับคุณภาพ ประเมินการประเมินทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน							เกณฑ์ ตัดสิน คุณภาพ
		ประเด็นที่ 1	ประเด็นที่ 2	ประเด็นที่ 3	ประเด็นที่ 4	ประเด็นที่ 5	ประเด็นที่ 6	คะแนนรวม	
11	24	3	3	3	3	3	3	18	ดี
12	24	4	4	3	3	3	3	20	ดีมาก
13	24	4	4	4	3	3	3	21	ดีมาก
14	24	4	4	3	3	3	3	20	ดีมาก
15	24	3	3	3	3	3	3	18	ดี
16	24	4	4	3	3	3	3	20	ดีมาก
17	24	4	4	3	3	3	3	20	ดีมาก
18	24	4	4	3	3	3	3	20	ดีมาก
19	24	4	4	4	3	3	3	21	ดีมาก
20	24	4	4	3	3	3	3	20	ดีมาก
21	24	4	4	4	3	3	3	21	ดีมาก
22	24	4	4	4	3	3	3	21	ดีมาก

จากผลการประเมินทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
 โครงการเป็นฐานร่วมกับทฤษฎี Learning by doing พบว่าจำนวนนักเรียนที่มีทักษะการแก้ปัญหาใน
 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก มีจำนวน 17 คน และนักเรียนที่มีทักษะการ
 แก้ปัญหาอยู่ในระดับดี จำนวน 5 คน จะเห็นว่าโดยส่วนใหญ่แล้วนักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหา จากการ
 ทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ร่วมกับทฤษฎี Learning by doing อยู่ในระดับดีมาก คิด
 เป็นค่าร้อยละ คือ ร้อยละ 77.3 และอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าร้อยละ คือ ร้อยละ 22.7

อภิปรายผล

การวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมพื้นฐานโดยใช้โครงการเป็นฐานร่วมกับทฤษฎี
 การเรียนรู้แบบ Learning by doing ที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียน
 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องการเขียนโปรแกรม

พื้นฐานและการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดยใช้รูปแบบการทำงานโครงการนวัตกรรมร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ซึ่ง John Dewey ได้ให้ทฤษฎีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือ Learning by doing ไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ในลักษณะของการจัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกการกระทำ (Learning by doing) เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์โดยตรงกับผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองโดยนำหลักกระบวนการด้านวิทยาศาสตร์มาประกอบทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างสร้างสรรค์ เนื่องจากความรู้เกิดจากการปฏิบัติจริงแต่ถ้าสิ่งใดยังไม่ถูกใช้สำหรับการกระทำนั้นเป็นเพียงข้อมูลไม่ใช่ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Fikru Debebe Mekonnen ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อการพัฒนากลยุทธ์การสอนโดยใช้หลัก Learning by doing ที่ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของผู้เรียน โดยได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จากการประสบการณ์ที่เกิดจากการกระทำโดยตรงนั้นทำให้นักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด โดยครูจะมีบทบาทเพียงผู้ชี้แนะและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมหรือสื่อการเรียนรู้เท่านั้น ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้นี้ได้รับความสนใจจากผู้เรียน นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยนักเรียนที่เห็นด้วยในการใช้กระบวนการ Learning มากกว่าครึ่งนั้นคือ 56% Fikru Debebe Mekonnen, (2020)

จากการดำเนินการวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมพื้นฐานในครั้งนี้ได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง มีผลการวิจัยที่ตรงตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง โครงการนวัตกรรมด้านการพัฒนาเทคโนโลยี IoT ได้ทำการวัดค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ได้ค่าประสิทธิภาพคือ 81.13/82.52 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 ในแผนการจัดการเรียนรู้เป็นเรียนโดยผ่านการดำเนินโครงการซึ่งนักเรียนจะเป็นปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพการคิดแก้ปัญหา โดยในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้นั้นได้อิงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีฉบับปรับปรุง ปีพุทธศักราช 2560 โดยยึดตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานนั้นเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ด้านทักษะการเขียนโปรแกรมให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ เมธาวี โสรเนตร ที่ได้กล่าวไว้ว่า ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบโครงการทำให้ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียนและผู้เรียนมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการทำโครงการหลังจัดการเรียนรู้ที่สูงขึ้น เมธาวี โสรเนตร, (2560)

2. ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนโปรแกรมพื้นฐานก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน จากการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ มาดำเนินการใช้จัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐานร่วมกับทฤษฎี Learning by doing ได้ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนโปรแกรมโดยเปรียบเทียบจากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้และทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 22 คน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 16.18 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.77 ซึ่งมากกว่า

คะแนนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ย 9.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 8.06 อยู่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานคือ หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับทฤษฎี Learning by doing นักเรียนมีความสามารถในการเขียนโปรแกรมสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ บูริม ชญารัตนจิตติ, (2559) ที่ได้ทำการพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยการเรียนการสอนแบบโครงงานพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนในรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้โครงงานเป็นฐานนั้นมีทักษะการนำความรู้และประสบการณ์ไปปรับใช้กับวิชาอื่นๆ ได้ และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งมีทักษะด้านการเขียนโปรแกรมที่สูงขึ้นด้วย พัฒนะ, (2563) ได้มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานรวมกับการเขียนโปรแกรมด้วย KidBright ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการวัดด้วยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนพบว่าหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ปาจริย์, (2563) ที่ได้ทำการวิจัยในเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานนั้นส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนที่สูงกว่าก่อน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมในรูปแบบโครงงานอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน พบว่าจำนวนนักเรียนที่มีทักษะการแก้ปัญหาในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับดีมาก มีจำนวน 17 คน และนักเรียนที่มีทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี จำนวน 5 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ได้คือ นักเรียนที่มีทักษะการแก้ปัญหาในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 77.3 และนักเรียนที่มีทักษะการแก้ปัญหาในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 22.7 โดยส่วนใหญ่แล้วนักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาในระดับดีมาก ซึ่งจะเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับทฤษฎี Learning by doing ที่ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนที่ดีขึ้น อีกทั้งในรูปแบบการเรียนรู้ด้วยโครงงานยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รู้จักการกำหนดปัญหา การสืบค้นแนวทางแก้ปัญหา การออกแบบแนวทางแก้ปัญหา การทดลองแก้ปัญหา การประเมินผลการแก้หาได้ตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ชญารัตน, (2560) ที่ได้กล่าวถึงทักษะการแก้ปัญหาซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด ซึ่งกระบวนการคิดแก้ปัญหาประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ทักษะการคิด อุปนิสัยหรือลักษณะนิสัยในการคิด กระบวนการคิดของตนเอง เพื่อให้เกิดทักษะคิด รวมไปถึง มัทนา, (2562) ได้ทำการทดลองการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา โดยใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานโดยใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือ สามารถพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ ซึ่งวัดผลสัมฤทธิ์จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทำให้นักเรียนมีค่าร้อยละของคะแนนพัฒนาการอยู่ในระดับสูงที่สุด ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ และคณะ, (2560) ได้สร้างกระบวนการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนโดยใช้เกมการศึกษา ร่วมกับทฤษฎี Learning by doing คือการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากการปฏิบัติ จากการลงมือทำ โดย

เมื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะเห็นว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเมื่อวันตามเกณฑ์ประเมินพัฒนาการ 4 ด้าน รายบุคคลมาตรฐานคุณลักษณะพึงประสงค์ที่ 10 ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อมุ่งหวังในการพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมให้กับนักเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบของโครงงานนวัตกรรม ซึ่งนักเรียนต้องทำการเขียนโปรแกรมด้วยภาษาซีเพื่อควบคุมการทำงานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ในเรียนนี้จะใช้บอร์ด Arduino เป็นตัวควบคุมการทำงานของระบบ ร่วมกับเซนเซอร์และอุปกรณ์แสดงผล โดยยึดหลักการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ ค้นคว้า และปฏิบัติด้วยตนเอง ในการทำโครงงานนั้นผู้วิจัยได้แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม และเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มได้ปรึกษาเลือกหัวข้อโครงงานโดยให้นักเรียนสำรวจปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวันและนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้ช่วยแก้ปัญหา เมื่อทำการสรุปประเด็นปัญหาได้แล้ว นักเรียนต้องค้นคว้าข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไข ในการทำโครงงานนี้ต้องมีใช้ทักษะการเขียนโปรแกรมร่วมด้วย เพื่อการสร้างนวัตกรรมที่จะมาช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้งานตามปัญหาที่นักเรียนกำหนด ทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการเขียนโปรแกรมและทักษะการแก้ปัญหา โดยผลที่ได้จากการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เรื่อง โครงงานนวัตกรรมด้านการพัฒนาเทคโนโลยี IoT ได้ส่งผลสัมฤทธิ์ต่อทักษะการเขียนโปรแกรมที่ดีขึ้นจากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่ใช้แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบ Learning by doing ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานให้มีประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

1. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และแสดงออกทางด้านความคิด โดยครูผู้สอนต้องเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง และให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับนักเรียนหลังจากที่นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นแล้ว
2. ควรให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งถ้าบางโรงเรียนไม่มีงบประมาณสำหรับการจัดซื้ออุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการทำงานโครง สามารถประยุกต์ใช้โดยใช้เว็บไซต์ Simulator เพื่อให้นักเรียนได้ทำการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมควบคุมอุปกรณ์ได้เช่นเดียวกับการปฏิบัติด้วยอุปกรณ์จริง
3. ควรจัดกิจกรรมในคาบเรียนที่มีความต่อเนื่องของคาบเรียนอย่างน้อย 2 ชั่วโมง เพื่อให้การปฏิบัติด้านการเขียนโปรแกรมของนักเรียนมีความต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ดาบส. (2566). ผลการใช้ Discord แอปพลิเคชันในการเรียนรู้ออนไลน์ต่อกลยุทธ์การทำข้อสอบมาตรฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 6(1), 93-108.
- กมลพร ทองนุช. (2564). การจัดการการเรียนรู้ออนไลน์ส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 5(1), 140-151.
- ชญาภรณ์ เอกธรรมสุทธิ และ เกษร สุวิทยะศิริ. (2560). การสร้างความรู้ผ่านทักษะการคิดแก้ปัญหา. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ*, 33(1), 177-183.

- ปจรรย์ หละด้า. (2563). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่อง การถนอมอาหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 31(3), 178-189.
- ปฐิม ชฎารัตนฐิติ. (2559). การพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาสาขาวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยการเรียนการสอนแบบโครงงานและการทำโครงงานประจำภาค การศึกษา รายวิชา : 4131301 หลักการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์. *คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. สืบค้นเมื่อ 10 January 2566, จาก <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/2198>
- พัฒนะ พิพัฒน์ศรี. (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเรื่อง การเขียนโปรแกรม KidBright สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- มัทนา ดวงกลาง. (2562). การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานโดยใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือ เพื่อส่งเสริมพัฒนา ทักษะการคิดแก้ปัญหาและสมรรถนะสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในวิชา คอมพิวเตอร์. *Viridian E- Journal, Silpakorn University*, 12(2), 645-661.
- เมธาวี โสรเนตร. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คอมพิวเตอร์และความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา).
- รุ่งทิพย์ ศรีสิงห์, พรชัย ทองเจือ, และ ผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ. (2560). การพัฒนาความสามารถในการ คิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 11(1), 92-104.
- Fikru, D.M. (2020). Evaluating the effectiveness of 'learning by doing' teaching strategy in a research methodology course, Hargeisa, Somaliland. *African Education Research Journal*, 8(1), 13-19.

การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินความสุขในการเรียนที่มี การจัดการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

จามร สิริกรรณะ

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: jarmon.si@ssru.ac.th

ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

การวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลในครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินความสุขในการเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคเดลฟายจำนวน 3 รอบ ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลใช้กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 4 จำนวน 136 คน และผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยา จำนวน 5 ท่าน โดยใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล จากผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์พบว่า ด้านผู้เรียนสอดคล้อง 4.63 ด้านผู้สอนสอดคล้อง 4.81 ด้านเพื่อนร่วมชั้นสอดคล้อง 4.70 ด้านบรรยากาศในการเรียนสอดคล้อง 4.61 ด้านครอบครัวสอดคล้อง 4.63 และด้านโรงเรียนสอดคล้อง 4.06 องค์กรประกอบย่อยของแต่ละตัวบ่งชี้ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประกอบด้วย 5 องค์กรประกอบย่อย ตัวบ่งชี้ที่ 2 ด้านผู้สอน ประกอบด้วย 7 องค์กรประกอบย่อย ตัวบ่งชี้ที่ 3 ด้านเพื่อนประกอบด้วย 2 องค์กรประกอบย่อย ตัวบ่งชี้ที่ 4 ประกอบด้วย 2 องค์กรประกอบย่อย ตัวบ่งชี้ที่ 5 ประกอบด้วย 3 องค์กรประกอบย่อย ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประกอบด้วย 3 องค์กรประกอบย่อย และผลการตรวจสอบตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลจากการประเมินโดยกลุ่มเป้าหมายได้ผลคือ ตัวบ่งชี้ในด้านที่ 1. ผู้เรียน มีค่า MD = 3.42 ตัวบ่งชี้ด้านที่ 2 ผู้สอน มีค่า MD = 2.98 ตัวบ่งชี้ด้านที่ 3 เพื่อน มีค่า MD = 3.93 ตัวบ่งชี้ด้านที่ 4 บรรยากาศในการเรียนรู้ มีค่า MD = 2.94 ตัวบ่งชี้ด้านที่ 5 ครอบครัว มีค่า MD = 3.36 ตัวบ่งชี้ด้านที่ 6 โรงเรียน มีค่า MD = 3.36

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้, เกณฑ์ในการประเมินความสุขในการเรียน, การจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

The Development of Indicators and Criteria for Assessing Happiness in Digital Learning Management Among Secondary School Students at Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University

Jarmon Sirikanna

Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: jarmon.si@ssru.ac.th

Corresponding author

Abstract

The research described is the development of indicators for happiness in digital learning among secondary school student, using data analysis collected through Delphi technique over three rounds, with a focus on students in grade 10, totaling 136 students, and five qualified psychologists through purposive sampling. The research findings are summarized as follows: The congruence of happiness indicators in digital learning, as assessed by experts through interviews, was as follows: 1) student congruence : 4.63 2) Teacher congruence : 4.81 3) Peer congruence : 4.70 4) Classroom atmosphere congruence : 4.61 5) Family congruence : 4.63 and 6) School congruence : 4.06. Each indicator consists of several subcomponents. Indicator 1 includes 5 subcomponents, Indicator 2 (Teacher) includes 7 subcomponents, Indicator 3 (Peer) includes 2 subcomponents, Indicator 4 (Classroom atmosphere) 2 subcomponents, Indicator 5 (Family) includes 3 subcomponents, and Indicator 6 (School) includes 3 subcomponents. The validation of digital learning happiness indicators through target group assessment yielded the following results: Indicator 1 (Student) had an MD (Median) of 3.42, Indicator 2 (Teachers) had an MD (Median) of 2.98, Indicator 3 (Peer) had an MD (Median) of 3.93, Indicator 4 (Classroom atmosphere) had an MD (Median) 2.94, Indicator 5 (Family) had an MD (Median) of 3.36 and indicator 6 (School) had an MD (Median) of 3.36.

Keywords: Indicators, Criteria for Assessing Happiness in Learning, Digital Learning Management

บทนำ

ด้วยการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลเป็นสิ่งใหม่ในสถานการณ์ที่ทำให้ต้องเกิดการปรับตัวในทุก ระดับชั้นของการศึกษา การปรับเปลี่ยนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมที่เปลี่ยนไป ในประเทศไทยเริ่มให้ความสนใจและพร้อมลงทุนกับนวัตกรรมรูปแบบใหม่ที่จะช่วยลดระยะเวลาในการปฏิบัติงานในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ สินค้าบริการ และรวมไปถึงภาคการศึกษาอย่าง Education Technology หรือ EdTech ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สร้างความสะดวกสบายและง่ายต่อการเรียนรู้ (บัญญัติ พูล สวัสดิ์, 2563) ซึ่งในการปรับเปลี่ยนด้านภาคการศึกษานั้นต้องเริ่มจากระดับนโยบาย การบริหาร การ ดำเนินการ จนถึงขั้นปฏิบัติการ การปรับตัวข้างต้นส่งผลกระทบต่อทั้งผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน ทำให้ มีการศึกษาวิจัยในวงการการศึกษาถึงสถานการณ์ดังกล่าว มีการศึกษาวิจัยความพร้อมในการจัดการ เรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid-19 (วิทัศน์ ผักเจริญผล, 2563) ผล การศึกษาพบว่า ผู้สอนบางส่วนไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ พร้อมเรียกร้องความ ช่วยเหลือจากโรงเรียนและรัฐบาล สถาบันวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (เอยูโพล) เปิดเผยผลวิจัยเชิงสำรวจเรื่องการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์ Covid-19 (สถาบันวิจัยและบริการ วิชาการ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เอยูโพล, มิถุนายน 2563) พบว่ากว่าร้อยละ 75.1 รู้สึกเครียดจากการ เรียนออนไลน์ โดยสาเหตุที่ทำให้เครียด 3 อันดับแรก ได้แก่ ร้อยละ 52.8 การเรียนออนไลน์ทำให้ความ ตั้งใจและสมาธิต่อการเรียนลดน้อยลง รองลงมาร้อยละ 45.7 ความไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน และ ร้อยละ 31.4 วิชาบางวิชามีเนื้อหาที่ไม่เหมาะกับการเรียนการสอนออนไลน์ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหา อุปสรรคที่พบจากการเรียนออนไลน์ พบว่ามีความสอดคล้องกับสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความ เครียด ในการสร้างกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ที่มุ่งพัฒนาระดับผู้เรียนผ่าน เครื่องมือดิจิทัลในปัจจุบัน เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นปัจจัยในการพัฒนาทักษะเพื่ออนาคตของ บุคคลได้อย่างยั่งยืน (Chattip Chumphong, 2002) การจัดการศึกษาในประเทศไทยมีการพัฒนา หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เหมาะกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลกมากขึ้น เมื่อมีการนำเครื่องมือดิจิทัลเข้ามาพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนต้องเรียนรู้ผ่าน อุปกรณ์ดิจิทัลมากขึ้น รวมถึงในระหว่างช่วงโควิด นักเรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนเพราะต้องเรียนใน รูปแบบออนไลน์ซึ่งมีนักเรียนจำนวนมากที่เกิดปัญหาด้านสุขภาวะด้านจิตใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นงลักษณ์ ไหว้พรหม และคณะ, 2550) ที่ได้ทำการวิจัยศึกษาภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษา โดยใช้ เครื่องมือแบบทดสอบดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยผลการศึกษาพบว่า สุขภาพจิตของนักศึกษาโดยรวม เท่ากับคนทั่วไป แต่เพศหญิงจะมีสุขภาพจิตต่ำกว่าเพศชาย นักศึกษาที่อยู่กับพ่อแม่มีภาวะสุขภาพจิตต่ำ กว่าคนทั่วไปมากที่สุด ขณะที่นักศึกษาที่อยู่หอพักจะมีสุขภาพจิตดีกว่าคนทั่วไปมาก รวมถึงนักศึกษาที่ เรียนออนไลน์อยู่ที่บ้านมีสุขภาพจิตต่ำกว่านักศึกษาที่เรียนออนไลน์ด้วยตนเองจากสถานที่ภายนอก

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการสร้างพัฒนาตัวเองขึ้นและเกณฑ์ การประเมินความสุขในการเรียนที่มีการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล ที่จะส่งผลต่อระบบการเรียนรู้และ เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมความสุขในการเรียนให้แก่แก่นักเรียนได้ ด้วยมหาวิทยาลัย

ราชภัฏสวนสุนันทาเป็นมหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตครูศาสตร์อีกทั้งมีภารกิจหลักในการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ คณะผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาวิจัยเพื่อวิเคราะห์ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินความสุขในการเรียนที่มีการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้สร้างความสุขในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพของผู้สอน ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นปัจจัยในการพัฒนาทักษะเพื่ออนาคตของบุคคลได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินความสุขในการเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ระเบียบวิธีวิจัย

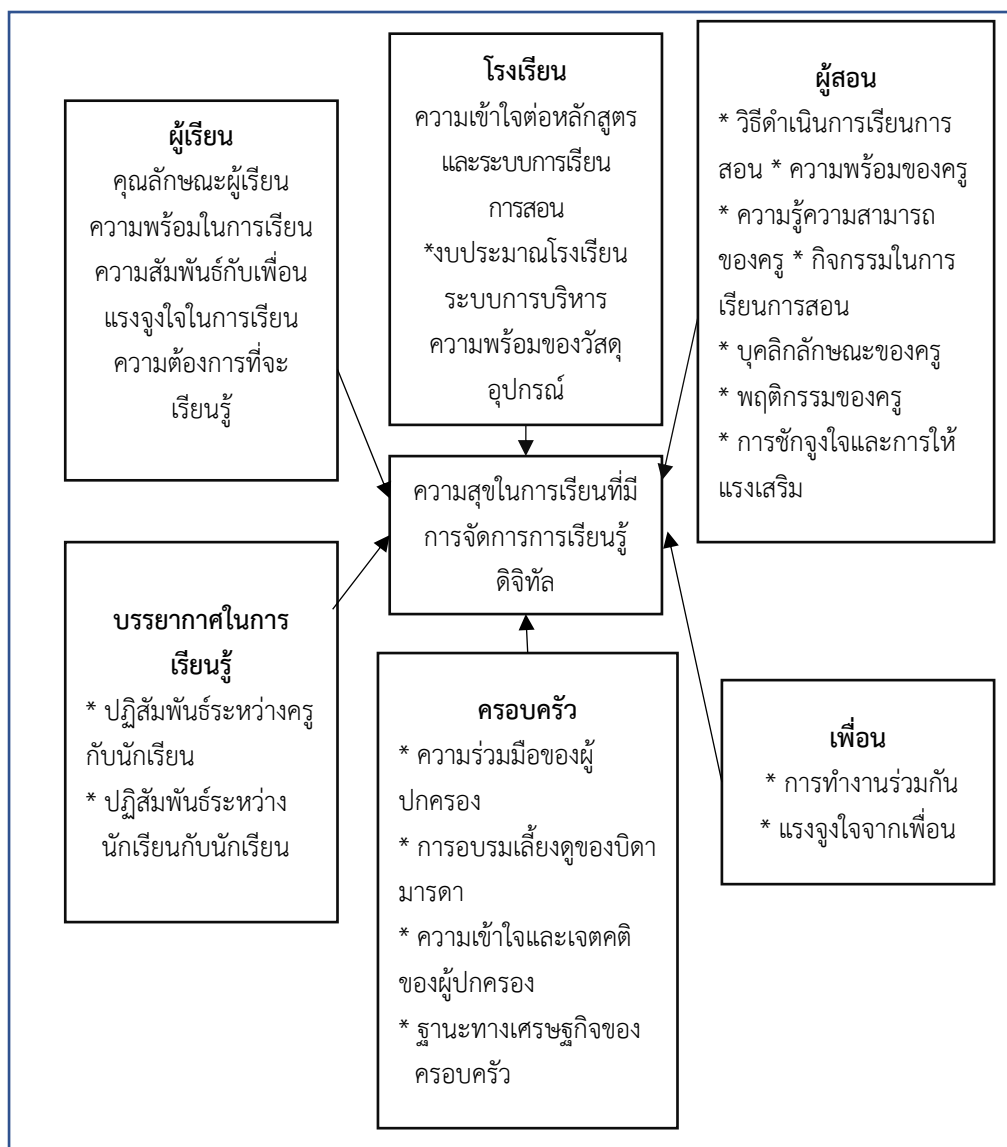
การวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินความสุขในการเรียนที่มีการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2563

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยา และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2563

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1.ผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยาจำนวน 5 ท่าน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งบุคคลที่ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อาจารย์ที่มีการจบการศึกษาในระดับปริญญาโททางด้านจิตวิทยา และอาจารย์แนะแนว 2.นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 136 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อคัดกลุ่มเป้าหมายที่เคยเรียนด้วยการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล และสามารถเข้าร่วมการวิจัยได้

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการเรียนที่มีการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียน
2. สร้างเป็นกรอบแนวคิด เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนที่มีการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียน ซึ่งมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในแผนภาพ

3. เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามปลายเปิด และปลายปิด นำเสนอองค์ประกอบย่อยของตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล โดยใช้แบบสอบถามในรอบที่ 1 ในรูปแบบคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทำแบบประเมิน

4. นำคำตอบจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่ามาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ในแต่ละข้อ และดำเนินการสรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล มี 6 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1	มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 5 องค์ประกอบ
ตัวบ่งชี้ที่ 2	มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 7 องค์ประกอบ

ตัวบ่งชี้ที่ 3	มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 2 องค์ประกอบ
ตัวบ่งชี้ที่ 4	มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 2 องค์ประกอบ
ตัวบ่งชี้ที่ 5	มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 3 องค์ประกอบ
ตัวบ่งชี้ที่ 6	มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 3 องค์ประกอบ

5. สร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลที่ดี
6. ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ใช้กับเทคนิคเดลฟาย (DelPhi technique) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าต่อไปนี้

- 1) มัธยฐาน
- 2) ฐานนิยม
- 3) ความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม
- 4) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

การแปลความหมายค่ามัธยฐาน

ค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยมากที่สุด
ค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยมาก
ค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยปาน

กลาง

ค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยน้อย
ค่ามัธยฐานน้อยกว่า 1.50 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

คำนวณหาความแตกต่างกันระหว่างควอไทล์ที่ 3 และ ควอไทล์ที่ 1 ซึ่งผลของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่มีค่าไม่เกิน 1.50 แสดงให้เห็นว่า แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิต่อตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกัน และหากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของตัวบ่งชี้ใด มีค่ามากกว่า 1.50 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกับตัวบ่งชี้ไม่มีความสอดคล้องกัน

ความแตกต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยม

คำนวณหาค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมในแต่ละตัวบ่งชี้เพื่อนำไปหาค่าของความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม ผลที่ได้ค่าไม่เกิน 1.00 นับว่าแนวความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิกับตัวบ่งชี้สอดคล้องกัน

การพิจารณาความสอดคล้องกัน

ผู้วิจัยนำค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมทั้งสองกรณีมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ความสุขในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งแยกออกเป็น 4 ประเด็น ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล

ค่าสถิติ กรณี	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ค่าความแตกต่างระหว่างมัธย ฐาน กับ ฐานนิยม	การพิจารณาความ สอดคล้องกัน
1.	ไม่เกิน 1.50	ไม่เกิน 1.00	สอดคล้อง
2	ไม่เกิน 1.50	เกิน 1.00	ไม่สอดคล้อง
3	เกิน 1.50	ไม่เกิน 1.00	ไม่สอดคล้อง
4	เกิน 1.50	เกิน 1.00	ไม่สอดคล้อง

ผลการวิจัย

ในการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ในขั้นแรก คือการวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลที่ดี ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษา เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามรอบที่ 1

แบบสอบถามรอบที่1 เป็นแบบแสดงความคิดเห็นในความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล จากผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ประกอบย่อยของตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าองค์ประกอบย่อยของแต่ละตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกับความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล

ลำดับ	ตัวบ่งชี้ / องค์ประกอบ	ระดับความสอดคล้อง
1.	ผู้เรียน	4.63
	1.1 คุณลักษณะของผู้เรียน	4.55
	1.2 ความพร้อมในการเรียนรู้ดิจิทัล	4.31
	1.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อน	4.87
	1.4 แรงจูงใจการเรียนรู้ดิจิทัล	4.75
	1.5 ความต้องการที่จะเรียนรู้	4.65
2	ผู้สอน	4.81
	2.1 วิธีการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	4.82
	2.2 ความพร้อมของครู	4.79
	2.3 ความรู้ความสามารถของครู	4.71
	2.4 กิจกรรมในการเรียนการสอนดิจิทัล	4.98
	2.5 บุคลิกลักษณะของครู	5.00
	2.6 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู	4.72

ลำดับ	ตัวบ่งชี้ / องค์ประกอบ	ระดับความสอดคล้อง
3	2.7 การชักจูงใจและการให้แรงเสริม	4.63
	เพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.70
	3.1 การร่วมกันทำงาน	4.73
4	3.2 แรงจูงใจจากเพื่อ	4.67
	บรรยากาศในการเรียนรู้	4.61
	4.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	4.64
5	4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน	4.58
	ครอบครัว	4.63
	5.1 ความร่วมมือในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	4.86
6	5.2 ความเข้าใจในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	4.72
	5.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	4.31
	โรงเรียน	4.06
	6.1 ความเข้าใจในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	3.83
	6.2 ความพร้อมในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	4.22
	6.3 ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์	4.14

จากตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล ทำให้ทราบว่า กรอบโมเดลที่ผู้วิจัยสร้างจากการศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียน โดยทำการสัมภาษณ์รายบุคคลกับนักเรียน เพื่อรวบรวมและสังเคราะห์ตัวแปรในการเรียนรู้ดิจิทัลด้วยบริบทของนักเรียนก่อน จากนั้นจึงนำไปพัฒนาเป็นกรอบโมเดลเพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบย่อยของตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล และจากตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลโดยผู้เชี่ยวชาญ แสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้และองค์ประกอบย่อยมีความสอดคล้องกับความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามรอบที่ 2

แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดปลายปิด ชนิดมาตราส่วน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ประกอบย่อยของตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการตรวจสอบตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล

ลำดับ	ตัวบ่งชี้ / องค์ประกอบ	MD	Q3 – Q1	ฉันทามติ
1.	ผู้เรียน			
	1.1 คุณลักษณะของผู้เรียน	3.00	0.97	ได้
	1.2 ความพร้อมในการเรียนรู้ดิจิทัล	2.64	1.48	ได้
	1.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อน	3.42	0.48	ได้
	1.4 แรงจูงใจการเรียนรู้ดิจิทัล	3.15	0.87	ได้

ลำดับ	ตัวบ่งชี้ / องค์ประกอบ	MD	Q3 – Q1	ฉันทามติ
2	1.5 ความต้องการที่จะเรียนรู้	3.00	0.64	ได้
	ผู้สอน			
	2.1 วิธีการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	2.96	0.63	ได้
	2.2 ความพร้อมของครู	3.98	0.17	ได้
	2.3 ความรู้ความสามารถของครู	3.35	0.86	ได้
	2.4 กิจกรรมในการเรียนการสอนดิจิทัล	3.36	0.14	ได้
	2.5 บุคลิกลักษณะของครู	3.04	0.86	ได้
	2.6 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู	3.79	0.92	ได้
3	2.7 การชักจูงใจและการให้แรงเสริม	3.98	0.97	ได้
	เพื่อนร่วมชั้นเรียน			
	3.1 การร่วมกันทำงาน	3.50	0.20	ได้
4	3.2 แรงจูงใจจากเพื่อน	3.42	0.99	ได้
	บรรยากาศในการเรียนรู้			
	4.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	3.42	0.99	ได้
5	4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน	3.58	0.84	ได้
	ครอบครัว			
	5.1 ความร่วมมือในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	3.10	0.40	ได้
	5.2 ความเข้าใจในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	3.64	1.00	ได้
6	5.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	3.50	1.00	ได้
	โรงเรียน			
	6.1 ความเข้าใจในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	3.64	0.86	ได้
	6.2 ความพร้อมในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	2.94	0.75	ได้
	6.3 ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์	3.50	0.60	ได้

จากตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการตรวจสอบตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการได้ฉันทามติ พบว่า ตัวบ่งชี้ ได้รับฉันทามติในทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การดำเนินงาน เกณฑ์การตรวจสอบ และเกณฑ์การประเมิน โดยการแปลผลค่ามัธยฐานที่คำนวณได้ พบว่า ตัวบ่งชี้ 1 (MD = 3.42) มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตาม เกณฑ์การตรวจสอบ ตัวบ่งชี้ 2 (Md = 2.98) มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตาม เกณฑ์การตรวจสอบ ตัวบ่งชี้ 3 (Md = 3.93) มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตาม เกณฑ์การตรวจสอบ ตัวบ่งชี้ 4 (Md = 2.94) มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตาม เกณฑ์การ

ตรวจสอบ ตัวบ่งชี้ 5 ($Md = 3.36$) มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตามเกณฑ์การตรวจสอบ
ตัวบ่งชี้ 6 ($Md = 3.36$) มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตาม เกณฑ์การตรวจสอบ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามรอบที่ 3

แบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดปลายปิด ชนิดมาตราส่วน โดยผู้วิจัย
ได้นำเสนอองค์ประกอบย่อยของตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลการตรวจสอบตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล

ลำดับ	ตัวบ่งชี้ / องค์ประกอบ	MD	Q3 – Q1	ฉันทามติ
1.	ผู้เรียน	3.42	0.50	
	1.1 คุณลักษณะของผู้เรียน	3.00	0.97	ได้
	1.2 ความพร้อมในการเรียนรู้ดิจิทัล	2.64	1.48	ได้
	1.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อน	3.42	0.48	ได้
	1.4 แรงจูงใจการเรียนรู้ดิจิทัล	3.15	0.87	ได้
	1.5 ความต้องการที่จะเรียนรู้	3.00	0.64	ได้
2	ผู้สอน	2.98	0.52	
	2.1 วิธีการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	2.96	0.63	ได้
	2.2 ความพร้อมของครู	3.98	0.17	ได้
	2.3 ความรู้ความสามารถของครู	3.35	0.86	ได้
	2.4 กิจกรรมในการเรียนการสอนดิจิทัล	3.36	0.17	ได้
	2.5 บุคลิกลักษณะของครู	3.04	0.86	ได้
	2.6 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู	3.79	0.92	ได้
	2.7 การชักจูงใจและการให้แรงเสริม	3.98	0.97	ได้
3	เพื่อนร่วมชั้นเรียน	3.93	0.92	
	3.1 การร่วมกันทำงาน	3.50	0.20	ได้
	3.2 แรงจูงใจจากเพื่อน	3.42	0.99	ได้
4	บรรยากาศในการเรียนรู้	2.9	0.34	
	4.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	3.42	0.99	ได้
	4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน	3.58	0.84	ได้
5	ครอบครัว	3.36	0.97	
	5.1 ความร่วมมือในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	3.10	0.40	ได้
	5.2 ความเข้าใจในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	3.64	1.00	ได้
	5.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	3.50	1.00	ได้
6	โรงเรียน	3.36	0.97	
	6.1 ความเข้าใจในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	3.64	0.86	ได้
	6.2 ความพร้อมในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล	2.94	0.75	ได้
	6.3 ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์	3.50	0.60	ได้

จากตารางที่ 3 ตารางแสดงผลการตรวจสอบตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการได้ฉันทามติ พบว่า ตัวบ่งชี้ ได้รับฉันทามติในทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การดำเนินงาน เกณฑ์การตรวจสอบ และเกณฑ์การประเมิน โดยการแปลผลค่ามัธยฐานที่คำนวณได้ พบว่า ตัวบ่งชี้ 1 ($Md = 3.42$) มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตามเกณฑ์การตรวจสอบ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ($Md = 2.98$) มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตามเกณฑ์การตรวจสอบ ตัวบ่งชี้ที่ 3 ($Md = 3.93$) มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตามเกณฑ์การตรวจสอบ ตัวบ่งชี้ที่ 4 ($Md = 2.94$) มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตามเกณฑ์การตรวจสอบ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ($Md = 3.36$) มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตาม เกณฑ์การตรวจสอบ ตัวบ่งชี้ที่ 6 ($Md = 3.36$) มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติตามเกณฑ์การตรวจสอบ

อภิปรายผล

จากการรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคเดลฟายจำนวน 3 รอบ ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัล เกณฑ์การตรวจสอบ เกณฑ์การประเมิน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย พบว่า ตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลที่ได้รับฉันทามติคือ ตัวบ่งชี้ในด้านที่ 1. ผู้เรียน ที่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อย 1.1 คุณลักษณะผู้เรียน 1.2 ความพร้อมในการเรียนดิจิทัล 1.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อน 1.4 แรงจูงใจในการเรียนรู้ดิจิทัล 1.5 ความต้องการที่จะเรียนรู้ดิจิทัล ตัวบ่งชี้ด้านที่ 2 ผู้สอน 2.1 วิธีการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล 2.2 ความพร้อมของครู 2.3 ความรู้ความสามารถของครู 2.4 กิจกรรมในการเรียนการสอนดิจิทัล 2.5 บุคลิกลักษณะของครูผ่านการจัดการเรียนการสอนดิจิทัล 2.6 พฤติกรรมการจัดการการเรียนรู้ของครู 2.7 การชักจูงใจและการให้แรงเสริมในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล ตัวบ่งชี้ด้านที่ 3 เพื่อน 3.1 การทำงานร่วมกัน 3.2 แรงจูงใจจากเพื่อนในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล ตัวบ่งชี้ด้านที่ 4 บรรยากาศในการเรียนรู้ 4.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน 4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล ตัวบ่งชี้ด้านที่ 5 ครอบครัว 5.1 ความร่วมมือในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของผู้ปกครอง 5.2 ความเข้าใจในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล ฐานะทางเศรษฐกิจของ ครอบครัว ตัวบ่งชี้ด้านที่ 6 โรงเรียน 6.1 ความเข้าใจต่อการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล 6.2 ความพร้อมในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล 6.3 ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ทั้ง 6 ตัวบ่งชี้และองค์ประกอบย่อยของแต่ละตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมในการตรวจสอบความสุขในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

จากผลการวิจัยทำให้ทราบถึงตัวบ่งชี้จะสอดคล้องกับความสุขในการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phra Paisan Visalo, 2011) ที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้านผู้สอน ว่าผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ในเรื่องของการมองโลกในแง่ดี, ความมุ่งมั่น และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมากที่สุด นั่นคือตัวชี้วัดด้านผู้เรียน ด้านเพื่อน และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ โดย (เกศรา คนหา และคณะ, 2560) ได้เสนอแนวคิดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสุขให้กับผู้เรียนได้แก่ 1) ขั้นตอนในการเตรียมความพร้อมของครูและนักเรียน 2) การนำเสนอกรณีศึกษาโดยครู

เริ่มนำเสนอตามแผนที่กำหนดไว้ 3) ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ 4) สรุปและประเมินผลร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และมีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก ในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลนั้นผู้สอนต้องเตรียมเครื่องมือการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น เครื่องมือต้องตอบสนองความสนใจและสร้างเสริมความสุขในการเรียนให้กับนักเรียน ดังงานวิจัยของ (กัลยาณี ถนัดดา และคณะ, 2562) ที่ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมการเรียนรู้ในรูปแบบเกมออนไลน์คอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นการเพิ่มความบันเทิงให้กับผู้เรียน โดยผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เล่นเกมคอมพิวเตอร์ออนไลน์อยู่แล้วและมีความคิดเห็นว่าการเล่นเกมออนไลน์คอมพิวเตอร์สามารถช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษในการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นมากที่สุด ช่วยพัฒนาทักษะทางด้านการแก้ปัญหา และส่งเสริมความสุขในการเรียนรู้ ในด้านของตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนและด้านโรงเรียนเรื่องความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมความสุขในการเรียนให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สาวิตรี ผิวงาม, 2563) ที่ได้ทำการวิจัยปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่ส่งเสริมความสุขต่อผู้เรียน โดยปัจจัยด้านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่งผลต่อความสุขของผู้เรียนสูงสุด โดยถ้าสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ทำให้การเรียนติดขัดส่งผลให้นักเรียน เรียนไม่รู้เรื่องและเกิดความเครียด ปัจจัยรองลงมาคือความหลากหลายของอุปกรณ์ โดยผู้เรียนให้ความคิดเห็นว่าในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนถ้าเป็นชิ้นงานปฏิบัติที่ต้องทำผ่านเครื่องมือดิจิทัล การมีเครื่องมือที่แตกต่างจากผู้สอน การปฏิบัติงานทำให้ซ้ำ เพราะมีเมนูแตกต่างกัน จึงส่งผลต่อความสุขในการเรียนของผู้เรียนอีกด้วย

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลนั้นจากตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ด้านที่กล่าวมาข้างต้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชญาญ บุตรศรี, 2563) ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีจำนวน 64 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยความสุขในการเรียนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่ใกล้ชิด จำนวน 20 ตัวบ่งชี้ ด้านความสำเร็จในการเรียนรู้จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ ด้านทักษะการใช้ชีวิตและการเคารพความคิด จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ และด้านบรรยากาศความปลอดภัยในการเรียนรู้จำนวน 9 ตัวบ่งชี้

ดังนั้น ในการทำวิจัยในครั้งนี้เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินความสุขในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อการนำมาวัดความสุขในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลโดยผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า การวิเคราะห์ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ที่จะนำมาประเมินความสุขในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล ตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านผู้เรียน มีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับ MD = 3.42 ตัวบ่งชี้ด้านที่ 2 ด้านผู้สอน มีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับ MD = 2.98 ตัวบ่งชี้ด้านที่ 3 ด้านเพื่อนร่วมชั้น มีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับ MD = 3.93 ตัวบ่งชี้ด้านที่ 4 บรรยากาศในการเรียนรู้ มีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับ MD = 2.94 ตัวบ่งชี้ด้านที่ 5 ครอบครัวย มีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับ MD = 3.36 และ ตัวบ่งชี้ด้านที่ 6 โรงเรียน มีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับ MD = 3.36 จะเห็นได้ว่าเมื่อทำการวิเคราะห์

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยแล้วตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวมีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อการนำมาประเมินความสุขในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อนำผลการประเมินด้วยตัวบ่งชี้ทั้ง 6 นี้ไปใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผู้เรียนในยุคที่ต้องมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์หรือในยุคดิจิทัล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติได้จริงในการสอน โดยสามารถนำตัวบ่งชี้ความสุขในการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้ดังนี้

1. การใช้ตัวบ่งชี้ความสุขในการจัดการเรียนรู้อาจทำให้ผู้สอนเกิดการคำนึงถึงการออกแบบและการสร้างสรรค์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยใช้เครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสมต่อบริบทของผู้เรียน
2. ผู้สอนนำตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนไปประเมินผู้เรียนก่อนการเรียน เพื่อช่วยในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้การเรียนรู้อของผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย และเกิดเป็นทักษะการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ทั้งนี้ ในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการจัดการเรียนรู้อาจพิจารณาครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษา ความพร้อมด้านเครื่องมือดิจิทัลของโรงเรียนแต่ละแห่ง เพื่อให้เป็นประโยชน์กับแต่ละโรงเรียนที่มีบริบทและความพร้อมของเครื่องมือดิจิทัลที่แตกต่างกัน และเป็นการเปรียบเทียบตัวบ่งชี้ความสุขในการจัดการเรียนรู้อาจพิจารณาจากนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน จะช่วยทำให้การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนสามารถใช้ได้กับทุกโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณี และ คณະ. (2562). การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ออนไลน์กับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านคำศัพท์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 2(2), 45-54.
- เกศรา คณทา และ คณະ. (2560). การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายนำรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *Viridian E-Journal Silpakorn University*, 10(2), 1180-1197.
- ชญาญ บุตรศรี. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- นงลักษณ์ ไหว้พรหม, สรุสงค์ ศรีสุวจริย, ปัทมา ผาตจันติก และ พิมอร แก้วแดง. (2550). การศึกษาภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 10(2), 18-23.
- บัญญัติ พูลสวัสดิ์. (2563). *Digital Natives and M-Learning*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563, จาก <https://digitalagemag.com/digital-natives>

- วิทัศน์ ผักเจริญผล และ คณะ. (2563). ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid – 19. *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, 4(1), 44–61.
- สถาบันวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เอเชียโพล. (2563). การเรียนออนไลน์ในสถานการณ์ Covid – 19. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2563, จาก <https://www.ryt9.com/s/abcp/3134816>
- สาวิตรี ผิวงาม. (2563). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 13(2), 284-300.
- Chatthip, C. (2002). *The relationship between emotional competence and stress coping behavior of high school students of schools under the Department of General Education in Songkhla Province*. (Thesis Master of Social Work Department of Social Work graduate school, Thammasat University).
- Phra, P, V. (2011). *Happiness of students for the wisdom of the land*. In research report. Mahidol University.

ทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี

ศรัญญู จันทรวงศ์^{1*}, พิมพ์พร เลิศอำไพ², ปวีศา เทียนทอง³

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

²บริษัท เซ็นทรัลเรสโตรองส์ กรุ๊ป จำกัด

³นักวิจัยอิสระ

E-mail: yuyu_saranyu@hotmail.com^{1*}

^{1*}ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี” เกิดขึ้นจากการตั้งข้อสังเกตหลังจากที่จังหวัดเพชรบุรีได้เป็นเมืองสมาชิกในเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหารขององค์การยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network : UCCN) ในปี พ.ศ. 2564 บทความวิจัยนี้ได้จัดทำในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลงานวิจัยต่าง ๆ เอกสารที่เกี่ยวข้องและดำเนินการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพื้นที่พิเศษ 8 (อพท.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานเพชรบุรี และกลุ่มแผนงานกลยุทธ์สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับนโยบายงาน แผนงาน และยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงอาหารของจังหวัดเพชรบุรีประกอบกับแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายในจังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารของจังหวัดเพชรบุรี พบว่าจังหวัดเพชรบุรีมีการดำเนินการจัดเก็บฐานข้อมูลและรวบรวมข้อมูลความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร รวมถึงศาสตร์แขนงต่าง ๆ ด้านอาหารที่เป็นองค์ประกอบในการทำให้เกิดความโดดเด่นและเป็นอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ ทั้งนี้ จังหวัดเพชรบุรีได้มีการร่วมมือจากหน่วยงานภายในพื้นที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมไปถึงภาคส่วนของผู้ประกอบการในพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนนโยบายและผลักดันให้เพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นทางด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารและนำความได้เปรียบในการเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก (UNESCO) มาเพิ่มโอกาสทางด้านเศรษฐกิจในการสร้างรายได้เข้าสู่พื้นที่จังหวัดเพชรบุรีและเกิดการหมุนเวียนรายได้ในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงอาหาร, อาหารท้องถิ่น, เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร

Direction of Gastronomy Tourism in Phetchaburi

Saranyu Chanwong^{1*}, Pimporn Lert-ampai², Pawarisa Thianthong³

^{1*}Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

²Central Restaurants Group Co.,Ltd.

³Independent Researcher

E-mail: yuyu_saranyu@hotmail.com^{1*}

^{1*}Corresponding author

Abstract

The research study on "Direction of Gastronomy Tourism in Phetchaburi Province" originated from observations after Phetchaburi Province became a member city of the UNESCO Creative Cities Network in the field of gastronomy in 2021. This research article was conducted in a qualitative research format, collecting data from various research works, relevant documents, and conducting in-depth interviews with both governmental and non-governmental organizations, including the Special Area Development Management Organization for Sustainable Tourism (8th Area), Tourism Authority of Thailand (TAT), Phetchaburi Provincial Office, and the strategic planning group of Phetchaburi Provincial Office. The objective was to study the following: 1) To study the gastronomic tourism data in Phetchaburi Province. 2) To study the direction of gastronomic tourism in Phetchaburi Province. The research found that Phetchaburi Province has been collecting data and compiling significant information related to gastronomic tourism, including various branches of food sciences that contribute to uniqueness and identity of the area. Moreover, there has been collaboration from various organizations within the area, including both governmental and non-governmental sectors, as well as participation from local entrepreneurs, to drive policies and promote Phetchaburi Province as a distinguished gastronomic tourism destination. This collaboration has enhanced economic opportunities, leading to sustainable income generation within the local community.

Keywords: Gastronomy Tourism, Local Foods, Creative City of Gastronomy

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2564 จังหวัดเพชรบุรีได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกหรือ The UNESCO Creative Cities Network : UCCN โดยจังหวัดเพชรบุรีได้รับเลือกให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหารหรือ City of Gastronomy ซึ่งเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์เป็นโครงการที่ได้จัดตั้งและดำเนินการโดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization : UNESCO) ในการดำเนินการคัดเลือกเมืองสร้างสรรค์จากประเทศต่าง ๆ จะมีการจัดแบ่งประเภทเมืองสร้างสรรค์ออกเป็น 7 ประเภท โดยประกอบไปด้วย 1) เมืองสร้างสรรค์ด้านวรรณกรรม (City of Literature) 2) เมืองสร้างสรรค์ด้านภาพยนตร์ (City of Film) 3) เมืองสร้างสรรค์ด้านดนตรี (City of Music) 4) เมืองสร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน (City of Crafts and Folk Arts) 5) เมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบ (City of Design) 6) เมืองสร้างสรรค์ด้านศิลปะสื่อประสมสัมพันธ์ (City of Media art) และ 7) เมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร (City of Gastronomy) (กลุ่มแผนงานกลยุทธ์ สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี, 2561) เนื่องจากความหลากหลายทางภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบุรี ส่งผลทำให้ภายในพื้นที่มีวัตถุดิบที่สามารถนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมถึงกระบวนการประกอบอาหารองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาหารและการปรุงรสชาติที่มีความเฉพาะตัวของเมืองเพชรบุรีที่มีการนำเสนอรสชาติจากวัตถุดิบในท้องถิ่นจนได้รับการเรียกสมญานามว่า “เมืองสามรส” จากปัจจัยทางด้านวัตถุดิบและการปรุงรสที่มีความเฉพาะรวมถึงมีการสืบทอดกันภายในพื้นที่จากรุ่นสู่รุ่นทำให้อารยธรรมในการกินมีความโดดเด่นและแตกต่างจากพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ซึ่งจากจุดเด่นที่กล่าวนี้ทำให้จังหวัดเพชรบุรีมีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนทางด้านอาหาร (กิตติพงษ์ มายาและคณะ, 2566) จากแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2561 – 2565 จังหวัดเพชรบุรีได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้เป็น “เมืองเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และเมืองน่าอยู่ น่ากิน น่าเที่ยวระดับประเทศ” และได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตามเทศกาล โดยมีการนำอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่มายกระดับให้เกิดแรงดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวภายในจังหวัด ซึ่งในแผนงานพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2566 – 2570 ได้มีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นการผลักดันให้จังหวัดเพชรบุรีเป็นเมืองเสปียงอาหารของประเทศไทยและดำเนินการขับเคลื่อนงานต่อเนื่องในส่วนของการเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร (แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2566 – 2570, 2567) ส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism) ในจังหวัดเพชรบุรีได้รับความสนใจและยกขึ้นมานำเสนอเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงอาหาร อาทิ สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ฯลฯ โดยมีการนำเสนอการท่องเที่ยวเชิงอาหารในหลากหลายมิติที่นอกเหนือจากอาหารท้องถิ่น เช่น แกงหัวตาล ยาหัวโหนด ขนมจีนทอดมัน กว๊ายเตี้ยน้ำแดง ข้าวแช่เมืองเพชร ขนมหม้อแกง ฯลฯ ได้มีการออกแบบการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนสามารถสัมผัสประสบการณ์ด้านอาหารของเพชรบุรีได้ครบทุกมิติที่เป็นไปตามแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารซึ่งเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารแบบองค์รวมที่จะกล่าวถึงด้านอาหารในรูปแบบที่เริ่มตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ระบบการทำฟาร์มและวัตถุดิบออร์แกนิก 2) เรื่องราวของอาหารหรือ Storytelling of Food 3) อุตสาหกรรมสร้างสรรค์และวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่ใช้ต้นทุน

ทางอาหารมานำเสนอสนิยมและทิศทางของอาหารตามยุคสมัย 4) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ผลักดันแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยได้มีความสนใจเกี่ยวกับแนวทางในการผลักดันและการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของจังหวัดเพชรบุรีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการชุมชน รวมถึงทิศทางในอนาคตของการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรีหลังจากการได้เป็นเมืองสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network : UCCN) จะมีการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงอาหารไปในทิศทางใดหรือมีแผนการดำเนินงานให้เกิดความยั่งยืนกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารได้อย่างไร สามารถนำเสนออัตลักษณ์ด้านอาหารเพื่อสร้างแรงดึงดูดใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นได้ไหม ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในหัวข้อ “ทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอาหารของจังหวัดเพชรบุรีในปัจจุบันและทิศทางที่สามารถดำเนินการกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายในพื้นที่เพชรบุรีได้ รวมถึงข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเกิดการพัฒนาซึ่งเป็นประโยชน์ในการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ดีในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารของจังหวัดเพชรบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

คณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิจัยโดยเลือกเครื่องมือในการวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยคณะผู้จัดทำดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ในแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือและหาข้อมูลเพิ่มเติมในช่องทางอื่น ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เช่น บทความออนไลน์ (Website) รายการบนช่องทางออนไลน์ (Youtube) และวิธีวิจัยที่มีประโยชน์และมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของทิศทางของการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี นอกจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการติดต่อหน่วยงานองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท) ผู้รับผิดชอบพื้นที่โดยสำนักงานพื้นที่พิเศษ 8 รับผิดชอบพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก (อพท.8) เพื่อขอรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรีหลังจากได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกของกลุ่มเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหารของ UNESCO ซึ่งเป็นการขอข้อมูลและนัดสัมภาษณ์กับผู้จัดการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่พิเศษ 8 คุณสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ และคุณหนาดา วิจักขณ์ รองผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบพูดคุยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย และได้รับความการสนับสนุนทางด้านข้อมูลจากสำนักงานจังหวัดเพชรบุรี โดยคุณชัยรัตน์ สุธังคะวาทีน พนักงานด้านแผนกลยุทธ์ สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี

หลังจากได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรีแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาและแจกแจงรายละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

ขอบเขตของการศึกษา ผู้วิจัยมีการกำหนดขอบเขตในการศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรีเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นในพื้นที่ โดยแบ่งขอบเขตต่าง ๆ ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร คือ การเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับตัวแทนหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานในภาคเอกชน อาทิ ผู้จัดการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่พิเศษ 8 รองผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีและตัวแทนกลุ่มแผนงานกลยุทธ์ สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี รวมถึงนโยบายและแนวทางในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรีที่มีการวางแผนและสนับสนุนโดยองค์กรและหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและเอกชน

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ การกำหนดพื้นที่การศึกษาวิจัยโดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลคือในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก ประจำปี พ.ศ. 2564

ผลการวิจัย

จากการศึกษา “ทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี” โดยการเก็บฐานข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือและการลงพื้นที่จริงในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างกับหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการขับเคลื่อนและผลักดันแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผลการวิจัยที่ทางคณะผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ออกมาในรูปแบบพรรณนาแจกแจงรายละเอียดโดยจะแบ่งออกตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้ได้ผลวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี โดยการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายในจังหวัดเพชรบุรีครั้งนี้ จะประกอบไปด้วย 1) ข้อมูลด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมด้านอาหารในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี 2) ศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงอาหารของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี 3) ข้อจำกัดหรืออุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี

ข้อมูลทางด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมด้านอาหารในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งจังหวัดเพชรบุรี จึงมีวัตถุดิบที่สามารถนำมาสร้างสรรค์อาหารหรือเมนูประจำท้องถิ่นได้อย่างมีเอกลักษณ์ รวมถึงองค์ความรู้ทางด้านอาหารของคนภายในพื้นที่กับกระบวนการวิธีการปรุงรสที่โดดเด่นเฉพาะตัว โดยปัจจุบันมีการนำเสนอองค์ประกอบต่าง ๆ ทางด้านอาหารที่โดดเด่น อาทิ วัตถุดิบประจำท้องถิ่น ผลผลิตทางการเกษตรที่มีชื่อเสียง ศาสตร์ทางด้านอาหาร วิธีทำอาหารพื้นเมือง ฯลฯ ผ่านงานเทศกาล งานมหกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่บุคคลภายนอกได้ทำความ

รู้จักกับภาพลักษณ์ของจังหวัดที่ตั้งให้เป็นเมืองเสปียงของประเทศไทย โดยในจังหวัดเพชรบุรีมีการหยิบยกประเด็นการกล่าวถึงจังหวัดเพชรบุรีว่าเป็น “เมืองสามรส” ที่ประกอบไปด้วยรสชาติต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ที่ได้มาจากผลผลิตหรือวัตถุดิบภายในท้องถิ่น และการได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network) จากการนำเสนอเมนูอาหารที่มีอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ อาทิ แกงหัวตาล ยำหัวโหนด ขนมตาล น้ำตาลสด ข้าวแช่เมืองเพชร ขนมหม้อแกง กวยเตี๋ยวน้ำแดง ฯลฯ

ซึ่งศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงอาหารของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีสามารถจัดอยู่ในกลุ่มที่มีความพร้อมในการจัดการและดำเนินการเพื่อตอบสนองนโยบายและการเข้ามาภายในพื้นที่ชุมชนของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยมีการอำนวยความสะดวกจากหน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชนและการมีส่วนร่วมที่ตึงของภาคประชาชนในแต่ละท้องถิ่นพื้นที่เมืองเพชรบุรี โดยการที่มีต้นทุนทางทรัพยากรทางด้านอาหารที่ดีส่งผลให้ในแต่ละท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรีมีความสามารถในการนำเสนอองค์ประกอบด้านอาหารและผลงานทางด้านอาหารที่น่าสนใจที่สร้างประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวให้แก่กลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีหน่วยงานทางการศึกษาที่มีบุคลากรที่มีองค์ความรู้และความสามารถทางด้านอาหารอยู่จึงมีการขยายและร่วมมือกันพัฒนาพื้นที่นำเสนอผลงานและวัฒนธรรมทางด้านอาหารอย่างเป็นรูปธรรมสามารถวัดผลได้ อาทิ ถนนคนเดินเจริญพานิช ที่เกิดขึ้นจากการร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท) มหาวิทยาลัยศิลปากร และหน่วยงานอื่น ๆ เป็นการสร้างพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรีให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวรวมถึงคนภายในพื้นที่ได้สัมผัสประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยมีการสอดแทรกการนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่นและอาหารในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการสร้างการรับรู้ให้เกิดขึ้นแก่ผู้มาสัมผัส งาน Chef's Table ที่เกิดจากการร่วมมือของจังหวัดเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมที่นำเสนออาหารท้องถิ่นในรูปแบบ Chef's Table ที่จะเลือกสถานที่จัดงานตามอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ที่สามารถนำเสนอความเป็นท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้สัมผัสประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวอย่างสัมฤทธิ์ผล

ในการดำเนินการของจังหวัดเพชรบุรียังคงมีอุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยจุดเริ่มต้นของการติดขัดหรือหยุดชะงักในการดำเนินการเริ่มจากการผลัดเปลี่ยนตำแหน่งของผู้นำราชการจังหวัดที่เป็นประธานในการขับเคลื่อนนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบกับคณะผู้ทำงานกลุ่มเดิมที่ได้มีการเปลี่ยนย้ายพื้นที่ประจำการทำให้เกิดช่องว่างในการประสานงานและความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนนโยบาย และข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมที่ยังสร้างการรับรู้ให้แก่ผู้นอนอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพอใจซึ่งความสามารถในการสร้างการรับรู้ยังไม่สามารถทำให้เป็นที่รู้จักของผู้คนในวงกว้างได้ ทำให้ผู้ที่เข้ามาสัมผัสประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารส่วนมากจะเป็นกลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม

จากการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางด้านอาหารซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่มีความหลากหลายสมบูรณ์เอื้อต่อการนำไปต่อยอดให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายในจังหวัด โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนคอยสนับสนุนโครงการให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ อีกทั้งยังมีภาคประชาชน

ที่พร้อมให้ความร่วมมือกับโครงการที่ทางหน่วยงานได้จัดทำขึ้น ส่งผลให้เกิดศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวภายในจังหวัดทั้งด้าน ทรัพยากร ความรู้ และประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว จึงทำให้การท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรีพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่จะเดินทางเข้ามาในอนาคต แต่จำเป็นต้องเกิดการแก้ไขหรือจัดการข้อจำกัดและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้เกิดการรับรู้ในวงกว้างเพื่อผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานที่ได้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี โดยการศึกษาข้อมูลทางด้านนโยบายและแผนการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารของจังหวัดเพชรบุรีมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำแผนที่นำทาง (Roadmap) ของการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งรายละเอียดจะประกอบด้วย 1) การจัดทำนโยบายและมาตรการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเมืองเพชรบุรีอย่างยั่งยืน 2) เชื่อมการสื่อสารและกิจกรรม สร้างการรับรู้ด้านเมืองสร้างสรรค์กับสมาชิกเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ 3) การดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เน้นสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชน 4) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านวิทยาการอาหาร Gastronomy 5) การสร้างเครือข่ายและโครงการในระดับเมืองเครือข่ายประเทศสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network) ทั้งภายในและต่างประเทศ 6) การส่งเสริมงานด้านการศึกษา วิจัย ประเมินผลเพื่อการพัฒนา

การจัดทำนโยบายและมาตรการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเมืองเพชรบุรีอย่างยั่งยืน โดยหลังจากการเข้ารับตำแหน่งใหม่ของผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี นายณัฏฐชัย นำพูลสุขสันต์ ได้มีการดำเนินการขับเคลื่อนแผนการพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีในส่วนงานของการพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจจากรากฐานการท่องเที่ยว การค้า การบริการและการเกษตรแบบครบวงจรที่เป็นวาระต่อเนื่องจากแผนงานพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ.2561 - 2565 ซึ่งจังหวัดเพชรบุรีได้กำหนดวิสัยทัศน์ “เมืองเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และเมืองน่าอยู่ น่ากิน น่าเที่ยวระดับประเทศ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของเมืองตามวิถีวัฒนธรรมอย่างเกื้อกูล แผนที่นำทางดังกล่าวจะเป็นการพัฒนาต่อยอดและขับเคลื่อนอัตลักษณ์เมือง 3 รส (เปรี้ยว เค็ม หวาน) ที่จังหวัดมีพื้นที่ผลิตวัตถุดิบใหญ่ที่สุดของประเทศ คือ การผลิตเกลือสมุทร การปลูกต้นตาล และแหล่งปลุกมะนาวที่มีรสชาติดีที่สุด โดยเป้าประสงค์ของแผนที่นำทาง (Roadmap) มีทั้งหมด 6 ข้อ เพื่อตอบสนองเป้าหมายของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ รายละเอียดดังนี้

1. จัดทำนโยบายและมาตรการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเมืองเพชรบุรีอย่างยั่งยืน (SDGs)
2. เชื่อมการสื่อสารและกิจกรรม สร้างการรับรู้ด้านเมืองสร้างสรรค์กับสมาชิกของเมืองเพชรบุรี และสมาชิกเครือข่าย UCCN ทั้งในและต่างประเทศ
3. มีการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนและประชาชน ในการพัฒนาเมืองอย่างมีบูรณาการ
4. เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ และกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาการด้านอาหาร (Gastronomy)
5. การสร้างเครือข่ายและโครงการ และเปลี่ยนทางศิลปะและวิชาชีพในระดับเมืองร่วมกับเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ UCCN ทั้งในและต่างประเทศ

6. ส่งเสริมงานด้านการศึกษา วิจัย ประเมินผล จากประสบการณ์การพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ในบริบทต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงความรู้สู่การพัฒนาเมืองเพชรบุรีตามแนวทางเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ UCCN และในแผนงานพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ.2566 – 2570 มีการจัดการประชุมและตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาจังหวัดให้เป็นเมืองเสปียงของประเทศไทย เพื่อให้ตอบโจทย์แผนการพัฒนาจังหวัดและเป็นแนวทางการผลักดันและพัฒนาจังหวัดด้านการท่องเที่ยว การค้า การบริการและการเกษตรแบบครบวงจร

ในการเชื่อมการสื่อสาร กิจกรรมและสร้างการรับรู้ด้านเมืองสร้างสรรค์กับสมาชิกเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ ทางสำนักงานจังหวัดได้มีการจัดตั้งคณะทำงานที่ดูแลเรื่องการเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network : UCCN) โดยจะดำเนินการอัปเดตเว็บไซต์ช่องทางออนไลน์ที่เป็นข้อบังคับในการเป็นสมาชิกและมีการติดต่อประสานงานในการรักษาสถานะกับประเทศสมาชิกโดยการดำเนินการเดินทางเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในและต่างประเทศตามกำหนดข้อบังคับในการเป็นกลุ่มประเทศสมาชิกซึ่งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยหลังจากการปรับเปลี่ยนผู้บริหารงานจังหวัดเพชรบุรีและคณะทำงานที่มีการย้ายพื้นที่การประจำการในต่างจังหวัด สำนักงานจังหวัดดำเนินกิจกรรมที่ได้ขาดช่วงหรือหยุดชะงักลง ปัจจุบันทางจังหวัดเพชรบุรีนำโดย นายณัฐชัย นาคูลสุขสันต์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี มอบหมายหน้าที่ให้ ดร.ทศทอง พรหมณีน เป็นผู้ประสานงานหลักของจังหวัดเพชรบุรีในการขับเคลื่อนเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก (UNESCO) และดำเนินการอัปเดตข้อมูลในเว็บไซต์อย่างเป็นทางการ (www.phetchaburi.creativecity.com)

จากข้อมูลที่ได้รับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านวิทยาการอาหาร จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้พื้นที่การแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งการดำเนินการในหัวข้อต่าง ๆ นอกจากคณะผู้จัดทำจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนยังมีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรในท้องถิ่นที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญในองค์ความรู้ทางด้านอาหารในแต่ละท้องถิ่นมามีส่วนร่วมและออกแบบการนำเสนออาหารในศาสตร์ความรู้ดั้งเดิมที่ถูกต้อง รวมถึงการนำวิทยากรที่มีความรู้ในการบูรณาการวิทยาการอาหารทั้งแบบดั้งเดิมและประยุกต์มาแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมทำให้อาหารที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดมีการพัฒนาและคงอยู่ซึ่งคุณค่าของภูมิปัญญาที่สืบทอดกันในท้องถิ่น อาทิ การจัดงานศาสตร์และศิลป์แห่งอาหาร ที่เป็นการจัดกิจกรรมโดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและเครือข่าย หรือการจัดการเสวนาอาหาร ในหัวเรื่อง “การยกระดับอาหารเมืองเพชรจากท้องถิ่นสู่สากล” เป็นต้น

โดยทิศทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้านอาหารในจังหวัดเพชรบุรีหลังเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network : UCCN) ทางจังหวัดเพชรบุรีได้มีการดำเนินการเดินทางปฏิบัติการจัดกิจกรรมตามแผนที่นำทาง (Roadmap) ระยะ 5 ปี เริ่มจากปี พ.ศ.2565 - พ.ศ.2569 เพื่อผลักดันการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้เกิดขึ้นได้ในพื้นที่อย่างยั่งยืนและมั่นคง โดยสามารถส่งผลดีต่อเศรษฐกิจภายในพื้นที่ให้เกิดการหมุนเวียนของรายได้และเป็นช่องทางที่สร้างอาชีพให้เกิดขึ้นแก่คนท้องถิ่นอย่างทั่วถึง โดยในการขับเคลื่อนแผนการในครั้งนี้ได้รับการร่วมมือจากหน่วยงานภายในพื้นที่ นำโดยสำนักงานจังหวัดเพชรบุรี องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตพื้นที่เพชรบุรี มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงภาค

ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจากการได้รับคัดเลือกเข้ามาเป็นสมาชิกได้มีการนำเอาโครงการที่ตั้งเป้าหมายไว้ไปจัดทำและประกอบกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นภายในจังหวัดเป็นการบูรณาการอย่างมีแบบแผน อาทิ งาน CHA-AM Food Festival กิจกรรมสัมผัสประสบการณ์ทางด้านอาหารในพื้นที่ชายหาดชะอำ และงานถนนคนเดินพานิชเจริญการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ที่จัดขึ้นโดยแนวคิด 1 บ้าน 1 ร้าน 1 กิจกรรม งาน Chef's Table ที่เป็นการนำเสนออาหารท้องถิ่นผ่านการประยุกต์รูปแบบในการรับประทานอาหารพร้อมทั้งเพิ่มประสบการณ์ให้ผู้เข้าร่วมโดยผ่านการเล่าเรื่องอาหารเมืองเพชร (Storytelling Food) และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถเห็นแนวทางของการสนับสนุนการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ด้านอาหารของจังหวัดเพชรบุรีได้อย่างเป็นรูปธรรม และยังมีกำหนัดดำเนินการติดตามแผนการนำทาง Roadmap ที่ได้จัดทำขึ้นมามากด้วย (ทนาดา วิจิทขณะ, 2566)

ในการดำเนินการตามแผนที่นำทาง (Roadmap) เมืองเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของ ยูเนสโก ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2565 - พ.ศ.2569) จะต้องมีการติดตามความคืบหน้าและรายงานผลต่อ ยูเนสโก ทุกกรอบ 4 ปี โดยมีการกำหนดให้มีการเคลื่อนไหวของตัวเว็บไซต์อย่างเป็นทางการของเมืองสร้างสรรค์(เพชรบุรี)อย่างเป็นปัจจุบัน และการรายงานการดำเนินงานตลอดช่วงเวลาที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ อีกทั้งยังจำเป็นต้องมีการติดต่อสมาชิกภายในเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ข้อมูล กิจกรรม โครงการในเมืองของตนเองกับภาคีเครือข่ายในเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (UCCN) ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแผนในการสนับสนุนและยกระดับการพัฒนาเมืองเครือข่ายให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (UCCN) โดยในปัจจุบันมีการวางแผนในการสนับสนุนกิจกรรมและโครงการ (สุขสันต์ เพ็งดิษฐ์, 2566) ดังนี้

1. เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการท่องเที่ยวตามบริบทการเป็นเมืองสร้างสรรค์สำหรับสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมของเมืองเพชรบุรีในด้านอาหารเพื่อการท่องเที่ยวตามบริบทของยูเนสโก โดยการถ่ายทอดความรู้และเสริมสร้างศักยภาพ (Incubation) ให้แก่ผู้ประกอบการท้องถิ่น
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมและเสวนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารในระดับนานาชาติ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ประกอบการ การพัฒนานวัตกรรมการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้หรือกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องด้านอาหาร โดยมีการแบ่งปันความรู้อย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถนำมาสร้างผลงานด้านการสร้างสรรค์อาหารเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ สร้างความสัมพันธ์และบูรณาการความร่วมมือระหว่างจังหวัดเพชรบุรีกับสมาชิกเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกในต่างประเทศ

ในส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้มีส่วนร่วมในการทำวิจัยโดยการนำปัญหาที่เมืองเพชรบุรีได้รับเลือกเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์แต่มีภาระรับรู้ของภาคประชาชนไม่มากนัก จึงมีการผลิตแผนการวิจัย “แผนงานวิจัยเพชรบุรีเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของ UNESCO สู่การเพิ่มมูลค่าสร้างรายได้ให้ชุมชนอย่างยั่งยืน” ที่ดำเนินการให้ความสำคัญตั้งแต่จุดเริ่มต้นของศาสตร์ด้านอาหาร คือ วัตถุดิบที่มีคุณภาพและการเพิ่มมูลค่าของอาหารท้องถิ่นให้มีมาตรฐานระดับนานาชาติ โดยจะมีการยกระดับร้านอาหารเมืองเพชรบุรี จำนวน 8 แห่ง ให้ได้รางวัลด้านอาหาร โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) Authentic Food อาหารเพชรแท้ๆ 2) Fusion Food จากเชฟและโรงเรียนอาหาร 3)

อาหารต้นเครื่องเมืองเพชรที่เป็นอาหารของท่านหญิงประสานสุข สันติเวชกุล นอกจากนั้นจะมีการทำการตลาดและประเมินให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของ UNESCO ซึ่งหลังจากสิ้นสุดแผนงานวิจัยในปี พ.ศ. 2567 จะมีการจัดงาน Exhibition ปลายโครงการซึ่งจะเป็นนิทรรศการที่นำเสนอด้านอาหารและวัฒนธรรมท้องถิ่นรวมถึงวัฒนธรรมในอาเซียน

โอกาสและแนวทางในการสร้างประโยชน์จากการได้รับคัดเลือกเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network : UCCN) เป็นโอกาสในการยกระดับศักยภาพของท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าเป็นเครือข่ายของสมาชิกเมืองสร้างสรรค์สามารถช่วยเพิ่มโอกาสสร้างการรับรู้และขยายความเป็นไปได้ของภาคธุรกิจระดับมหาดรวมถึงความสามารถในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและพัฒนาให้เกิดการหมุนเวียนรายได้ภายในพื้นที่ โดยโอกาสที่ทางผู้จัดทำเล็งเห็นจะแบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. National Tourism Policy (นโยบายการท่องเที่ยวระดับประเทศ) คือ โอกาสในการกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวระดับประเทศโดยการใช้ความได้เปรียบจากการเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหารที่สามารถสร้างการรับรู้และสื่อสารความหมายที่ต้องการให้แก่สมาชิกภายในเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศที่มีอยู่มากกว่า 300 เมือง จากกว่า 90 ประเทศ

2. Food Festival (เทศกาลอาหาร) คือ โอกาสในการนำเสนอวิทยาการทางด้านอาหารที่ได้รับความสนใจรวมถึงสามารถนำเสนอองค์ความรู้ทางด้านอาหาร วัตถุดิบประจำท้องถิ่น และเรื่องราวความเป็นมาที่มีความน่าสนใจเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มและคุณค่าให้แก่อาหารประจำท้องถิ่นและอาหารประจำชาติอีกทั้งเป็นการสร้างแรงดึงดูดให้แก่การท่องเที่ยวเชิงอาหาร

3. Meal-Sharing Platform (ช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลทางด้านอาหารในท้องถิ่น) คือ การบูรณาการองค์ความรู้ วัฒนธรรมด้านอาหาร ประกอบกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยนำเข้ามาช่วยในการกระจายข้อมูลสู่ผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการรับรู้และเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงเพื่อได้ตอบสนองระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ โดยจะเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาหารในหลากหลายมิติ

จากการศึกษาข้อมูลทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า จังหวัดเพชรบุรีมีการกำหนดแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนในการสนับสนุนและขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (ระยะ 5 ปี) โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนช่วยดำเนินการตามแผนที่นำทาง (Roadmap) เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานข้อบังคับของยูเนสโก (UNESCO) ซึ่งปัจจุบันมีการวางแผนและจัดโครงการกิจกรรมเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างเต็มความสามารถ แต่ขณะเดียวกันได้มีปัญหามาเนื่องจากอยู่ระหว่างช่วงการผลัดเปลี่ยนผู้ว่าราชการจังหวัด รวมถึงการย้ายออกจากพื้นที่ของทีมงานเดิมที่และไม่มีการส่งมอบงานต่อทำให้เกิดสถานะสูญญากาศในการดำเนินการต่อเนื่องจึงเกิดความล่าช้าในการอนุมัติหรือขับเคลื่อนโครงการและขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network : UCCN) และการอัปเดตข้อมูลในหน้าเว็บไซต์ให้เป็นปัจจุบันทำให้การสร้างการรับรู้ด้านเมืองท่องเที่ยวด้านอาหารขาดตอนและหยุดชะงัก ซึ่งหากมีการจัดการที่เหมาะสมและต่อเนื่องกว่าปัจจุบันทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายในจังหวัดเพชรบุรีจะสามารถกลายเป็นการท่องเที่ยวที่มั่นคงและยั่งยืน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรีมีความพร้อมในการรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวหรือการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีมีการดำเนินการเตรียมความพร้อมทางด้านข้อมูลและการนำเสนอบูรณาการศาสตร์ด้านอาหารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถตอบโจทย์การสร้างการรับรู้ให้เกิดขึ้นแก่กลุ่มคนในวงกว้าง โดยคณะผู้จัดทำจัดแบ่งประเภทขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1) วัตถุดิบและส่วนผสม ภายในจังหวัดเพชรบุรีมีความหลากหลายของประเภทวัตถุดิบเป็นผลที่เกิดมาจากภูมิศาสตร์พื้นที่ตั้งของจังหวัดที่มีความหลากหลายส่งผลให้เกิดความได้เปรียบทางกายภาพของวัตถุดิบที่สามารถสรรหาส่วนผสมต่าง ๆ ที่เป็นวัตถุดิบสำคัญที่นำมาประกอบเป็นเมนูอาหารประจำท้องถิ่น และวัตถุดิบประจำถิ่นที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปอยู่ในวงกว้าง จึงสามารถนำมาต่อยอดประชาสัมพันธ์ให้มีภาพลักษณ์ของอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นที่ชัดเจน โดยจังหวัดเพชรบุรีถูกเรียกว่า “เมืองสามรส” ที่ประกอบไปด้วย รสเปรี้ยวที่ได้มาจากมะนาวเป็นผลผลิตทางการเกษตรของอำเภอยาง่างและอำเภอบ้านลาด รสเค็มที่ได้มาจากเกลือสมุทรผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงประจำอำเภอบ้านแหลม และรสหวานที่ได้จากน้ำตาลโตนดตัววัตถุดิบประจำท้องถิ่นเมืองเพชรบุรี นอกจากนี้ที่กล่าวนี้ ยังมีวัตถุดิบประจำถิ่นอื่น ๆ ที่มีศักยภาพในการยกขึ้นมานำเสนอด้านอาหารที่มีอัตลักษณ์ของจังหวัด อาทิ ปลาอากะแร้ ใบชะคราม น้ำตาลมะพร้าว ฯลฯ

1.2) องค์ความรู้ด้านอาหารและกระบวนการปรุงรสชาติ ในศาสตร์ความรู้ด้านอาหารที่สืบทอดกันมาในท้องถิ่นเป็นภูมิปัญญาที่ส่งต่อจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งในชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของพื้นที่และการปรุงรสชาติแบบพื้นเมืองเพชรบุรีที่เป็นจุดเด่นแตกต่างจากพื้นที่หรือจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งเป็นทักษะการจัดการกับวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นอย่างชำนาญและไม่ทำให้วัตถุดิบเสียคุณค่าของตัววัตถุดิบเอง เป็นความรู้ที่ได้มาจากการคลุกคลีกับตัววัตถุดิบเป็นระยะเวลานานและสัมผัสวิถีของชุมชนในการจัดการเมนูอาหารต่าง ๆ เพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีวิธีการกินแปลกแตกต่างจากจังหวัดอื่น อาทิ การกินก๊วยเตี๋ยวน้ำแดงกับซอสพริกศรีราชาที่เป็นการผสมผสานรสชาติจากคนในท้องถิ่นทำให้ได้ออกมาซึ่งรสชาติของก๊วยเตี๋ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี การกินขนมจีนกับทอดมันที่เป็นการผสมผสานการกินขนมจีนกับทอดมันพร้อมมีน้ำจิ้มมาจากที่มีรสชาติดหวานเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่เป็นต้น ส่งผลทำให้นักท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสกับประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่สร้างแรงดึงดูดใจทำให้เกิดความประทับใจและเกิดการเดินทางซ้ำ

1.3) การนำเสนอและการเล่าเรื่อง เป็นการนำแนวคิดการออกแบบประสบการณ์การท่องเที่ยว โดยให้การสร้างประสบการณ์ผ่านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีฐานมาจากต้นทุนทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในชุมชนมาเป็นส่วนประกอบในการจัดการรูปแบบประสบการณ์การท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน ซึ่งทางชุมชนหรือท้องถิ่นจำเป็นต้องมีนักสื่อความหมายหรือบุคลากรที่มีความรู้เป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและน่าจดจำ (สวดี บุญมาจริณ และคณะ, 2565) และยังมีการเล่าเรื่อง (Storytelling) ที่เป็นทักษะสำคัญในการนำเสนออาหารให้มีความน่าสนใจและผู้ที่ได้สัมผัสรับรู้ถึงคุณค่าของอาหารแต่ละชนิดเพิ่มมากขึ้น โดยการเล่าเรื่องอาหารของเมืองเพชรบุรีให้เกิดประสิทธิภาพจะ

สามารถแบ่งองค์ประกอบในการเล่าเรื่องออกได้เป็น 4 ข้อ ดังนี้ 1) การเล่าเรื่องเพื่อให้รู้แหล่งที่มาของอาหาร เป็นการกล่าวถึงแหล่งที่มาและขั้นตอนในการผลิต ฤดูกาล ความหายาก รวมถึงการรับรู้เอกลักษณ์ ประเพณี และภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่น 2) การเล่าเรื่องวัตถุดิบในท้องถิ่น เป็นการกล่าวถึงเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาของชุมชนที่มีต่อวัตถุดิบในท้องถิ่น 3) การเล่าเรื่องของอาหารเพื่อการสร้างแรงบันดาลใจในมิติของสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เป็นการกล่าวถึงเพื่อให้เกิดการระลึกถึงคุณค่าของวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของชุมชนรวมถึงประสบการณ์วิถีชีวิตในการประกอบอาหาร 4) การเล่าเรื่องกรรมวิธีการทำอาหารและการออกแบบ เป็นกล่าวถึงการผสมผสานรสชาติ การใช้วัตถุดิบ เทคนิคการประกอบอาหาร ที่สอดคล้องกับหลักโภชนาการและหลักการเคมีการอาหารตามวิถีการใช้ชีวิต ภูมิปัญญาและประเพณีจนแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ (กิตติพงษ์ มายาและคณะ, 2566) ทั้งนี้ จากผลการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดเพชรบุรีพบว่า ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอาหารของจังหวัดเพชรบุรีอยู่ในระดับสูง ซึ่งเกิดมาจากการรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านอาหารและการท่องเที่ยวบูรณาการทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรที่เป็นต้นทุนภายในท้องถิ่นและรวมถึงการจัดการออกแบบประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวและการนำเสนอผ่านการเล่าเรื่องเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่น่าประทับใจจากการเดินทางมาเยือนเพื่อการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในรอบถัดไปหรือเกิดการบอกต่อกันในวงกว้าง ถือเป็นการใช้ทุนทางวัฒนธรรมและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์อย่างมีคุณค่าสูงสุด

2. จากผลการศึกษาทิศทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารของจังหวัดเพชรบุรี พบว่า จังหวัดเพชรบุรีมีนโยบายในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงอาหารหลังจากการที่ได้เข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกอย่างชัดเจน โดยมีการเรียกแผนการดำเนินงานในครั้งนี้ว่า “แผนที่นำทาง (Roadmap)” ซึ่งในการดำเนินงานทั้ง 6 ขั้นตอนแผนที่ประกอบไปด้วย 1) ขับเคลื่อนนโยบายและมาตรการพัฒนาเพชรบุรีเมืองสร้างสรรค์สู่เป้าหมายพัฒนาที่ยั่งยืน 2) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์อาหารเมืองเพชรบุรี ผ่านกิจกรรมของเมืองสร้างสรรค์กับเครือข่ายเมืองสมาชิกทั้งภายในและต่างประเทศ 3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านอาหารและยกระดับมาตรฐานการผลิตอาหารที่เน้นสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชนและประชาชนในการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์อย่างบูรณาการ 4) แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อยอดองค์ความรู้ด้านวิทยาการอาหารของเมืองเพชรบุรี 5) สร้างเครือข่ายให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านอาหารและศิลปวัฒนธรรมระหว่างจังหวัดเพชรบุรีและเมืองเครือข่าย 6) ศึกษา วิจัยและประเมินผลการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ในบริบทต่างๆ เพื่อองค์ความรู้สู่การพัฒนาเมืองเพชรบุรีตามแนวทางเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองเป้าหมายของเครือข่ายสมาชิกเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (UCCN) ให้เกิดผลลัพธ์การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ทั้ง 4 ข้อ คือ 1) ขจัดความยากจน 2) เกิดการจ้างงานที่มีคุณภาพลดใบโดของเศรษฐกิจ 3) อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน และ 4) เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน

ในการวางนโยบายตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นจะสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนควรจำเป็นต้องตั้งอยู่บนรากฐานทางวัฒนธรรมที่ยึดถือคุณค่าของความเป็นมนุษย์อันดี กล่าวคือ การพัฒนาที่ดีควรเน้นให้มนุษย์คำนึงถึง

ขีดจำกัดของความสามารถในการรับมือของทรัพยากรธรรมชาติของโลกและดำเนินการควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรโดยให้เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนทั้งในยุคปัจจุบันและยุคอื่น ๆ ในอนาคต ซึ่งหลักการที่จะสร้างความสมดุลให้แก่การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาทั้ง 3 มิติ ดังต่อไปนี้ 1) มิติในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาให้เศรษฐกิจสามารถเจริญเติบโตได้อย่างมีคุณภาพ มุ่งเน้นในการกระจายรายได้ให้เกิดการหมุนเวียนในชุมชนหรือสังคม 2) มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ที่พร้อมและมีคุณภาพให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และ 3) มิติการพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน คือ การเคารพในทรัพยากรที่เรานำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างมูลค่าที่ทำให้เกิดรายได้ มีการทำนุบำรุงหรืออนุรักษ์เอาไว้เมื่อมีโอกาสแห่งเวลาที่สมควร

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาทิศทางทางท่องเที่ยวเชิงอาหารของจังหวัดเพชรบุรีพบว่า จังหวัดเพชรบุรีมีการกำหนดนโยบายที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอาหารและงานด้านอาหารภายในท้องถิ่นอย่างชัดเจน รวมถึงการร่วมมือจากพันธมิตรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สนับสนุนงานด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างสุดความสามารถ และจังหวัดยังได้มีการกำหนดแผนการในการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม คือ แผนที่นำทาง หรือ Roadmap ที่เป็นแผนที่นำทางให้กับคณะผู้ปฏิบัติการได้ใช้นำทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้มีกำหนดไว้เป็นข้อ ๆ และสามารถจัดสร้างกิจกรรมตามแผนที่วางไว้อย่างตรงจุดประสงค์ ซึ่งในช่วงเปลี่ยนผ่านได้เกิดอุปสรรคในการดำเนินการที่เกิดจากการเปลี่ยนผู้บริหารงานและคณะปฏิบัติงานแต่ก็ได้รับการจัดการและเดินหน้าต่อการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้เกิดความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากร ถึงอย่างไรก็ตามในในศักยภาพที่อยู่ในระดับสูงประกอบกับความพร้อมในการดำเนินการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงอาหารไปได้ในทิศทางที่ดีแต่ยังคงมีจุดที่น่าสังเกตที่ถือได้ว่าเป็นปัญหาของการดำเนินการคือการสร้างการรับรู้ให้แก่ผู้คนในวงกว้างซึ่งยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยจากการขับเคลื่อนแผนงานความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเพื่อรับประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวด้านอาหารยังได้รับผลตอบรับไม่น่าพึงพอใจเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับผลการรวบรวมข้อมูลจากงานเอกสารและบทความต่าง ๆ นำเป็นเอกสารข้อมูลประกอบการจัดทำแผนนโยบายแนวทางในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายในจังหวัดเพชรบุรีหรือจังหวัดที่มีโครงสร้างของการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่รูปแบบใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการผลักดันผู้ประกอบการหรือชุมชนในการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายในชุมชนหรือท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมและสร้างให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและชัดเจนในการขับเคลื่อนเพิ่มขึ้น รวมถึงแนวทางในการผลักดันหรือสนับสนุนจังหวัดหรือพื้นที่ที่มีโครงสร้างใกล้เคียงในการพัฒนาตอบโจทย์การเป็นเมืองสร้างสรรค์ในด้านอาหารของ The UNESCO Creative Cities Network : UCCN

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

ศึกษาวิจัยในครั้งถัดไป ควรมีการศึกษาหรือสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารท้องถิ่น และการจัดทำกรประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้เกิดแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *โครงการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. (รายงานฉบับสมบูรณ์). กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มกองยุทธศาสตร์.
- กลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2561). *แผนพัฒนา จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2561 – 2565 ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ 2561*. สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี.
- กลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2567). *แผนพัฒนา จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2566 – 2570 ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ 2567*. สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี.
- กิตติพงษ์ มายา, ราพิง ยมศรีทัศน์, อินธิธิดา หิรัญอุครวงศ์, ศันสนีย์ ทิมทอง, ศุภักษร มาแสวง และณนัท แดงสังวาลย์. (2566). องค์ประกอบเรื่องเล่าอาหารเมืองเพชร: เมืองสามรส. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ*, 17(2), 10–12.
- หนาดา วิจักขณ์: รองผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). (สัมภาษณ์). เพชรบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่จังหวัด.
- สุขสันต์ เพ็งดิษฐ์: ผู้จัดการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2566). (สัมภาษณ์). กรุงเทพฯ: พื้นที่พิเศษ 8.
- สุวดี บุญมาจรินนท์, จันทร์จิตต์ ฐนะศิริ และ มนรัตน์ ใจเอื้อ. (2565). การออกแบบประสบการณ์ การท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารศรีปทุม ชลบุรี*, 19(2), 6–8.
- The World Tourism Organization. (2023). International tourism recovery and sustainable development. *Online Report*.

การตรวจสอบความถูกต้องของการแปลโดยใช้กูเกิ้ล ทรานสเลท จากสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในระดับประโยค

ภุรี กาญจนากาศ*, มณฑรัตน์ รุ่งเรืองธรรม

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

E-mail: puree.k@rmutp.ac.th*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

กูเกิ้ล ทรานสเลท เป็นเครื่องมือแปลภาษาที่รองรับการแปลได้หลากหลายภาษาและใช้อย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามการแปลภาษาที่ใช้โปรแกรมแบบอัตโนมัติอาจเกิดข้อผิดพลาดได้โดยเกิดจากความแตกต่างทางลักษณะของภาษา งานวิจัยนี้มุ่งตรวจสอบความถูกต้องของการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยด้วย GT ในระดับประโยค และจำแนกประเภทความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ข้อมูลในงานวิจัยนี้คือกลุ่มสำนวนภาษาอังกฤษจากพจนานุกรม คอลลินส์ โคบิลด์ ดิกชันนารี (2020) กลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์คือกลุ่มสำนวนภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับอวัยวะบนศีรษะและใบหน้าทั้งหมด 246 สำนวนซึ่งปรากฏในระดับประโยค แล้วนำมาแปลเป็นภาษาไทยโดยใช้ GT และวิเคราะห์ความถูกต้องของการแปลโดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลวิจัยพบว่าการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยระดับประโยคโดย GT แบ่งความถูกต้องได้ 3 ระดับ คือ แปลความหมายได้ถูกต้อง (15.44%) แปลความหมายใกล้เคียง (9.34%) และแปลความหมายผิด (75.20%) ประโยคสำนวนที่แปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยผิดโดย GT จำนวน 185 ประโยคแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การแปลแบบคำต่อคำหรือการแปลโดยพยัญชนะ (70.81%) การแปลโดยตีความผิด (22.16%) การแปลไม่สมบูรณ์ (4.86%) และการแปลไวยากรณ์ผิด (2.16%) ดังนั้นผู้พัฒนาเครื่องมือแปลภาษาสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปปรับปรุงความถูกต้องเกี่ยวกับการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย นอกจากนั้น งานวิจัยนี้ช่วยให้ผู้ใช้งานและผู้สอนภาษาอังกฤษใช้ GT เพื่อการเรียนรู้หรือการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การแปล, สำนวนภาษาอังกฤษ, ภาษาไทย, กูเกิ้ล ทรานสเลท

An Investigation of Translation Accuracy by Google Translate from English Idioms to Thai at Sentence Level

Puree Kanchanakas^{*}, Montarat Rungruangthum

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

E-mail: puree.k@rmutp.ac.th^{*}

^{*}Corresponding author

Abstract

Google Translate (GT) is a translation tool which supports various language translation and is popular. However, using automatic machine translations possibly causes errors from differences in language characteristics. This study aimed to investigate the accuracy of translating English idioms into Thai at the sentence level by using GT, and to categorize the errors that occurred in translating English idioms into Thai. The data used in the study were idioms derived from Collins COBUILD Idioms Dictionary (2020). The sample group involved head-to-face parts of English idioms. Overall, there were 246 English idioms at the sentence level. The sentences were translated into Thai using GT, and then the translation accuracy was analyzed by using frequency and percentage. The results showed that the English idiom sentences translated to Thai language by GT were divided into three levels: accurate translation (15.44%), close-in-meaning translation (9.34%), and inaccurate translation (75.20%). The 185 English idiom sentences incorrectly translated to Thai were divided into four types: word-by-word translation (70.81%), misinterpretation (22.16%), incomplete translation (4.86%), and grammatical errors (2.16%). Thus, language translation program developers can use the study's findings to enhance the precision of translating English idioms into Thai. This study also provides a guidance for any GT users and English language instructors to utilize GT for learning and translating English idioms into Thai more effectively.

Keywords: Translation, English Idioms, Thai Language, Google Translate

บทนำ

ปัจจุบันการแปลเอกสารและอุตสาหกรรมการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ หรือ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย สามารถทำได้อย่างรวดเร็วโดยใช้เครื่องมือแปลภาษา เช่น Google Translate (GT) (<https://translate.google.com>) สาเหตุที่ GT ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายเพราะความสามารถในการแปลซึ่งรองรับภาษาที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย โดยมีการให้บริการผ่านแอปพลิเคชันบนระบบ Android และ IOS (Alhaisoni & Alhaysony, 2017) นอกจากนี้ GT สามารถแปลภาษาจากการรับข้อมูลภาษาได้หลาย ๆ ทาง เช่น การพิมพ์บนแป้นพิมพ์ การพูดใส่ไมโครโฟน การถ่ายภาพหรือข้อความ การวาดตัวอักษรบนจอสัมผัส เป็นต้น GT ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วจากระบบเดิมที่ใช้วิธีการแปลทีละคำ เปลี่ยนเป็นวิธีแปลทีเดียวทั้งประโยคแล้วจัดเรียงใหม่ให้ได้ไวยากรณ์ที่เหมาะสมและเข้าใจได้มากที่สุด ซึ่งระบบนี้จะมีการเรียนรู้ตลอดเวลา ทำให้การแปลภาษาด้วยระบบนี้ใกล้เคียงกับการแปลภาษาของมนุษย์มากขึ้น กล่าวคือการแปลของระบบ GT ในปัจจุบันจะแปลด้วยการถอดความจากภาษาต้นทาง (Source Language: SL) และอิงบริบทคำศัพท์ที่อยู่รอบ ๆ เพื่อสร้างคำถัดไป จึงทำให้ GT สามารถเรียนรู้จากตัวอย่างก่อนหน้านี้ว่าจะเน้นที่คำใดและเชื่อมโยงบริบทที่ตำแหน่งใดเพื่อให้ได้ผลลัพธ์การแปลเป็นภาษาปลายทาง (Target Language: TL) ที่ถูกต้อง กระบวนการนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึกซึ่งทำให้ระบบมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในปัจจุบัน GT สามารถแปลได้เร็วขึ้นกว่าเดิมและผิดพลาดน้อยลงถึงร้อยละ 60 (Cullen, 2020)

อย่างไรก็ตาม การแปลโดยอาศัยเครื่องมือแปลอัตโนมัติอย่าง GT นั้นก็มีข้อจำกัดเนื่องจากประสิทธิภาพของเครื่องมือแปลภาษาต่างจากผู้แปลที่เป็นมนุษย์ เพราะเครื่องมือแปลอัตโนมัติยังไม่สามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางภาษาที่เกิดจากสถานการณ์ที่ต่างกันได้อย่างแท้จริง เนื่องจากขาดความสามารถในการวิเคราะห์บริบทในข้อความที่แปล จึงไม่สามารถเลือกใช้คำในการแปลภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (สุพรรณิ ปันมณี, 2564, น.29)

สาเหตุที่เครื่องมือแปลภาษามีข้อจำกัดเรื่องความเข้าใจความหลากหลายทางภาษาและไม่เข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ นั้นสามารถอธิบายได้โดยแนวคิดเกี่ยวกับการแปลภาษาของ Newmark (1988, p.4-5) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การแปลก็คือการถอดความจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งตามความตั้งใจของผู้เขียน หรืออีกนัยหนึ่ง การแปลคือการถ่ายทอดข้อความไปเป็นอีกภาษาหนึ่งโดยที่ผู้แปลต้องทำตัวเสมือนเป็นผู้เขียนข้อความนั้นขึ้นมา ดังนั้นผู้แปลต้องพยายามถ่ายทอดความหมายจาก SL ไปสู่ TL ให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ กล่าวคือความถูกต้องของการแปลภาษานั้นต้องอาศัยวัฒนธรรม ภูมิหลัง บริบท ข้อเท็จจริงของข้อความ เป็นต้น มนุษย์สามารถเข้าใจองค์ประกอบดังกล่าว การแปลของมนุษย์จึงมีความถูกต้องมากกว่าการแปลด้วยโปรแกรมอัตโนมัติ เพราะเครื่องมือแปลภาษายังมีปัญหาเรื่องการพิจารณาองค์ประกอบเหล่านี้อยู่มากดังที่ปรากฏในงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่พบว่า การแปลภาษาของ GT นั้นยังมีข้อบกพร่องตั้งแต่ ระดับคำ โครงสร้างประโยค จนถึงความหมาย (Amilia, Hum, Yuwono & Ling, 2020; Anggaira & Hadi, 2017)

ปัญหาการแปลภาษาที่เกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจบริบททางวัฒนธรรมดังกล่าวของ GT นั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเลิศ วงศ์พรหมและถาวร ทิศทองคำ (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่า GT ไม่

สามารถแปลโดยถ่ายถอดภาษาเป้าหมายได้อย่างสมฤทธิ์ผลเมื่อพิจารณาจากโครงสร้างของประโยค และสำนวนภาษา ทั้งยังขาดความสามารถในการเล่นคำ สำนวน สัมผัสอักษรเพื่อถ่ายถอดเรื่องราว ที่มีอารมณ์ซ่อนอยู่ในข้อความซึ่งมักจะพบได้จากนวนิยาย บทภาพยนตร์ หรือบทละคร เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบผลการแปลจาก GT และผลการแปลจากมนุษย์

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาไทยที่เรียนในระดับอุดมศึกษาขาดการตระหนักรู้และเลือกที่จะใช้ GT โดยไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของ Boonmoh & Kulavichien (2023) พบปัญหาการใช้ GT แปลภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศไทยที่เรียนวิชาเอกภาษาอังกฤษ ผลวิจัยแสดงให้เห็นปัญหาการใช้ GT ในการแปลภาษาของนักศึกษาคือ GT มักแปลคำศัพท์ที่มีหลายความหมายโดยเลือกความหมายแรกซึ่งไม่เข้ากับบริบทหรือไม่ใช่ความหมายที่ถูกต้อง และ GT มักแปลข้อเท็จจริงโดยออกเสียงผิดหรือไม่แปลเลย นอกจากนี้นักศึกษายังใช้ GT แปลภาษาโดยไม่ตรวจสอบขัณฑภาษาไทยจึงผลการแปลจึงออกมาไม่ถูกต้องตามที่ภาษาต้นทางต้องการสื่อ

งานวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการแปลโดยใช้ GT นั้นยังมีปัญหาในการถ่ายถอดความหมายจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ซึ่งปัญหาที่ปรากฏนั้นเกิดขึ้นได้ตั้งแต่การแปลระดับคำ ไปจนถึงระดับโครงสร้างประโยค ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งคือเครื่องมือแปลภาษายังไม่เข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในภาษา ตัวอย่างของภาษาที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมอย่างชัดเจนก็คือสำนวน (idiom) ซึ่งกำเนิดจากวัฒนธรรมของคนเพราะสำนวนภาษานั้นแสดงถึงมุมมองและพฤติกรรมของคนในสังคมที่มีต่อเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ (สุพรรณิ ปิ่นมณี, 2562, น.116)

จากพจนานุกรม Collins and COBUILD (2020, p.5) อธิบายว่า สำนวน (Idioms) หมายถึงสำนวนคือกลุ่มคำที่มีความหมายแตกต่างไปจากเดิมเมื่อคำเหล่านี้มาอยู่ด้วยกัน หากผู้อ่านหรือผู้ฟังไม่เข้าใจความหมายของสำนวนอาจตีความหมายข้อความนั้นผิดพลาดได้ และโครงสร้างของสำนวนในภาษาอังกฤษนั้นมีความหลากหลาย ยกตัวอย่าง เช่น take off (Phrasal Verbs – Verb + Preposition), Bookworm (Compound Noun – Noun + Noun) เป็นต้น

ในปัจจุบันสำนวนภาษาอังกฤษปรากฏอยู่ในสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในบทสนทนา ภาพยนตร์ ละคร รายการโทรทัศน์ ข่าวสาร นวนิยาย อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ผู้เรียนภาษาอังกฤษจึงต้องเรียนรู้เกี่ยวกับสำนวนภาษาด้วย อย่างไรก็ตามจากประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษของผู้วิจัยซึ่งพบว่านักเรียน นักศึกษามักประสบปัญหาการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยจากการใช้ GT เพื่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ดังนั้นเครื่องมือแปลภาษาเช่น GT สามารถตีความและแปลสำนวนภาษาซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงสร้างของภาษาและวัฒนธรรมได้ถูกต้องมากน้อยเพียงใดจึงเป็นประเด็นที่ผู้ใช้ GT ควรจะระมัดระวัง ด้วยเหตุนี้งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความถูกต้องของการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยด้วย GT และจำแนกข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยที่ปรากฏในระดับประโยค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความถูกต้องของการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยด้วย GT ในระดับประโยค
2. เพื่อจำแนกข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในระดับประโยคด้วยการใช้ GT

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองย่อยโดยใช้ GT แปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในระดับประโยค พบว่าเมื่อแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นข้อความภาษาไทยมักมีความหมายไม่ตรงกับเจตนาที่ต้องการสื่อความหมายที่แท้จริง ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การแปลสำนวนภาษาอังกฤษในรูปประโยคโดย Google Translate

No.	Idioms in Sentences	Meaning in English	Meaning in Thai	Translated by GT
1.	Mark and Alistair don't see eye to eye.	Mark and Alistair don't agree with each other	มาร์คและอลิสเตอร์ไม่เห็นพ้องต้องกัน	มาร์คและอลิสเตอร์ไม่เห็นพ้องต้องกัน (ถูก)
2.	The singer's second album sank like a stone.	The singer's second album failed completely.	อัลบั้มที่สองของนักร้องล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง	อัลบั้มที่สองของนักร้องจมลงเหมือนก้อนหิน (ผิด)
3.	I've written so many books now that I can do it on auto pilot.	I've written so many books now that I can do it without thinking.	ผมเขียนหนังสือมาเยอะจนตอนนี้ผมสามารถเขียนได้โดยไม่ต้องคิด	ตอนนี้ฉันเขียนหนังสือหลายเล่มจนสามารถทำนักบินอัตโนมัติได้ (ผิด)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยคือสำนวนภาษาอังกฤษที่จากพจนานุกรม Collins COBUILD Idioms Dictionary 4th edition (2020) ซึ่งรวบรวมสำนวนภาษาอังกฤษไว้ประมาณ 5,500 สำนวนโดยการศึกษาคลังข้อมูลคำของ Collins Corpus จากการตรวจสอบพบว่าสำนวนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับอวัยวะมีจำนวนมาก สำนวนเหล่านี้มีความสำคัญในภาษาอังกฤษ แต่ยังไม่ได้รับความสนใจศึกษาอย่างเพียงพอจากนักภาษาศาสตร์ (Hanh & Long, 2019) ซึ่งในหนังสือพจนานุกรมสำนวนดังกล่าวพบว่าข้อมูลสำนวนเกี่ยวกับร่างกาย (Parts of the Body Idioms) มีจำนวนมากที่สุด 437 สำนวน

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตามความสะดวกโดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างสำนวนที่เกี่ยวข้องกับศีรษะ (head) ใบหน้า (face) และอวัยวะที่อยู่บนศีรษะและใบหน้า เนื่องจากสำนวนเกี่ยวกับมีปรากฏบ่อยมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับอวัยวะส่วนอื่น ๆ ดังนั้นงานวิจัยนี้ศึกษาสำนวนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะบนศีรษะและใบหน้าประกอบด้วย เส้นผม (hair) ตา (eye) คิ้ว (eyebrow) หู (ear) จมูก

(nose) และปาก (mouth) ริมฝีปาก (lips) คาง (chin) จากพจนานุกรม Collins COBUILD Idioms Dictionary 4th edition ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีจำนวน 246 สำนวน

ในตารางที่ 2 แสดงตัวอย่าง 1. คำหลัก (Headword) 2. สำนวนภาษาอังกฤษและความหมายในภาษาไทย (Idiom & Definition in Thai) 3. ประโยคตัวอย่างและคำแปล (Example & Translation) ที่นำมาใช้ดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 2 ตัวอย่างข้อมูลสามส่วนของแต่ละสำนวนที่นำมาตรวจสอบจากพจนานุกรม Collins COBUILD Idioms Dictionary 4th edition

Headword	Idiom & Thai Definition	Example & Translation
eye	Turn a blind eye เจตนาเพิกเฉยสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะไม่ต้องการกระทำการ ใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้	The authorities were turning a blind eye to human rights abuses. เหล่าผู้มีอำนาจเจตนาเพิกเฉยกับการกระทำผิดด้านมนุษยชน
lips	Read my lips ผู้พูด ๆ สิ่งที่เป็นความจริง และผู้ฟังควรจะเชื่อและวางใจ ผู้พูด	I said, 'No way, read my lips , there's no way I'm going to sign this.' ผมบอกว่า 'ไม่มีทาง ผมพูดจริงนะว่าไม่มีทางที่ผมจะเซ็นเรื่องนี้'

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมแปลภาษา Google Translate (<https://translate.google.com/>)
2. แบบประเมินความถูกต้องของการแปลสำนวนจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ (ดูตัวอย่างในตารางที่ 3) คือ 2.1. แปลสำนวนถูกต้อง (Accurate Translation) 2.2. แปลสำนวนได้ใกล้เคียง (Close-in-meaning Translation) และ 2.3. แปลสำนวนผิด (Inaccurate Translation)

เกณฑ์ชี้วัดความถูกต้องในการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยนั้นพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 อย่างคือ 1. ความหมายหลักที่ตรงกับ SL (ภาษาอังกฤษ) 2. รายละเอียดอื่น ๆ ที่ครบถ้วนตรงกับ SL 3. ความชัดเจนของ TL (ภาษาไทย) 4. ความเป็นธรรมชาติของ TL กล่าวคือ “ระดับแปลสำนวนถูกต้อง” หมายความว่า GT สามารถถ่ายทอด SL มาเป็น TL ได้อย่างตรงความหมาย รายละเอียดครบถ้วน ชัดเจน และเป็นธรรมชาติ เหมาะสมกับวัฒนธรรมของ TL “ระดับแปลสำนวนได้ใกล้เคียง” หมายความว่า GT แปลได้ความหมายหลักตรงกับ SL ตามองค์ประกอบข้อ 1 แต่ขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งหรือมากกว่าในข้อ 2-4 “ระดับแปลสำนวนผิด” หมายความว่าแปลความหมายหลักไม่ตรงกับ SL หรือความหมายหลักตกหล่นไป ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมของ TL

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการแปลสำนวนที่ถูกตัด การแปลสำนวนได้ใกล้เคียง และการแปลสำนวนผิด

4.1 ตัวอย่างการแปลสำนวนถูกต้อง		
Idiom & Thai Definition	Example in English	Translated by Goggle Translate
a cool head ใจเย็น	I have to keep a cool head and try not to let my anger show.	ฉันต้องใจเย็นและพยายามไม่แสดงความโกรธออกมา
4.2 ตัวอย่างการแปลสำนวนได้ใกล้เคียง		
Idiom & Thai Definition	Example in English	Translated by Goggle Translate
keep your eyes open มองหรือมองหาวางระมัดระวัง	Keep your eyes open for hostels advertised at bus and train stations.	มองหาโฮสเทลที่โฆษณาตามสถานีขนส่งและสถานีรถไฟ (GT แปลสำนวนนี้ว่า ‘มองหา’ ได้ถูกต้อง แต่ขาดกริยาวิเศษณ์ ‘อย่างระมัดระวัง’)
4.3 ตัวอย่างการแปลสำนวนผิด		
Idiom & Thai Definition	Example in English	Translated by Goggle Translate
prick up one's ears ตั้งใจฟัง	Olivia pricked up her ears at the mention of James.	โอลิเวียยกหูของเธอเมื่อพูดถึงเจมส์ (คำแปลที่ถูกต้องคือ ‘โอลิเวียตั้งใจฟังเมื่อมีการพูดถึงเจมส์’)

3. ในงานวิจัยนี้ใช้เกณฑ์ประเมินข้อผิดพลาดที่เกิดจากการแปลของวรรณฯ แสดงอรัมเรื่อง (2563, น.265) โดยมาปรับรายละเอียดเพื่อสร้างเกณฑ์การจำแนกความผิดพลาดของการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยให้เหมาะสมกับงานวิจัยนี้ โดยจำแนกออกเป็น 4 ประเภทคือ

3.1. การแปลแบบคำต่อคำหรือการแปลโดยพยัญชนะ (Literal Translation) เป็นการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นแปลภาษาไทยโดยไม่มีการตีความสำนวน เป็นเพียงการแปลคำเท่านั้น จึงมีความหมายไม่ตรงกับสำนวนภาษาอังกฤษ

3.2. การแปลไม่สมบูรณ์ (Incomplete Translation) หรือการแปลขาด (Under translation) เป็นการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยที่ใจความสำคัญของสำนวนไม่ครบหรือขาดหายไป

3.3. การแปลโดยตีความผิด (Misinterpretation) เป็นการแปลสำนวนภาษาอังกฤษโดยไม่แปลแบบคำต่อคำหรือการแปลโดยพยัญชนะ แต่ข้อความภาษาไทยที่แปลออกมามีความหมายไม่ตรงกับภาษาต้นทาง

3.4. การแปลไวยากรณ์ผิด (Grammatical Error) เป็นการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นข้อความภาษาไทยที่ไวยากรณ์ไม่ถูกต้อง

การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมสำนวนภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะบนศีรษะและใบหน้าจากพจนานุกรม Collins COBUILD Idioms Dictionary 4th edition

2. ทำการแปลประโยคที่นำมาจากส่วนตัวอย่างสำนวน 246 ประโยคและแปลด้วยโปรแกรม GT

3. นำผลการแปลภาษาไทยมาตรวจสอบความถูกต้องโดยพิจารณาเปรียบเทียบกับ Definition ของแต่ละสำนวน โดยตรวจสอบที่ผลการแปลความหมายของสำนวนในประโยคเท่านั้น

4. นำผลการแปลมาแบ่งเป็นสามระดับตามเกณฑ์การแปล การแปลสำนวนถูกต้อง (Accurate Translation) 2. แปลสำนวนได้ใกล้เคียง (Close-in-meaning Translation) 3. การแปลสำนวนผิด (Inaccurate Translation) และสรุปผลด้วยค่าความถี่และค่าร้อยละ

5. สำนวนที่ GT แปลผิดถูกนำมาจำแนกว่าประเภทการแปลผิด 4 ประเภท ดังที่กล่าวสรุปไว้ในข้อ 3.1-3.4 และสรุปผลด้วยค่าความถี่ และ ค่าร้อยละ

6. หลังจากผ่านขั้นตอนดังกล่าวแล้วจึงมอบให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษจำนวน 1 ท่านทำหน้าที่ประเมินผลข้อมูล และวิเคราะห์ความสอดคล้องของการประเมินผลด้านการวิเคราะห์ความสอดคล้องของการประเมินความถูกต้องของการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยระหว่างผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation)

ผลการวิจัย

ผลวิจัยนี้สามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ส่วนแรกคือการนำเสนอผลการตรวจสอบความถูกต้องของการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยด้วย GT ในระดับประโยค และส่วนที่สองคือการจำแนกข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในระดับประโยคด้วยการใช้ GT

สำหรับผลการตรวจสอบเรื่องความถูกต้องของการแปลสำนวนเกี่ยวกับศีรษะและใบหน้าจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยด้วย GT ทั้งหมด 246 ประโยค พบว่า GT สามารถแปลสำนวนในประโยคได้ถูกต้อง 38 ประโยค (15.44%) และแปลสำนวนในประโยคได้ใกล้เคียง 23 ประโยค (9.34%) อย่างไรก็ตาม GT แปลสำนวนในประโยคผิดถึง 185 ประโยค (75.20%) หรือแปลผิดประมาณ 3 ใน 4 ส่วน ซึ่งผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่าการวิเคราะห์ผลของผู้วิจัยและผู้ประเมินมีความสอดคล้องในระดับสูงมาก ($r = 0.87 \approx 0.90$)

ประโยคที่มีสำนวนภาษาอังกฤษที่ GT แปลเป็นภาษาไทยผิดมีจำนวน 185 ประโยค จากการตรวจสอบแล้วการแปลผิดพลาดสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังที่แสดงในตารางที่ 4.1-4.4

1. การแปลแบบคำต่อคำหรือแปลโดยพยัญชนะ มีจำนวน 131 ประโยค (70.81%) เช่น สำนวนภาษาอังกฤษ be laughing your head off มีความหมายว่า ‘คุณหัวเราะหนักมาก’ GT แปลประโยคภาษาอังกฤษ They were probably laughing their head off. ว่า ‘พวกเขาอาจจะหัวเราะหัวของพวกเขาออก (แปลตรงตามคำแต่ความหมายผิด) ซึ่งที่มาของสำนวนนี้

เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางสำเร็จโทษทางประวัติศาสตร์ในภาษาอังกฤษ การแปลผิดประเภทนี้ GT แปลตรงตัวตามคำโดยไม่มีการตีความสำนวน (ตาราง 4.1)

ตารางที่ 4.1 การแปลแบบคำต่อคำหรือการแปลโดยพยัญชนะ

Idiom & Thai Definition	Example in English	Translated by Goggle Translate	Correct Translation
1. cannot make head or tail of something ไม่สามารถเข้าใจได้	I couldn't make head or tail of the instructions.	ฉันไม่สามารถทำส่วนหัวหรือส่วนท้ายของคำสั่งได้	ฉันไม่สามารถเข้าใจคำสั่งได้
2. A long face มีท่าทีจริงจังหรือไม่มีความสุข	He came to me with a very long face and admitted there had been an error.	เขามาหาฉันด้วยใบหน้าที่ยาวมากและยอมรับว่ามีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น	เขามาหาฉันด้วยท่าทีจริงจังอย่างมากและยอมรับว่ามีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น
3. be laughing your head off คุณหัวเราะท้องคืดท้องแข็ง	They were probably laughing their head off.	พวกเขาอาจจะหัวเราะหัวของพวกเขาออก	พวกเขาอาจจะหัวเราะท้องคืดท้องแข็ง

2. การแปลไม่สมบูรณ์มีจำนวน 9 ประโยค (4.86%) เช่น สำนวนภาษาอังกฤษ have an eye for something ซึ่งมีความหมายว่า ‘สามารถสังเกตเห็นสิ่งนั้น ๆ ได้ และใช้หรือจัดการกับสิ่งนั้นด้วยทักษะที่มี’ GT แปลประโยคภาษาอังกฤษ Mr. Fromkin is a storyteller **with an eye for detail and irony.** ว่า ‘Mr. Fromkin เป็นนักเล่าเรื่องที่มีรายละเอียดและประชดประชัน’ (ไม่ได้แปลวลี ‘an eye for’ เป็นภาษาไทย) การแปลผิดประเภทนี้ GT ไม่แปลสำนวนในประโยคเลยหรือแปลความหมายหลักได้ไม่ครบถ้วน (ตาราง 4.2)

ตารางที่ 4.2 การแปลไม่สมบูรณ์

Idiom & Thai Definition	Example in English	Translated by Goggle Translate	Correct Translation
1. on your head be it คุณยอมรับผลที่ตามมา	This is not the time for such a discussion. But if you insist, on your head be it.	นี่ไม่ใช่เวลาสำหรับการอภิปราย แต่ถ้าคุณยืนยัน	นี่ไม่ใช่เวลาสำหรับการอภิปราย แต่ถ้าคุณยืนยันก็ต้องยอมรับผลของมันด้วย
2. Have your head up your ass คุณพูดหรือทำอะไรเง่ ๆ	‘That’s what Peter said.’-‘Well, Peter has his head up his ass. ’	‘นั่นคือสิ่งที่ปีเตอร์พูด’- ‘เออละ ปีเตอร์เงยหน้าขึ้นมอง’	‘นั่นคือสิ่งที่ปีเตอร์พูด’- ‘ก็นะ ปีเตอร์นี่พูดอะไรเง่ ๆ’

Idiom & Thai Definition	Example in English	Translated by Goggle Translate	Correct Translation
3. have an eye for something สามารถสังเกตเห็นสิ่งนั้น ๆ ได้ และใช้หรือจัดการกับสิ่งนั้นด้วยทักษะที่มี	Mr. Fromkin is a storyteller with an eye for detail and irony.	Mr. Fromkin เป็นนักเล่าเรื่องที่มีรายละเอียดและประชดประชัน	คุณฟรอมคินเป็นนักเล่าเรื่องที่ช่างสังเกตรายละเอียดและใช้มันในการประชดประชัน

3. การแปลโดยตีความผิดมีจำนวน 41 ประโยค (22.16%) เช่น สำนวนภาษาอังกฤษ *get in someone's face* ซึ่งมีความหมายว่า ‘รบกวนหรือแสดงท่าทีก้าวร้าวต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง’ GT แปลประโยคภาษาอังกฤษ *Healey is an arrogant guy who likes to get in the face of an opponent.* ว่า ‘Healey เป็นคนเย่อหยิ่งโง่ที่ชอบเผชิญหน้ากับคู่ต่อสู้’ (คำว่า ‘เผชิญหน้า’ มีความหมายไม่เหมือนกับคำว่า ‘รบกวน’ หรือ วลี ‘แสดงท่าทีก้าวร้าว’) การแปลผิดประเภทนี้แม้ GT ตีความสำนวนและแปลเป็นความหมายใหม่แต่ความหมายที่แปลไม่ถูกต้อง (ตาราง 4.3)

ตารางที่ 4.3 การแปลโดยตีความผิด

Idiom & Thai Definition	Example in English	Translated by Goggle Translate	Correct Translation
1. would give your eye teeth คุณอยากจะทำสิ่งนั้น ๆ มาก	He's the most exciting man I've ever worked with, and I'd give my eye teeth to do something with him again.	เขาเป็นคนที่น่าตื่นเต้นที่สุดที่ฉันเคยร่วมงานด้วย และฉันจะยอมฟันธงเพื่อทำบางอย่างร่วมกับเขาอีกครั้ง	เขาเป็นคนที่น่าตื่นเต้นที่สุดที่ฉันเคยร่วมงานด้วย และฉันอยากที่จะทำอะไรสักอย่างร่วมกับเขาอีกครั้ง
2. Come to a head มาถึงจุดที่เลวร้ายจนต้องลงมือจัดการ	These problems came to a head in September when five of the station's journalists were sacked.	ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นเมื่อเดือนกันยายนเมื่อนักข่าวห้าคนของสถานีถูกไล่ออก	ปัญหาเหล่านี้มาถึงจุดที่เลวร้ายจนต้องลงมือจัดการเมื่อนักข่าวห้าคนของสถานีถูกไล่ออก
3. get in someone's face รบกวนหรือแสดงท่าทีก้าวร้าวต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง	Healey is an arrogant guy who likes to get in the face of an opponent.	Healey เป็นคนเย่อหยิ่งโง่ที่ชอบเผชิญหน้ากับคู่ต่อสู้	อีลีย์เป็นคนเย่อหยิ่งโง่ที่ชอบแสดงท่าทีก้าวร้าวกับคู่ต่อสู้

4. การแปลไวยากรณ์ผิดมีจำนวน 4 ประโยค (2.16%) สำหรับกรณีของการแปลไวยากรณ์ผิด เป็นที่น่าสังเกตว่าทั้งสี่ประโยคนอกจากแปลไวยากรณ์ผิดแล้ว ยังปรากฏการแปลผิดประเภทอื่น ๆ ในประโยคเดียวกันด้วยทั้งสี่ประโยค เช่น สำนวนภาษาอังกฤษ *make your mouth water* ซึ่งมีความหมายว่า ‘ดึงดูดใจหรือมีเสน่ห์มากสำหรับคุณ’ GT แปลประโยคภาษาอังกฤษ *These were plants to make an amateur gardener's mouth water.* ว่า ‘เหล่านี้เป็นพืชที่จะทำให้หน้า

ปากชาวสวนมือสมัครเล่น’ เห็นได้ว่า GT แปลสำนวน mouth water แบบคำต่อคำว่า ‘น้ำปาก’ และยังวางคำว่า ‘น้ำปาก’ ไว้หลังคำว่า ‘ทำให้’ ซึ่งเป็นการเรียงคำที่ผิดไวยากรณ์ ไม่สามารถอ่านเข้าใจได้ การแปลและวางตำแหน่งคำที่เหมาะสมคือ ‘พืชเหล่านี้ดึงดูดใจชาวสวนมือสมัครเล่น’

อย่างไรก็ตามประโยคแปลภาษาไทยทั้งสี่ประโยคดังกล่าวแสดงไวยากรณ์ที่ผิดอย่างชัดเจน จึงจัดประเภททั้งสี่ประโยคนี้เป็นการแปลไวยากรณ์ผิด การแปลผิดประเภทนี้แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างของสำนวนมีผลต่อการแปลของ GT เช่นสำนวนดังกล่าวมีคำว่า water อยู่หลัง mouth ทำให้ GT ตีความว่า mouth ทำหน้าที่เป็นคำคุณศัพท์ขยาย water ซึ่งความจริงแล้ว water ในสำนวนนี้เป็นคำกริยา ไม่ใช่คำนาม ดังนั้นคำว่า mouth ซึ่งเป็นคำนามจึงไม่สามารถทำหน้าที่ขยายคำว่า water ได้ โครงสร้างของสำนวนที่แปลออกมาจึงไม่สามารถอ่านเข้าใจได้ (ตาราง 4.4)

ตารางที่ 4.4 การแปลไวยากรณ์ผิด

Idiom & Thai Definition	Example in English	Translated by Goggle Translate	Correct Translation & Type of Error
1. cast your eyes on something คุณหมยตาหรือต้องการได้สิ่งนั้น ๆ	To our amazement, another developer has cast greedy eyes on the field next door.	เพื่อความประหลาดใจของเรา ผู้พัฒนารายอื่นได้ละโมภละโมบไปที่สนามข้างๆ	พวกเราเกิดความประหลาดใจที่ผู้พัฒนารายอื่นเกิดละโมภต้องการสนามข้าง ๆ
2. The evil eye พลังเวทที่ผู้ถูกมองจะได้รับอันตราย	Some people said an evil eye had been put on her.	บางคนบอกว่ามีดวงตาชั่วร้ายใส่เธอ	บางคนบอกว่าเธอโดนของจากเวทเนตรอันตราย
3. Make your mouth water ดึงดูดใจหรือมีเสน่ห์มากสำหรับคุณ	These were plants to make an amateur gardener's mouth water .	เหล่านี้เป็นพืชที่จะทำให้ น้ำปากชาวสวนมือสมัครเล่น	พืชเหล่านี้ดึงดูดใจชาวสวนมือสมัครเล่น

อภิปรายผล

จากผลการแปลประโยคที่มีสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเห็นได้ว่า GT แปลประโยคที่มีสำนวนภาษาอังกฤษได้ถูกต้องและแปลได้ใกล้เคียงรวมกันเพียงร้อยละ 24.78 ซึ่งแสดงถึงปัญหาการใช้ GT แปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ปัญหาสำคัญเกิดจากการแปลสำนวนภาษาอังกฤษโดยพยัญชนะหรือการแปลคำต่อคำซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในประโยคที่ GT แปลผิดทั้งหมด เห็นได้จากผลการแปลว่าการแปลโดยพยัญชนะนั้นไม่เหมาะที่จะใช้กับการแปลสำนวนภาษาอังกฤษ เพราะสำนวนภาษาอังกฤษนั้นคือ กลุ่มคำที่มีความหมายในตัวเองซึ่งความหมายดังกล่าวจะแตกต่างออกไปเมื่อแยกออกเป็นคำ ๆ (Longman, 2000, p. 706) สอดคล้องกับที่สุพรรณิ ปิ่นมณี (2562, น.116) พบว่าสำนวนภาษาของแต่ละภาษานั้นเกิดจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่ง GT ยังไม่เข้าใจหรือไม่มีข้อมูลเพียงพอเกี่ยวกับบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างทำให้ไม่สามารถแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่

สำหรับการแปลไม่สมบูรณ์เกิดจาก GT แปลคำสำคัญหรือวลีในสำนวนทกล้นหรือหายไป (ดังที่แสดงตัวอย่างไว้ในตารางที่ 4.2) เช่นเดียวกับที่กมล เกตุพันธ์ และ วราพร ศรีเพชรพันธุ์ (2559) ระบุว่า GT ตัดคำหรือสาระสำคัญในขั้นตอนการแปล ทำให้ข้อความไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถอ่านเข้าใจได้

ในส่วนการแปลโดยตีความผิวดิน เห็นได้ว่าเครื่องมือแปลเช่น GT มีการตีความสำนวนโดยไม่แปลแบบคำต่อคำอยู่ด้วยในหลายประโยค แต่ก็แปลไม่ถูกต้องตรงความหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของกมล เกตุพันธ์ และ วราพร ศรีเพชรพันธุ์ (2559) ซึ่งพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดของ GT คือไม่สามารถเลือกใช้คำให้ตรงกับความหมายหรือความรู้สึกที่แท้จริงเมื่อแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย รวมไปถึงการแปลคำศัพท์บางคำเป็นภาษาไทย ทั้งนี้ GT ยังขาดความเข้าใจระดับภาษาของภาษาไทย หรือมีข้อมูลไม่เพียงพอในการเชื่อมโยงความหมายสำนวนภาษาอังกฤษกับคำแปลภาษาไทย

ทางด้านการแปลไวยากรณ์ผิวดินเป็นการแปลเป็นภาษาไทยที่ใช้ไวยากรณ์ซึ่งไม่สามารถอ่านเข้าใจได้ ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเลิศ วงศ์พรหม และ ถาวร ทิศทองคำ (2561) ซึ่งพบว่า GT นั้นไม่สามารถเล่นคำ สัมผัสอักษร สำนวน จนถึงการแสดงอารมณ์ที่ซ่อนอยู่ในตัวอักษร นอกจากนี้ยังมีปัญหาการแปลไวยากรณ์ภาษาไทยเรื่องการจัดวางตำแหน่งของคำประเภทต่าง ๆ เช่นการสลับตำแหน่งของ ประธาน กริยา หรือคุณศัพท์ในประโยคที่มีความซับซ้อน เพราะภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมีการวางลำดับคำที่ต่างกัน

อย่างไรก็ตาม แม้ผลวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า GT แปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในระดับประโยคได้ถูกต้องแค่ระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ผู้ใช้งาน GT ยังสามารถใช้เพื่อการศึกษาภาษาอังกฤษในเบื้องต้นได้ ยกตัวอย่างเช่นงานวิจัยของ จักรพงษ์ ทองผาย (2564) ได้ประยุกต์ใช้ GT เพื่อสร้างสื่อการฝึกพูดและฟังภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจด้วยตนเอง โดยเฉพาะกับผู้ใช้งานที่มีพื้นฐานในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งได้ผลลัพธ์ที่ดีในระดับหนึ่ง และงานวิจัยก่อนหน้านี้ เช่น Yanti & Meka (2019) รายงานถึงประโยชน์ของการใช้ GT ว่าใช้งานได้ง่าย ช่วยประหยัดเวลาได้เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นพจนานุกรมแบบตัวในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ แปลประโยคภาษาอังกฤษด้วย แต่ GT อาจไม่สามารถแปลได้อย่างถูกต้องแม่นยำในระดับย่อหน้า

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า GT แปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยได้ถูกต้องเป็นจำนวนน้อย ซึ่งข้อจำกัดสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือความสามารถของตัวโปรแกรม เช่น ระบบอัลกอริทึม ความเที่ยงตรงของการแปลภาษา เป็นต้น ประเภทที่สองนั้นเกิดจากคุณลักษณะของภาษา เช่น การวางคำขยายที่แตกต่างจากภาษาไทย หรือการแบ่งคำด้วยเครื่องหมายวรรคตอนที่แตกต่างกันจากภาษาไทย เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ผู้เรียนภาษาอังกฤษ ตลอดจนถึงนักแปลหรือบุคคลที่ใช้ภาษาอังกฤษในการทำงานควรตระหนักถึงความถูกต้อง ตลอดจนตรวจสอบผลการแปลจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่น่าเชื่อถือได้เพิ่มเติม เช่น พจนานุกรมสำนวนภาษาอังกฤษ ผลวิจัยนี้ช่วยให้ผู้สอนภาษาอังกฤษ

สามารถชี้แนะผู้เรียนให้ตรวจสอบผลการแปลสำนวนหากใช้โปรแกรมแปลอัตโนมัติ หรือช่วยพัฒนาการสอนการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และสร้างความตระหนักรู้ในการประยุกต์ใช้โปรแกรมแปลภาษาแปลสำนวนให้สอดคล้องกับบริบททางการแปล เช่น ประเภทของสื่อ (ข่าว เรียงความ จดหมาย) ระดับภาษา (คำ นามวลี สำนวน ประโยค ถ้อยความ) รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ นอกจากนี้ควรแนะนำให้ผู้เรียนศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรม เกณฑ์ปกติทางสังคม ภูมิหลัง และชนบประเพณีที่แฝงอยู่ในสำนวนภาษาอังกฤษและภาษาไทยไปพร้อมกัน

สำหรับผู้พัฒนาเครื่องมือแปลภาษาอาจใช้ผลวิจัยนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมแปลอัตโนมัติให้การแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยให้มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลงานวิจัยนี้ได้เสนอแนะแนวทางการทำงานวิจัยด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการแปลโดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้แก่ การแปลด้วยโปรแกรมแปลภาษาแบบอัตโนมัติกับความแตกต่างของเนื้อความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในระดับต่าง ๆ เช่น คำศัพท์ คำแสดง บทความ และการศึกษาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการแปลด้วยเครื่องมือการแปลแบบอัตโนมัติต่าง ๆ การใช้ ChatBot เพื่อการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผลลัพธ์การแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยด้วย ChatGPT เป็นต้น

อย่างไรก็ตามข้อจำกัดงานวิจัยนี้ได้แก่ ประโยคสำนวนภาษาอังกฤษที่นำมาวิจัย ซึ่งเป็นสำนวนที่เกี่ยวกับศรัทธาและใบหน้าจำนวน 246 สำนวน (1 สำนวน ต่อ 1 ประโยคเท่านั้น) เพราะขนาดกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็กจึงไม่สามารถแสดงผลในภาพรวมของการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และการวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและอธิบายผลลัพธ์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาระหว่างผู้ประเมินความถูกต้องเพียง 2 ท่าน ดังนั้นทำให้แสดงมิติของผลวิจัยได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- กมล เกตุพันธ์, และ วราภรณ์ ศรีเพชรพันธุ์. (2559). ทศนคติ พฤติกรรมและปัญหาการใช้ “กูเกิ้ล ทรานสเลท” (Google Translate) ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*, 8(1), 79-96.
- จักรพงษ์ ทองผาย. (2564). การสร้างชุดฝึกการฟังและพูดภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจด้วยตนเองโดยใช้กูเกิ้ล ทรานสเลท. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 12(1), 140-156.
- บุญเลิศ วงศ์พรม, และ ถาวร ทิศทองคำ. (2561). การแปลยุคใหม่กับการปรับตัวของผู้เรียน ผู้สอน และนักแปล. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 13 ประจำปี 2561*, (1-10). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วรรณ แสงอร่ามเรือง. (2563). *ทฤษฎีและหลักการแปล*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2562). *ภาษา วัฒนธรรมกับการแปล : ไทย-อังกฤษ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2564). *ความหมายกับการแปล*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Alhaisoni, E., & Alhaysony, M. (2017). An Investigation of Saudi EFL University Students' Attitudes towards the Use of Google Translate. *International English of English Language Education*, 5(1), 72-82.

Amilia, I. K., Hum, M., Yuwono, D. E., & Ling, S. (2020). A Study of the Translation of Google Translate: An Error Analysis of The Translation of Eliza Riley's Return to Paradise. *Lingua: Jurnal Ilmiah*, 16(2), 1-21.

Anggaira, A. S., & Hadi, M. S. (2017). Linguistic Errors on Narrative Text Translation Using Google Translate. *Journal of English Language Teaching*, 5(1), 1-14.

Boonmoh, A., & Kulavichian, I. (2023). A Study of Thai EFL Learners' Problems with Using Online Tools and Dictionaries in English-to-Thai Translation. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 44(4), 497-508.

Collins Cobuild. (2020). *Idioms Dictionary* (4th ed.). Glasgow: HarperCollins.

Cullen, A. (2020). *How Artificial Intelligence "Work" in Literary Translation*. Retrieve 18 September 2023, from <https://www.goethe.de/ins/gb/en/kul/lue/ail/21967556.html>

Hanh, N. T., & Long, N. T. (2019). English Idioms Containing Human-Body Parts and Their Vietnamese Equivalents: A Case Study of Two English Novels and Their Vietnamese Translation Versions. *VNU Journal of Foreign Studies*, 35(3), 83-102.

Longman Group Ltd. (2000). *Longman Dictionary of Contemporary English*. (3rd ed.). Essex : Pearson Education.

Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation* (1st ed.). Hertfordshire : Prentice Hall.

Yanti, M., & Meka, L. M. C. (2019). The Students' Perception in Using Google Translate as a Media in Translation Class. *International Conference on English Language Teaching*, (128-146). Institut Agama Islam Negeri (IAIN) Palangka Raya Indonesia.

การเปรียบเทียบพัฒนาการพระพุทธศาสนาในอาเซียน

ชฎาพร จินชานนา

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

E-mail: chadaporn.j@rmutp.ac.th

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบพัฒนาการพระพุทธศาสนาในอาเซียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในอาเซียนและศึกษาอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมในอาเซียน ลักษณะการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร รวบรวมข้อมูล นำมาศึกษาวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์และนำเสนอแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการพระพุทธศาสนาในอาเซียนคือ ประเทศไทย เมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนามได้รับพระพุทธศาสนาจากอินเดีย เมื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของแต่ละประเทศจะแตกต่างกันไปตามประวัติศาสตร์ของประเทศนั้นๆ ได้แก่ ประเทศไทย จะไม่กำหนดศาสนาประจำชาติ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ทุกศาสนา ประเทศเมียนมา ใช้พระพุทธศาสนาต่อสู้กับเจ้าอาณานิคมอังกฤษและกำหนดให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ประเทศลาว ด้วยการปกครองเป็นแบบคอมมิวนิสต์ เมื่อเกิดสงครามพระสงฆ์จึงถูกเกณฑ์มาใช้แรงงานตามลัทธิมาร์ เลนิน ที่กล่าวถึงความเท่าเทียมโดยทุกคนต้องเท่าเทียมกันในการทำงานและได้ส่วนแบ่งตามปริมาณงานที่ลงแรงไป ประเทศกัมพูชา ยุคสาธารณรัฐเขมร นายพลลอนนอล ทำให้พระพุทธศาสนาและความเชื่อถูกยกเลิก พระสงฆ์ถูกบังคับให้สึกและถูกสังหารชีวิต พระสงฆ์จึงมีส่วนร่วมในการปฏิวัติในยุคกัมพูชาประชาธิปไตย ส่วนเวียดนาม ไม่กำหนดศาสนาประจำชาติ เพราะเกิดกรณีพระสงฆ์ทำอัตวินิบาตกรรมจุดไฟเผาตัวเองประท้วงรัฐบาล ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในศาสนาพุทธพบว่า พระสงฆ์เป็นผู้นำทางศีลธรรมและมีอิทธิพลเหนือชีวิตจิตใจของประชาชนจะเห็นได้จากการประพฤติปฏิบัติธรรมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: การเปรียบเทียบ, พระพุทธศาสนา, อาเซียน

A Comparison on the Development of Buddhism in ASEAN

Chadaporn Jeenchaona

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

E-mail: chadaporn.j@rmutp.ac.th

*Corresponding author

Abstract

The objective of this research was to comparison on the development of Buddhism in ASEAN and study the influence of Buddhism on the ASEAN society. The qualitative research used in this study collected data from document then analyzed by historical analysis and presented by descriptive forms. The study found that the development of Buddhism in ASEAN; for instance, Thailand, Myanmar, Laos, Cambodia and Vietnam received Buddhism from India. When comparing the development of each country, it is different and it depends on the history of that nations. Apparently, Thailand does not determine the national religion. The King is the patron of all religions. Myanmar used Buddhism to fight the British colonists and assigned Buddhism to be the national religion. Laos uses communist rule by Marxism-Leninism. The equality for everyone must be equal in their work and get a share of the workload. When war broke out, monks were forced to use labor. Cambodia, Republic of Cambodia, Marshal *Lon Nol* caused Buddhism and beliefs to be abolished. Buddhist monks were forced to disrobe and killed. Consequently, monks took part in the revolution in the democratic era of Cambodia. Vietnam does not define the national religion because the monks set fire to the death of the government protest that they were not allow to celebrate the Vesak Day. The role of Buddhist monks found that they are the political leaders and influence over people's lives that can be seen from the practice of Dharma according to the teachings of Buddhism.

Keywords: Comparison, Buddhism, ASEAN

บทนำ

ปัจจุบันมีผู้นับถือพระพุทธศาสนาอยู่ทั่วโลก ทุกชาติทุกภาษาประมาณ 400 ล้านคน เรียงลำดับ 10 ประเทศที่มีจำนวนประชากรนับถือพระพุทธศาสนาจากมากไปหาน้อยดังนี้ จีน อินเดีย ญี่ปุ่น ไทย เวียดนาม เมียนมา ศรีลังกา เกาหลีใต้ กัมพูชา และลาว (พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ, 2551: 1) พระพุทธศาสนามีสถานะและบทบาทสำคัญต่อสังคมโลกปัจจุบัน เห็นได้จากการที่องค์การสหประชาชาติได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ให้ถือว่าวันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล เหตุผลที่องค์การสหประชาชาติกำหนดให้วันวิสาขบูชา เป็นวันสำคัญของโลก เนื่องด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงเป็นมหาบุรุษผู้ให้ความเมตตาต่อหมู่มวลมนุษย์ทั้งหลายในโลก จะเห็นได้จากการยกเลิกแบ่งชนชั้นวรรณะและทรงเปิดโอกาสให้ทุกศาสนาสามารถเข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาเพื่อพิสูจน์หาข้อเท็จจริงได้ โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธและทรงสั่งสอนทุกคนโดยใช้ปัญญาธิคุณสอนโดยไม่คิดค่าตอบแทน นอกจากนี้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้เป็นที่ยอมรับทั่วโลกว่ามีส่วนสำคัญในการสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมโลกปัจจุบัน ประเทศที่รับพระพุทธศาสนาจากอินเดียในยุคแรก คือประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ไทย เมียนมา กัมพูชา ลาว และเวียดนาม โดยเฉพาะไทยหลักฐานที่สำคัญเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา คือ ความหลากหลายในเรื่องรูปแบบของพระสถูปเจดีย์ซึ่งมีมากมาย เพราะนับถือพระพุทธศาสนาอย่างยาวนาน ไทยจึงมีพระสถูปเจดีย์มากมายหลายแบบกว่าบรรดาประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่นับถือพระพุทธศาสนาเหมือนกัน (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2546: 79) ด้านบทบาทของพระพุทธศาสนาได้สะท้อนออกมาเป็นวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และวิถีชีวิตทั่วไปของคนในแถบนี้ พระพุทธศาสนาได้เข้ามาแทนหลักความเชื่อดั้งเดิมของคนในชาตินั้น ๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในไทย เมียนมา กัมพูชา ลาวและเวียดนาม โดยศึกษาพัฒนาการของพระพุทธศาสนา เปรียบเทียบความเป็นมาความเหมือนและความแตกต่างของพระพุทธศาสนา และอิทธิพลของพระพุทธศาสนาในสังคมของประเทศเหล่านี้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องพระพุทธศาสนาในอาเซียนเป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการพระพุทธศาสนาในอาเซียน
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในอาเซียน
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมในอาเซียน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์โดยรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาบรรยายแบบพรรณนา เช่น วิเคราะห์พัฒนาการของพระพุทธศาสนาในอาเซียน โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทย กัมพูชา ลาว เมียนมาและเวียดนาม แล้วนำเสนอข้อมูลการเปรียบเทียบพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในไทย กัมพูชา ลาว เมียนมาและเวียดนามทำให้เข้าใจอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีอยู่ในวิถีชีวิตของชาวพื้นถิ่นโขงอย่างลึกซึ้ง

ผู้วิจัยใช้แหล่งข้อมูลส่วนกลาง ได้แก่ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ เว็บไซต์ ส่วนแหล่งข้อมูลท้องถิ่น ได้แก่ การเดินทางศึกษาวิถีชีวิตชาวกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนามในช่วง พ.ศ. 2555-2559

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย พัฒนาการพระพุทธศาสนาในอาเซียน คือ ประเทศไทย กัมพูชา ลาว เมียนมาและเวียดนามจะเกิดขึ้นไปตามประวัติศาสตร์ของประเทสนั้น ๆ ดังนี้

พัฒนาการพระพุทธศาสนาในอาเซียน

พัฒนาการพระพุทธศาสนาในไทย

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ บิดาแห่งประวัติศาสตร์ชาติไทย ทรงสันนิษฐานว่า พระพุทธศาสนาเข้ามาประดิษฐานในประเทศไทยตั้งแต่อ่อน พ.ศ. 500 และนับถือกันมั่นคงสืบมาแต่ครั้งนั้น สังเกตได้ด้วยลักษณะของพระพุทธรูปซึ่งเป็นชิ้นแรกที่มีขึ้นในประเทศนี้ เช่น ภาพพระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทอย่างนั่งเก้ายี่ ทำตามแบบขวามครรัฐ สมัยราชวงศ์คุปตะซึ่งรุ่งเรืองเมื่อประมาณ พ.ศ.900 แบบอย่างนี้ที่กล่าวมานี้เป็นหลักฐานประกอบว่า มรดกทางวัฒนธรรมของพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่มาจากแคว้นมคธและได้ตั้งต้นขึ้นที่จังหวัดนครปฐม จากคำบอกเล่าในจดหมายเหตุจีนว่า “โต-โล-โป-ติ เป็นรัฐหรืออาณาจักรที่รุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนา” เมืองสำคัญของอาณาจักรนี้อยู่ที่นครปฐม เพราะพบโบราณสถานวัตถุ พระสถูปเจดีย์และพระพุทธรูปเป็นจำนวนมาก ดังที่ ศรีศักร วัลลิโภดม นักประวัติศาสตร์ กล่าวว่า เมืองนครปฐมเป็นเมืองในระยะแรกเริ่มที่พระพุทธศาสนาได้แผ่เข้ามาประดิษฐานในสุวรรณภูมิและสยามประเทศ เพราะจากหลักฐานที่ปรากฏ เช่น พระสถูปเจดีย์ที่มีทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก พบทั้งในเขตเมืองและนอกเมือง (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2546: 36) พระพุทธศาสนาในประเทศไทยสมัยสุโขทัย (พ.ศ.1792-1981) พ่อขุนรามคำแหง (พ.ศ. 1822-1841) ทรงสนพระทัยในพระพุทธศาสนา จากหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 ด้านที่ 2 บรรทัดที่ 28-31 จารึกไว้ว่า “พ่อขุนรามคำแหงกระทำไอย่ทานแก่มหาเถรสังฆราชปราชญ์เรียนจบปิฎกตรัย... ทุกคนลูกแต่เมืองศรีธรรมราชมาในกลางอรัญญิก” (เจ้า ทองคำวรรณ, 2514:8) ดังนั้นจึงได้รู้ว่า ขึ้นเดิมพวกพระสงฆ์ลังกาวงศ์มาตั้งอยู่ที่นครศรีธรรมราชก่อน พ่อขุนรามคำแหงขอให้เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชส่งพระพุทธรูปสิ่งใดที่มาจากลังกามาสุโขทัย และในสมัยพระมหาธรรมราชาลิไทย (พ.ศ. 1890-1919) พระองค์ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเลื่อมใสลังกาวงศ์ยิ่งนัก ถึงกับได้เสด็จออกทรงผนวชเป็นภิกษุอยู่คราวหนึ่ง

สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ.1893-2310) เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา ซึ่งเห็นได้จากบ้านเมืองที่เต็มไปด้วยวัดวาอารามที่ถูกสร้างมาอย่างวิจิตรสวยงามเพราะเมื่อพระมหากษัตริย์ขึ้นครองราชย์ มีประเพณีที่สืบทอดกันมาคือการสร้างและปฏิสังขรณ์วัดและการออกผนวช สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ทรงสร้างวัดพุทไธสวรรย์ ขึ้นในพ.ศ.1896 ณ ตำบลเวียงเหล็ก เป็นวัดที่มีวิชาการดาราพิชัยสงคราม เป็นที่ประทับของพระสังฆราชฝ่ายขวา ทรงสร้างวัดป่าแก้วใน พ.ศ. 1900 เป็นที่ประทับของพระสังฆราชฝ่ายอรัญวาสีในปัจจุบันคือ วัดใหญ่ชัยมงคล ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. 1991-2031) ถือว่าพระพุทธศาสนารุ่งเรืองที่สุดในสมัยอยุธยา พระองค์ทรงอุทิศพระราชวังเดิมเพื่อสร้างเป็นวัด เดิมคงจะเรียกว่า “พุทธาวาส” คือ ไม่มีพระสงฆ์ เป็นวัดที่อยู่ในกำแพงวังเช่นเดียวกับวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วย้ายวังขึ้นไปตั้งทางทิศเหนือริมแม่น้ำลพบุรี ต่อมาเรียกวัดนี้ว่า “วัดพระศรี

สรรพคุณ” พ.ศ.2025 สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ โปรดให้ประชุมสงฆ์และนักปราชญ์ช่วยกันแต่งมหาชาติคำหลวง ซึ่งถือว่ามหาชาติคำหลวงเป็นวรรณคดีพุทธศาสนาเล่มแรกของสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547: 20-21)

สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ.2310-2325) หลังจากที่กรุงศรีอยุธยาแตกเมื่อพ.ศ.2310 แล้ว สภาพของพระพุทธศาสนาขบเขาลงตามสภาพของบ้านเมือง พระสงฆ์ระส่ำระสาย เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินกอบกู้เอกราชและทรงครองราชย์แล้ว ทรงเอาพระทัยใส่ในเรื่องพระพุทธศาสนาอย่างมาก เช่น ทรงจัดสังฆมณฑล โดยให้ประชุมพระเถระทั้งหลาย ณ วัดบางหว้าใหญ่ (วัดระฆังโฆสิตาราม) เลือกตั้งพระเถระผู้ทรงคุณธรรมที่มีอายุพรรษาสูงขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราชและตั้งพระเถระเหล่านั้นเป็นพระราชาคณะฐานานุกรมใหญ่่น้อยตามลำดับ พระองค์ทรงสร้างและปฏิสังขรณ์วัดและอาราม จำนวนมากกว่า 200 แห่ง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547: 23)

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1-3) เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (พ.ศ. 2325-2352) พระราชกรณียกิจอันยิ่งใหญ่และสำคัญที่สุดของพระองค์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนานั้นก็คือ การทำสังคายนา ในพ.ศ.2331 เท่ากับเป็นการฝังรากแก้วของพระพุทธศาสนาลงในแผ่นดินกรุงรัตนโกสินทร์ (พิน ดอกบัว, 2542: 28) ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 2 สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ. 2352-2367) ได้ทรงบำรุงพระพุทธศาสนาโดยการสร้างพระไตรปิฎก ฉบับใหม่ให้สมบูรณ์ เรียกว่า ฉบับรดน้ำแดง และทรงให้บูรณะมหาชาติคำหลวง ที่แต่งครั้งสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ โปรดให้จัดประเพณี วิสาขบูชา ซึ่งเคยมีมาแล้วตั้งแต่สมัยสุโขทัย ทรงกำหนดงาน 3 วัน พระองค์ทรงรักษาศีลอุโบสถ ประณิบัติสังฆ์ ปลอยสัตว์ ห้ามผู้ใดเสพสุรา ห้ามฆ่าสัตว์ ได้ถวายประทับที่ดงโคกแขวนเครื่องสักการบูชาดอกไม้เพลิงเวียนเทียน มีพระธรรมเทศนาตามพระอารามหลวง ถวายไทยธรรมทานครบ 3 วัน เป็นต้น (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547: 27) สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 (พ.ศ.2394-2411) ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามาก ในพ.ศ.2376 พระองค์เสด็จจุดธูปเทียนทางเหนืออันเป็นเหตุให้ทรงพบพระแท่นมณีคศิลา และศิลาจารึกต่าง ๆ ในสมัยสุโขทัย จึงทำให้ทราบพระราชประวัติของพ่อขุนรามคำแหงและความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา เมื่อเสด็จมาทางนครปฐมก็ทรงพบเจดีย์ใหญ่อันเป็นผลให้เกิดมืองค์พระปฐมเจดีย์ดังในปัจจุบัน

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (พ.ศ.2411-2453) เมื่อพระองค์เสด็จประพาสอินเดีย พ.ศ.2414 พระองค์ได้ทูลขอพระศรีมหาโพธิ์จากพุทธคยา ได้ทรงปลูกไว้ที่วัดเบญจมบพิตร พ.ศ.2431 พระองค์โปรดให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกเป็นอักษรไทย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547: 31) ในสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 (พ.ศ. 2489-2559) เสด็จขึ้นครองราชย์ในระยที่ประชาธิปไตยกำลังก้าวหน้า มีพระราชบัญญัติสงฆ์ พ.ศ.2489 คณะสงฆ์เป็นเอกภาพพอสมควร พระองค์ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ทรงประกาศตั้งวันอาสาฬหบูชาขึ้นเพื่อระลึกถึงวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา พ.ศ. 2512 องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ได้มีมติเลือกประเทศไทยให้เป็นที่ตั้งองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกอย่างถาวร จะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาได้หยั่งรากลึกในแผ่นดินไทยมาอย่างยาวนาน เห็นได้จากการทำสังคายนาในไทย มีจำนวน 3 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 ได้จัดทำเมื่อ พ.ศ.2020 ณ วัดโพธาราม หรือวัดเจ็ดยอด ครั้งที่ 2 ได้จัดทำเมื่อ พ.ศ.2331 ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ครั้งที่ 3 ได้จัดทำเมื่อ พ.ศ.2528 ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ โดยมีสมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) เป็นประธาน พร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์และฆราวาสที่เป็นราชบัณฑิตเป็น

จำนวนมากร่วมกันชำระพระไตรปิฎก สังคายนาครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์ จัดทำอยู่ 5 เดือน จึงแล้วเสร็จ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547: 6)

พัฒนาการพระพุทธศาสนาในกัมพูชา

พระพุทธศาสนาเข้ามาตั้งรกรากในประเทศกัมพูชาหรือดินแดนที่ขึ้นอยู่กับกัมพูชาและผนวกเป็นอาณาจักรกัมพูชาในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 4 สมัย ด้วยกัน ดังนี้

สมัยที่ 1 สมัยอาณาจักรฟูนัน (พ.ศ.600-1100) ชาวฟูนันนับถือผีสงเทวดา เมื่อพระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้ามาในสุวรรณภูมิ ชาวฟูนันก็หันมานับถือพระพุทธศาสนา แต่ในราชสำนักและชนชั้นสูงของฟูนันกลับนับถือลัทธิพราหมณ์นิกายไศวะ ปลายสมัยของอาณาจักรฟูนัน พระมหากษัตริย์หันมานับถือพระพุทธศาสนา เช่น พระเจ้าจันทรวรมัน (ช่วงครองราชย์ พ.ศ.1057-1074) ทรงมีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้าและถวายตัวเป็นอุบาสกในพระพุทธศาสนา ต่อมาอาณาจักรเจนละซึ่งเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรฟูนัน ตั้งตัวเป็นอิสระได้ยกทัพมาตีอาณาจักรฟูนันแตก พ.ศ.1170 อาณาจักรเจนละจึงเป็นผู้ครอบครองดินแดนในบริเวณนี้ทั้งหมด (ประยงค์ แสนบุราณ, 2557: 70)

สมัยที่ 2 สมัยอาณาจักรเจนละ (พ.ศ.1170-1345) ในยุคต้น ๆ ของอาณาจักรเจนละ ศาสนาพราหมณ์นิกายไศวะ ได้รับการอุปถัมภ์จากกษัตริย์จึงรุ่งเรืองมาก ส่วนพระพุทธศาสนานั้นยังได้รับการอุปถัมภ์จากประชาชนทั่ว ๆ ไปไม่ได้เสื่อมลงแต่อย่างใด ต่อมาในยุคกลางของอาณาจักรเจนละ พระพุทธศาสนากับศาสนาพราหมณ์เจริญเคียงคู่กันไป ดังที่บันทึกของหลวงจีนอี้จิง ได้บันทึกเมื่อคราวจาริกไปอินเดีย และผ่านมาทางทะเลใต้เมื่อระหว่าง พ.ศ.1214-1238 ว่า “ในประเทศฟูนัน (อาณาจักรเจนละ) พระพุทธศาสนารุ่งเรืองมาก มีวัดทั่วไปทุกหนทุกแห่ง มีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของพราหมณ์ อยู่ใกล้กันกับวัดพระพุทธศาสนา ทั้งสองศาสนาอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข” (ประยงค์ แสนบุราณ, 2557: 71) ต่อมายุคปลายของอาณาจักรเจนละเกิดความขัดแย้งแตกเป็น 2 ส่วน คือ เจนละบก กับ เจนละน้ำ เจนละน้ำได้เสียให้แก่ขว ในที่สุดอาณาจักรเจนละก็ตกอยู่ในอำนาจของกษัตริย์ราชวงศ์ “ไศเลนทร” แห่งขว อาณาจักรเจนละก็ถึงจุดอวสานในพุทธศตวรรษที่ 14 ในยุคนี้นปรากฏว่าพระพุทธศาสนาแบบมหายานกลับมาเจริญขึ้น เพราะได้รับอิทธิพลของอาณาจักรศรีวิชัย

สมัยที่ 3 สมัยมหานคร (พ.ศ.1345-1975) พ.ศ.1345 พระเจ้าชัยวรมันที่ 2 ประกาศอิสรภาพจากขว ย้ายเมืองหลวงไปตั้ง ณ บริเวณที่เรียกว่า “นครวัด” ในปัจจุบัน ทางด้านศาสนา พระองค์นับถือศาสนาฮินดู ทรงให้สร้างวัดลึงค์เป็นสัญลักษณ์เคารพบูชา ต่อมาสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 (พ.ศ. 1656-1693) พระองค์นับถือศาสนาฮินดูนิกายไวษณพ ทรงสร้างนครวัด ซึ่งเป็นศาสนสถานที่ใหญ่ที่สุดในโลก เพื่อประดิษฐานเทวรูปทองคำของพระวิษณุ เทพทรงครุฑ ตั้งเป็นศูนย์กลาง ในกาลต่อมาสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (พ.ศ.1724-1761) พระองค์ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาแบบมหายาน ทรงให้สร้าง “นครธม” ขึ้น (แปลว่ามหานคร) เป็นราชธานี โดยมี “พุทธวิหารบายน” ตั้งอยู่เป็นจุดศูนย์กลาง ยอดปราสาทบายนเป็นปรางค์ทอง มีเศียรพระโลกेश্বর 4 พักตร์ ภายในพุทธวิหารบายนนั้น มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ประดิษฐานอยู่ นอกจากนครธมและปราสาทบายนนี้แล้ว พระองค์ยังทรงสร้างปราสาทอีกหลายแห่ง เช่น ปราสาทตาพรหม ปราสาทชัยศรี เป็นต้น เมื่อพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สวรรคต พระพุทธศาสนาแบบมหายานค่อยๆ เสื่อมลง ในขณะเดียวกัน พระพุทธศาสนาแบบเถรวาทค่อยๆ เจริญขึ้นมาแทนที่ และเป็นการเจริญโดยเข้าถึงประชาชน โดยผู้เผยแผ่เป็นพระที่เคร่งครัด เป็นอยู่อย่างง่าย หลักเอนอยู่ในที่สงบ ไม่มีทรัพย์สินเป็นของตนเอง ใกล้ชิดกับประชาชน พระพุทธศาสนาแบบเถรวาทจึงครองใจคนเขมร

สมัยที่ 4 สมัยหลังพระนคร (พ.ศ.1975-ปัจจุบัน) หลังจากพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สวรรคตเมื่อ พ.ศ.1761 นั้น อาณาจักรกัมพูชาอ่อนแออย่างต่อเนื่อง เพราะบอบช้ำจากสงครามรุกรานของเพื่อนบ้าน และชายฉกรรจ์ถูกเกณฑ์มาสร้างปราสาทและล้มตายเป็นจำนวนมาก พ.ศ.1896 เมื่ออาณาจักรอยุธยาเรืองอำนาจขึ้นได้ยกทัพมาตีอาณาจักรกัมพูชา ยึดนครธมได้ กัมพูชาแพ้สงครามและเกิดการแย่งชิงราชสมบัติกันเองเป็นสงครามกลางเมืองผู้คนล้มตายมาก เมื่อกษัตริย์องค์ใหม่ได้ครองราชย์ก็ย้ายราชธานีจากนครธม ไปตั้งราชธานีใหม่ชื่อ “ศรีสันธอร์” และย้ายไปตั้งที่ “พนมเปญ” ในปัจจุบัน เป็นอันสิ้นสุดยุคพระนคร ต่อมากัมพูชาตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส (พ.ศ.2410-2497) เมื่อกัมพูชาได้รับเอกราชและตั้งชื่อประเทศว่า “พระราชอาณาจักรกัมพูชา” เจ้านโรดมสีหนุ พระองค์ทรงยกพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ (दनัย ไชโยธยา, 2548: 66) พระองค์ได้สละราชสมบัติให้พระราชบิดา ชื่อ พระเจ้านโรดมสุรามาต ปกครองแทน ส่วนพระองค์มาตั้งพรรคการเมืองเป็นนายกรัฐมนตรี ใช้วิธีดำเนินนโยบายต่างประเทศทั้งแบบประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์ สร้างความวุ่นวายแก่บ้านเมือง จนเกิดการปฏิวัติขึ้นล้มระบอบกษัตริย์เปลี่ยนเป็นประธานาธิบดี โดยนายพลลอนนอล หัวหน้าคณะปฏิวัติ เป็นประธานาธิบดีคนแรก พระพุทธศาสนาก็ยังได้รับการสนับสนุนส่งเสริมต่อไป ต่อมานายพลลอนนอลปฏิวัติเป็นแบบคอมมิวนิสต์ (พ.ศ. 2518) คนเขมรล้มตายไปประมาณ 2,000,000 คน พระสงฆ์ก็ได้รับความเดือดร้อนมาก ดังมีผู้นำชาวพุทธเขมรที่ลี้ภัยไปสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวในที่ประชุมศาลาว่าการเมืองบอสตันเมื่อ พ.ศ. 2524 ว่า “ประชาชนกัมพูชาเกินกว่าหนึ่งในสามได้ถูกสังหาร รวมทั้งพระภิกษุเกือบทั้งหมด 80,000 รูป” พระที่อยู่ในวัดก็ต้องทำงานด้านจักสาน พระที่มีความรู้จะถูกสังหารหมด แม้พระพุทธรูปในวัดก็ไม่ให้เก็บไว้ ต่อมามีการรื้อฟื้นระบอบกษัตริย์ขึ้นมาอีก เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทำให้สถานการณ์ของพระพุทธศาสนาเจริญขึ้นตามลำดับ

พัฒนาการพระพุทธศาสนาในลาว

พระพุทธศาสนาแบบเถรวาทเริ่มเข้าสู่ราชอาณาจักรลาวเป็นทางการในสมัยพระเจ้าฟ้างุ้มมหาราช (พ.ศ. 1896-1916) ซึ่งตรงกับสมัยพระเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงศรีอยุธยาของไทย ทรงนำพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทมาจากกัมพูชา โดยการขี้นะของพระนางแก้วกัณยา พระมเหสีชาวกัมพูชา (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ, 2555: 46) พระเจ้านครหลวง แห่งกัมพูชาได้พระราชทานพระพุทธรูปยืนปางประทานพร สูง 94 เซนติเมตรหนัก 67.6 กิโลกรัม นามว่า “พระบาง” หรือพระบางพุทธลาวรรณ เป็นปูชนียวัตถุคู่บ้านคู่เมืองของอาณาจักรล้านช้างจนถึงปัจจุบัน ยุคพระเจ้าโพธิสาลราช (พ.ศ.2063-2090) สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้เพราะพระมารดาได้ฝันเห็นต้นพระศรีมหาโพธิ์และต้นรัง รุ่งเรืองไปด้วยใบและดอก จึงเรียกขานพระโอรสว่า “โพธิสาล” พระองค์ทรงมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามาก ทรงมีพระราชดำริให้เลิกการทรงเจ้าเข้าผี แต่ก็ไม่สำเร็จได้ผลเพราะการทรงเจ้าเข้าผีเป็นประเพณีฝังใจประชาชนมานานแล้ว ต่อมาสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช (พ.ศ.2091-2114) พระราชโอรสของพระเจ้าโพธิสาลและเจ้าหญิงยอคำพระธิดาจากเมืองเชียงใหม่ พระองค์ได้อัญเชิญพระแก้วมรกตซึ่งประดิษฐาน ณ เจดีย์หลวงในวัดเจดีย์หลวงเมืองเชียงใหม่ไปเวียงจันทน์ ทรงทูลบำรุงพระพุทธศาสนาไว้มากมาย เช่น พระองค์ทรงปฏิสังขรณ์พระธาตุหลวง โปรดให้บูรณะพระธาตุพนม โปรดให้สร้างพระพุทธรูปองค์ตั้งเป็นต้น (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ, 2555: 69) ยุคพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช (พ.ศ.2181-2238) เป็นยุคทองแห่งอาณาจักรล้านช้าง พระพุทธศาสนามีความเจริญสูงสุด ซึ่งเห็นได้จากจดหมายเหตุของฟอน วุสฮอฟ ทูตชาวฮอลันดา กล่าวว่า “...พระพุทธศาสนาที่นี่เจริญรุ่งเรืองมาก พระสงฆ์ในเวียงจันทน์มีมากกว่าทหารในกองทัพของพระเจ้าแผ่นดินเยอร์มันเสียอีก วัดวาอารามใหญ่โตและงดงาม...” (พระ

มหาดาวสยาม วชิรปัญญา, 2555:85) เมื่อสิ้นสุดรัชกาลของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราชแล้ว สถานการณ์บ้านเมืองตกต่ำ เรียกว่ายุค 3 อาณาจักร หรือ 3 รัฐ เพราะเกิดการแย่งชิงราชบัลลังก์กัน แยกออกเป็น เวียงจันทน์ หลวงพระบาง และจำปาศักดิ์ จนในที่สุด พ.ศ.2322-2436 อาณาจักรลาวทั้ง 3 กลายเป็นขอบเขตพหุสชาติของสยามโดยสมบูรณ์ ตรงกับสมัยพระเจ้าตากสินแห่งกรุงธนบุรี พระพุทธศาสนานิกายธรรมยุติ โดยการนำของพระวชิรญาณหรือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ได้เผยแผ่เข้าสู่ลาว ต่อมายุคการปกครองของฝรั่งเศส (พ.ศ.2436-2497) ฝรั่งเศสมีแผนการที่จะลบล้างพระพุทธศาสนา โดยขึ้นต้นให้สำรวจจำนวนพระภิกษุสามเณรเพื่อจะเก็บส่วย จนเกิดขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราช ฝรั่งเศสพ่ายแพ้ที่ค่ายเดียนเบียนฟูในเวียดนามเหนือ ทำให้ลาว กัมพูชา และเวียดนามเป็นเอกราช ลาวได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย มีกษัตริย์อยู่ใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ เรียกประเทศของตนว่า “ราชอาณาจักรลาว” และได้ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา เป็นการใหญ่ เช่น ตั้งโครงการพิมพ์พระไตรปิฎก 80 เล่ม เพื่อฉลอง 25 พุทธศตวรรษ จัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ ก่อตั้งพุทธสมาคม ยุวพุทธิกสมาคม ต่อมาสถานการณ์ทางการเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลง พรรคคอมมิวนิสต์มีอำนาจสูงสุดล้มระบอบสถาบันกษัตริย์ พรรคคอมมิวนิสต์บังคับให้พระออกไปทำการเกษตร ทำสวนทำไร่ อีกทั้งห้ามบวชอีกด้วย ทำให้จำนวนพระภิกษุสามเณรลดลงไปเรื่อย ๆ ในช่วงหลัง พ.ศ.2518 นั้นยังคงมีความรุนแรงอยู่ ต่อมาการผ่อนปรนต่อพระสงฆ์ลงบ้าง พระพุทธศาสนาได้รับการฟื้นฟูหลังพ.ศ. 2523 ซึ่งเป็นช่วงที่ การปฏิวัติเริ่มเบาบางลง และรัฐบาลลาวสนใจการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจให้มีความเสริมมากขึ้น (วรฉัตร เจริญผล, 2548: 56) ปัจจุบันแม้ลาวจะปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ แต่ก็ผ่อนปรนมาตามลำดับ ประชาชนลาวมีสิทธิเสรีภาพทำนองเดียวกับประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย ทางด้านพระพุทธศาสนา มีการเรียนบาลีตั้งแต่ประโยค 3 ถึงประโยค 9 เหมือนกับประเทศไทย เพราะพระเถระลาวส่วนมากได้รับการศึกษาจากประเทศไทย

พัฒนาการพระพุทธศาสนาในเมียนมา (ในเนื้อหาใช้คำว่าพม่า)

พระพุทธศาสนาในพม่าสมัยแรก ๆ ยังคงคลุมเครืออยู่ นักเขียนหลายคนต่างให้ทัศนะต่าง ๆ กันเช่น บางคนก็ว่า พม่าได้รับพระพุทธศาสนาจากตอนเหนือของอินเดีย บางคนก็ว่าจากอินเดียด้านฝั่งทะเลทิศตะวันออก บางคนก็ว่ารับพระพุทธศาสนาจากลังกา จีน และเขมร แต่ยุคที่มีหลักฐานและแน่ใจได้ว่าพระพุทธศาสนาได้แผ่เข้ามาในพม่าคือในพุทธศตวรรษที่ 6 เพราะได้พบคำจารึกเป็นภาษาบาลีในพม่าภาคใต้และท่านตารนาถ นักประวัติศาสตร์ชาวทิเบตก็ได้เล่าว่ามีกษัตริย์พระองค์หนึ่งทรงพระพุทธรูปแบบเถรวาทในพะโค พม่าและอินโดจีนมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ต่อมาไม่นานศิษย์ของพระวสุพัฑ์ ได้นำพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานเข้าไปเผยแผ่ ทำให้นิกายเถรวาทกับนิกายมหายานอยู่เคียงคู่กันมาในพม่าเป็นเวลาหลายศตวรรษ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2555: 183) ครั้นถึงช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 16 พระเจ้านันทธรมหาราชหรืออินธามังช่อ (ขึ้นครองราชย์ พ.ศ.1588-1621) พระเจ้านันทธรมหาราชทรงศรัทธาเลื่อมใสในนิกายเถรวาท จึงทรงส่งพระราชสาสน์ไปถึงพระเจ้ามณฑุพระมหากษัตริย์มอญแห่งเมืองสะเทิม เพื่อขอคัมภีร์พระไตรปิฎกจำนวนหนึ่งไปยังพุกามแต่พระเจ้ามณฑุทรงปฏิเสธ พระเจ้านันทธรมหาราชจึงทรงนำกองทัพไปตีเมืองสะเทิมจนมีชัย แล้วโปรดเกล้าฯ ให้นำพระสงฆ์มอญพร้อมกับพระไตรปิฎกกลับไปยังพุกาม พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทอย่างพุกามจึงได้แผ่ขยายไปทั่วอาณาจักรพม่าตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (दनัย ไชยโยธา, 2548: 62) ในพ.ศ.1733 ตรงกับรัชสมัยของพระเจ้านรปติสิทฺธ (พ.ศ. 1716-1753) พระมหากษัตริย์แห่งพุกาม พระองค์ทรงทราบข่าวว่าทางศรีลังกา มีการทำสังคายนาพระธรรมวินัย ครั้งที่ 6 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อาราธนาพระอุตรชาวีเถระ

นำคณะพระภิกษุสงฆ์และสามเณรเดินทางไปสืบทอดพระพุทธศาสนาที่ศรีลังกา พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทอย่างลังกาวงศ์ก็เข้ามาเผยแผ่ในพม่าด้วย (दनัย ไชโยธธา, 2548: 62)

ศูนย์กลางการปกครองพม่าอยู่ที่กรุงพุกามได้ดำรงอยู่เรื่อยมาจนถึง พ.ศ.1827 ก็สิ้นสุดอำนาจ เพราะการรุกรานของพวกมองโกลเป็นผลให้อาณาจักรต่าง ๆ ในพม่าได้แยกตัวเป็นอิสระ ในรัชสมัยพระเจ้าธรรมเจดีย์ศรีปุกอ (พ.ศ. 2003-2035) แห่งกรุงหงสาวดี พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์มอญที่มีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา ทรงพิจารณาเห็นว่าพระสงฆ์มีความแตกแยกออกเป็น 6 คณะ คือ คณะที่หนึ่งมาจากเขมร อีกห้าคณะมาจากศรีลังกา ใน พ.ศ.2018 พระเจ้าธรรมเจดีย์จึงทรงอาราธนาพระสงฆ์มาจากศรีลังกา แล้วให้พระสงฆ์พม่าทั้งหมดอุปสมบทใหม่รวมเข้าเป็นนิกายเถรวาทอย่างลังกาวงศ์เดียวกันแต่นั้นมา หลังจากนั้นมอญกับพม่าได้ทำสงครามแย่งชิงความเป็นใหญ่กันตลอดเวลา จนกระทั่งพ.ศ. 2300 ในรัชสมัยพระเจ้าอลองพญา (พ.ศ. 2296-2303) ชนชาติมอญสูญสิ้นอำนาจลงอย่างเด็ดขาด ครั้นล่วงมาถึงรัชสมัยพระเจ้ามินดง (พ.ศ. 2395-2420) พระพุทธศาสนาได้เจริญมั่นคงในพม่า เนื่องจากการสังคายนาพระธรรมวินัย ครั้งที่ 5 ที่เมืองมันตะเลห์ พระเจ้ามินดงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จารึกพระไตรปิฎกลงบนแผ่นหินอ่อน ต่อมารัชสมัยของพระเจ้าธีบอ (พ.ศ. 2420-2428) พม่าตกเป็นประเทศราชของอังกฤษ (พ.ศ. 2430-2492) สถาบันกษัตริย์ถูกล้มล้าง พระพุทธศาสนาได้รับความกระทบกระเทือนเพราะขาดการอุปถัมภ์จากรัฐบาล แต่ประชาชนชาวพม่าส่วนใหญ่ยังมีศรัทธามั่นในพระพุทธศาสนาและได้ประทับระครองสถาบันพระพุทธศาสนาให้อยู่ได้ตลอดมา (दनัย ไชโยธธา, 2548: 63) หลังได้รับอิสรภาพ ผู้นำของชาติและผู้นำด้านศาสนามีความกระตือรือร้นในกิจกรรมของพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก เช่น เนื่องในโอกาสฉลอง 25 พุทธศตวรรษรัฐบาลพม่ารับเป็นเจ้าภาพจัดทำสังคายนาครั้งที่ 6 ขึ้น ณ กรุงย่างกุ้ง เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2498 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2500 ในการนี้รัฐบาลพม่าได้อาราธนาพระสงฆ์และผู้แทนชาวพุทธจากประเทศต่าง ๆ มาร่วมการทำสังคายนาด้วย และได้จัดพิมพ์พระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถา ปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ขึ้น ทำให้คำสอนของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทมีความบริสุทธิ์บริบูรณ์มากยิ่งขึ้น (ประยงค์ แสนบุราณ, 2557: 62)

พัฒนาการพระพุทธศาสนาในเวียดนาม

พระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้าไปในเวียดนาม 2 ทางด้วยกัน คือครั้งแรกได้รับพระพุทธศาสนาเมื่อพุทธศตวรรษที่ 7 จากอาณาจักรจามปา หรือจัมปา ตั้งอยู่ระหว่างประเทศเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ ชาวอินเดียพวกปัลลวะมาจากทางภาคใต้ของอินเดีย อพยพเข้ามาอยู่ในอาณาจักรจามปา ได้นำพระพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์เข้ามาเผยแผ่ด้วย ทำให้ชาวจามปานับถือพระพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แต่ศาสนาพราหมณ์มีอิทธิพลมากกว่าเพราะยกย่องชนชั้นปกครอง พ.ศ.2086อาณาจักรจามปาล่มสลายเพราะรบแพ้ญวนพวกญวนก็อพยพผู้คนเข้าไปแย่งที่ทำการแล้วค่อย ๆ กลืนชนชาติจามปาให้เป็นญวนไป ดังปรากฏอยู่ในพระราชพงศาวดารไทยว่า “เมื่อสยามตีเขมรแตกได้กวาดพวกเขมรเข้ามา มีพวกจามติดตามด้วย โปรดให้พวกจามตั้งถิ่นฐานอยู่ที่กรุงศรีอยุธยา จนมีคลองสายหนึ่งชื่อว่า คลองจาม พวกจามได้เป็นทหารในกองทัพสยามด้วยเรียกว่า กองอาสาจามและเป็นบรรพบุรุษของพวกแขกครัวในทุกวันนี้”

ครั้งที่ 2 พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเวียดนามจากทางจีน กล่าวคือ เมื่อพุทธศตวรรษที่ 10 พระวีริจุ ชาวอินเดีย ได้เข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศจีนในยุคที่พระพุทธศาสนาถูกกดขี่ จึงได้เดินทางเข้ามายังประเทศเวียดนาม แถบอ่าวตังเกี๋ย เผยแผ่พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทหรือมหายาน ซึ่งในเวียดนามเรียกว่า เหยียน (ญี่ปุ่น เรียกว่า เซน) จนได้รับความนับถือเป็นพระสังฆราชนิกาย

เวียดนามครั้งแรกในประเทศเวียดนาม ต่อมาราว พ.ศ. 1512 หลังจากญวนได้กอบกู้อิสรภาพจากจีนได้แล้ว ราชวงศ์ด่งได้ครองอำนาจ กษัตริย์ในราชวงศ์นี้ต่างได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ต่อมาใน ราชวงศ์เล (พ.ศ. 1553-1768) ได้มีการส่งคณะทูตไปจีน คณะทูตได้ขอพระไตรปิฎกมา 1 ชุด และมีการ ธรณรคให้พลเมืองหันมานับถือพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง ต่อมา มีบาทหลวงเข้ามาเผยแผ่ศาสนาคริสต์ ในประเทศเวียดนาม เวียดนามใต้ให้การต้อนรับเพราะเป็นการตอบแทนที่บาทหลวงได้ช่วยเหลือเจ้าเชียงสี อลัภัยและกษัตริย์ด่งได้ ต่อมาพระเจ้ามินห์ มาง (พ.ศ. 2363-2401) นับถือศาสนาขงจื้อและนิยม วัฒนธรรมจีนมาก พระองค์ไม่ชอบชาวคริสต์ จึงให้สังหารชาวเวียดนามที่นับถือศาสนาคริสต์เป็นจำนวน มาก จึงเป็นสาเหตุให้ฝรั่งเศสได้ใช้อ้างเข้าแทรกแซงกิจการภายในและยึดดินแดนเวียดนามไปรวมกับ ลาวและกัมพูชาอยู่ในการปกครองเดียวกันเรียกว่า “อินโดจีนฝรั่งเศส” จนพระพุทธศาสนาถูก เบียดเบียน เช่น มีการจำกัดจำนวนพระในวัด จะสร้างวัดใหม่จะต้องได้รับอนุญาตก่อน และสิ่งของต่าง ๆ ที่จะทำบุญจะถูกจำกัดจำนวน (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต, 2555: 246) ต่อมา มีขบวนการ ต่อต้านฝรั่งเศสจนเกิดการแบ่งเวียดนามเป็น 2 ส่วน คือเวียดนามเหนือ ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ มีโฮจิมินห์เป็นประธานาธิบดี และเวียดนามใต้ปกครองด้วยระบอบสาธารณรัฐ มีโงดินห์เดียม เป็น ประธานาธิบดี (พ.ศ. 2498-2506) ประธานาธิบดีโงดินห์เดียม นับถือศาสนาคริสต์ ได้เบียดเบียนชาวพุทธ จนเกิดเหตุการณ์สะเทือนใจทั่วโลกเมื่อพระภิกษุทิก กวาง ดุค (Thich Quang Duc) อายุ 72 ปี เฝ้า ตัวเองประท้วงถึงแก่กรรมภาพในวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2506 เป็นเหตุให้ชาวพุทธเกิดความสนใจ รวม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความกล้าหาญที่จะต่อต้านรัฐบาล คนในตระกูลโง นาโงดินห์หนู เรียกพระ ว่า พวกขบถและเยาะเย้ยว่า “ประวัติความติงามของชาวพุทธมีอย่างเดียว คือการย่างเนื้อสด ถ้ามีการ ย่างเนื้อสดตัวเองอีก ฉันจะตบมือให้” คำพูดนี้เป็นการโหมกระพือไฟให้ลุกเพลิงยิ่งขึ้น มีการเผาตัวเอง เพิ่มขึ้นอีก มีทั้งพระภิกษุ สามเณร และแม่ชี (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต, 2555: 273) จนทำให้ พระสันตะปาปา ประมุขศาสนาจักรโรมันคาทอลิกประกาศว่า ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบีบคั้นชาวพุทธ ประธานาธิบดีเคนเนดีแห่งสหรัฐอเมริกา ได้สั่งยุติให้ความช่วยเหลือกองกำลังพิเศษของนาโงดินห์หนู องค์การสหประชาชาติตั้งคณะผู้แทนมาสอบสวนข้อเท็จจริง นายพลเดื่องวันมินห์ยึดอำนาจรัฐบาลโง ดินห์เดียมและและโงดินห์หนูถูกสังหารในรถบรรทุกทหาร เมื่อสิ้นอำนาจตระกูลโง พระพุทธศาสนา ก็เจริญขึ้น คณะสงฆ์ได้จัดตั้งองค์การ “สหพุทธจักรเวียดนาม” มีสำนักงานอยู่ที่ไซ่ง่อน องค์การนี้มีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประมุข ต่อมาพระสงฆ์ชั้นผู้นำเล่นการเมืองมากขึ้นจนไม่สามารถควบคุมได้ นำไปสู่ วิกฤติชาวพุทธใน พ.ศ. 2509 มีการเผาตัวตายและเดินขบวนทำนองเดียวกับที่เคยทำมา แต่ประชาชนไม่ เห็นชอบด้วยถือว่าเป็นเรื่องการเมืองแล้วโยงเข้าสู่ศาสนาเท่านั้น ต่อมาปลาย พ.ศ. 2509 สหรัฐอเมริกา ได้ส่งทหารเข้ามาในเวียดนามใต้กว่า 500,000 คน เพื่อรบกับเวียดนามเหนือ สงครามยุติลงใน พ.ศ. 2516 สหรัฐอเมริกาถอนกำลังออกจากเวียดนาม คอมมิวนิสต์ก็เข้าปกครองเวียดนามได้ แล้วประกาศ รวมเวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้เป็นประเทศเดียวกันในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2518 (ชาติชาย พณานนท์, ม.ป.ป.: 20-25) เมื่อรัฐบาลคอมมิวนิสต์ปกครองเวียดนาม พระพุทธศาสนาได้ถูกลบหลู่ไป มากแต่ปัจจุบันรัฐบาลให้เสรีภาพในการนับศาสนามากขึ้น ปัจจุบันชาวเวียดนามนับถือพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เป็นนิกายมหายาน ซึ่งก็มีนิกายเถรวาทหรือเซน และนิกายดินห์โดหรือสุขาวดี ส่วนนิกายเถรวาท ก็มีการนับถือส่วนมากในกลุ่มชาวเขมรที่อยู่ในเวียดนาม

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบพัฒนาการพุทธศาสนาในอาเซียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของพระพุทธศาสนา เปรียบเทียบพัฒนาการของพระพุทธศาสนาและศึกษาอิทธิพลของพระพุทธที่มีต่อสังคมในอาเซียน (ไทย กัมพูชา ลาว พม่าและเวียดนาม) จากวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ ดังนี้

การเข้ามาของพระพุทธศาสนาในอาเซียนสอดคล้องกับการกำเนิดศาสนาในอินเดีย ในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช (พ.ศ.271-311) ได้ส่งพระสมณทูตสู่อินโดจีน ทำให้ไทย กัมพูชา ลาว พม่าและเวียดนามได้รับพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้วปรากฏว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ส่งผลให้ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันออกไป เช่น เวียดนามเมื่อตกอยู่ภายใต้การปกครองของจีนประมาณ 1,000 ปี อิทธิพลของพระพุทธศาสนาแบบมหายานของจีนก็ฝังรากลึกในแผ่นดินเวียดนาม แต่สมัยอาณาจักรจามปา (เวียดนามใต้) ชาวจามรับวัฒนธรรมอินเดีย ศาสนาในจัมปาจึงเป็นแบบเดียวกับกัมพูชาคือ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเหมือนกันและส่วนใหญ่ คือ นิกายไศวะ ต่อมานับถือพระพุทธศาสนาแบบมหายาน ส่วนไทย กัมพูชา ลาวและพม่า เมื่ออารยธรรมขอมรุ่งเรืองได้นำศาสนาพราหมณ์-ฮินดูมาผสมผสานกับพระพุทธศาสนาอยู่ไม่น้อย เช่น ในไทยพิธีการบวชนาค การกรวดน้ำ เป็นพิธีกรรมของพราหมณ์-ฮินดูซึ่งตามหลักศาสนาพุทธไม่มี หรือในกัมพูชามีการนับถือพระศิวะและมีการบูชาศิวลึงค์ ทั้งถือว่าเป็นลัทธิประเพณีทั้งทางราชการและโดยทั่วไป ในลาวที่แขวงจำปาศักดิ์วัฒนธรรมขอมเข้ามามีอิทธิพลในชีวิตประจำวันของประชาชนที่เห็นได้จากของเช่นไหว้ตามที่ต่าง ๆ ในพม่าจะพบสิ่งที่เป็นเครื่องหมายของลัทธิที่บูชาพระศิวะน้อยมากแต่กลับมีเทวรูปเกี่ยวกับเทวดาในลัทธิวิษณุมากมาย อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในอาเซียนสะท้อนได้จากด้านการเมืองการปกครอง ด้านสังคมและวัฒนธรรมของไทย กัมพูชา ลาว พม่าและเวียดนาม

อภิปรายผล

ซึ่งการเปรียบเทียบพัฒนาการพระพุทธศาสนาในอาเซียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 แนวคิดเรื่องธรรมราชาของพระพุทธศาสนาในอาเซียน เรื่องราวความเป็นมาของคำว่า “ราชา” ปรากฏอยู่ในพระสูตรที่มีชื่อว่า “อัครัญญสูตร” ซึ่งนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นหนังสือว่าด้วยต้นกำเนิดของโลก “The Book of Genesis” จุดเริ่มต้นของการเกิดชนชั้นปกครองที่เรียกว่า “วรรณกษัตริย์” บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้ทำหน้าที่ปกครองเรียกว่า “พระมหากษัตริย์” หมายถึงผู้ที่มหาชนคัดเลือกมาให้ทำหน้าที่ปกครองเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ดังนั้นพระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า “เพราะเป็นผู้ที่มหาชนสมมติ คำว่า พระมหากษัตริย์ จึงอุบัติขึ้นเป็นอันดับแรก” โดยนัยนี้ ผู้ปกครองย่อมมีหน้าที่ในการแบ่งปันที่ทำนาและมีอำนาจกำกับดูแลสิทธิในที่ทำกินให้กับประชาชน เนื่องจากเป็นใหญ่ในที่ทำนา (เขตตะ) เขาจึงได้ชื่อว่า “ขัตติยะหรือกษัตริย์” ดังพุทธพจน์ที่ว่า “เพราะเป็นใหญ่ยิ่งแห่งที่นาทั้งหลาย ดังนี้แล คำว่ากษัตริย์ กษัตริย์จึงอุบัติขึ้นเป็นอันดับที่สอง” ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกษัตริย์ต้องทำหน้าที่แบ่งปันที่ดินทำกินโดยไม่ถือคติหรือความลำเอียงและต้องรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมด้วยความยุติธรรมจนผู้ได้ปกครองเกิดความยินดีพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเขา ด้วยเหตุนี้ผู้ปกครองจึงได้อีกชื่อหนึ่งว่า “ราชา” แปลว่าผู้สร้างความยินดีพอใจให้กับประชาชน ดังพระบาลีที่ว่า “ธมฺเมเน ปเร ธมฺเมตฺติ โข...ราชา” แปลว่า ชื่อว่าราชาเพราะเป็นผู้ทำให้คนเหล่านั้นยินดีพอใจโดยธรรม (ประยูร ธมฺมตฺตโต, 2557: 5-6) ธรรมราชาเป็นกษัตริย์ในอุดมคติของ

พระพุทธศาสนา แนวคิดเรื่องธรรมราชาปรากฏอยู่ในจกัณฐะสูตร ในพระสูตรนี้พระพุทธเจ้า ตรัสว่า “พระเจ้าจักรพรรดิ เป็นผู้ทรงธรรม เป็นธรรมราชา เป็นใหญ่ในแผ่นดิน มีมหาสมุทรทั้งสี่ล้อมรอบ เป็นผู้พิชิต” พระภิกษุรูปหนึ่งทูลถามพระพุทธเจ้าว่า เมื่อพระราชเป็นใหญ่ในแผ่นดินแล้วจะมีอะไรยิ่งใหญ่ไปกว่าพระราชหรือไม่ พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า ธรรมเป็นสิ่งที่ใหญ่กว่าพระราช (ประยูร ธมมิตโต, 2557: 7) พระเจ้าอโศกมหาราชคือธรรมราชาต้นแบบ ทรงอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น สร้างวัดจำนวน 84,000 วัด อุปถัมภ์การสังคายนาครั้งที่ 3 ส่งพระธรรมทูตไปประกาศพระพุทธศาสนา (อานวย วีรวรรณ, 2555: 43) นักปราชญ์ชาวมอญได้แต่งคัมภีร์ว่าด้วยหลักการปกครองบ้านเมืองที่มีชื่อว่า “พระธรรมศาสตร์” ซึ่งตรงกับภาษาบาลีว่า ธมมสัทธัมม (ดัดแปลงคัมภีร์มธุธรรมศาสตร์ของศาสนาพราหมณ์) ในประเทศไทยเมื่อพ่อขุนรามคำแหงมหาราชขึ้นครองราชย์กรุงสุโขทัย พ.ศ.1822 พระองค์ใช้ระบอบการปกครองแบบปิฎกราชาธิปไตย คือแบบพ่อปกครองลูก ตามคำประกาศของพระเจ้าอโศกมหาราชที่ว่า “ประชาชนทุกคนเป็นลูกของข้าฯ” และใช้คัมภีร์พระธรรมศาสตร์เป็นหลักในการปกครองบ้านเมืองจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในพม่าพระเจ้าฟ้ารั่ว (มะกะโท) หรือพระเจ้าวเรรุ (Wareru) พ.ศ. 1830 ตรงกับสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงให้แต่งคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ขึ้นใหม่ โดยทำต้นฉบับเป็นภาษาบาลีแล้วแปลเป็นภาษามอญ ต่อมาได้มีการแปลจากภาษาบาลีเป็นภาษาพม่า ในลาวสถาบันกษัตริย์และสถาบันศาสนา เป็นเสาหลักที่ค้ำจุนประเทศ เจ้ามหาชีวิตทุกพระองค์จะต้องมาประทับที่วัดหลวงเพื่อฝึกอบรมจิตใจ ศึกษาคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ แสวงหาหลักใจ เพราะผู้ที่ขึ้นครองราชย์นั้นจะต้องมีภาระหน้าที่ยิ่งใหญ่ (ฉัตรสุมาลย์, 2556: 198) คัมภีร์พระธรรมศาสตร์ได้กำหนดให้ธรรมราชาในดินแดนสุวรรณภูมิสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ทรงถือปฏิบัติธรรมดังต่อไปนี้ 1. ทศพิธราชธรรม หรือราชธรรม 10 ประการ 2. การรักษาศิล 5 เป็นปกติและรักษาศิล 8 ในวันอุโบสถ 3. มีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ทั้งปวง 4. ดำเนินตามหลักนิติธรรมในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์

สรุปได้ว่า ธรรมราชาเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองตามคติทางพระพุทธศาสนาที่ได้รับการนำไปประยุกต์ใช้ในดินแดนที่นับถือพระพุทธศาสนา ไม่ว่าในประเทศไทย กัมพูชา ลาว และพม่าต่างก็นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงมาเป็นหัวใจหลักในการดำเนินชีวิต ส่วนในเวียดนาม ชาวพุทธส่วนใหญ่ นับถือพระพุทธศาสนาแบบมหายาน ที่เป็นเถรวาทน้อยมาก พระพุทธศาสนาในเวียดนามจึงไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมเวียดนาม ซึ่งต่างไปจากประเทศไทย ลาว กัมพูชา และพม่า

ประเด็นที่ 2 ความเป็นมาและเส้นทางของพระพุทธศาสนาในอาเซียน

เมื่อเปรียบเทียบความเป็นมาและเส้นทางของพระพุทธศาสนาในไทย กัมพูชา ลาว และพม่า พบว่า ไทย กัมพูชา ลาว และพม่ารับพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทมาจากอินเดีย ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราชแห่งราชวงศ์เมารยะ (ประมาณพุทธศตวรรษที่ 3) พระเจ้าอโศกมหาราชทรงเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงโปรดให้ส่งธรรมทูตจาริกเผยแผ่ไปทั่วทิศานุทิศ 9 สายด้วยกัน โดยสายที่ 8 พระโสณเถระและพระอุตตเถระ เป็นหัวหน้าคณะ เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ ดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งปัจจุบัน คือ ประเทศในคาบสมุทรอินโดจีน เช่น ไทย พม่า ลาว เขมร เป็นต้น ส่วนความเป็นมาของพระพุทธศาสนาในเวียดนามพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่มาจากจีนเมื่อพุทธศตวรรษที่ 10 โดยพระวินิจฺฉิ พระภิกษุชาวอินเดีย ได้เข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศจีนแต่ในยุคนั้นพระพุทธศาสนาถูกกดขี่ จึงได้เดินทางเข้ามายังเวียดนามแถบอ่าวตังเกี๋ย ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับจุดเปลี่ยนทางด้านประวัติศาสตร์ของแต่ละชาติ โดยส่งผลต่อพัฒนาการของพระพุทธศาสนา วิเคราะห์ได้จากช่วง

ก่อนเกิดจักรวรรดินิยม ความขัดแย้งของคนในชาติได้สร้างความเสียหายให้กับประเทศชาติ เช่นในพม่า สมัยพระเจ้าบุเรงนอง (พ.ศ. 2094-2124) พระองค์ทรงรวบรวมประเทศพม่าให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พระเจ้าบุเรงนองได้ขยายอำนาจออกไปอย่างกว้างขวางทำให้ไทยตกอยู่ในอำนาจของพม่าเป็นเวลานานถึง 15 ปี จากนั้นเกิดการแย่งชิงอำนาจกันเอง จน พ.ศ. 2421 ราชวงศ์อลองพญาเป็นราชวงศ์สุดท้าย ก่อนตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ ทำให้พระพุทธศาสนาในพม่าไม่ได้รับการทำนุบำรุงเท่าที่ควรหรือการขยายอำนาจของไทยสมัยอยุธยาเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการสร้างชาติเขมร ความเป็นศัตรูกันระหว่างไทยกับเขมร เมื่อไทยทำศึกกับพม่าจนไทยสูญเสียเอกราชใน พ.ศ. 2112 เขมรฉวยโอกาสยกทัพเข้าตีชายแดนไทย ประกาศเอกราชจากไทย จน พ.ศ. 2136 สมเด็จพระนเรศวรยกทัพไปตีเขมรได้สำเร็จ ในสมัยพระเจ้าชัยเชษฐาที่ 2 (พ.ศ. 2161-2171) เขมรหันไปพึ่งเวียดนาม ทำสัญญาเพื่อต่อสู้กับไทยโดยเวียดนามขอสิทธิในการสร้างนิคมให้ชาวเวียดนามอยู่อาศัยในเมืองโขงอ่อน (โฮจิมินห์ซิตี้ในปัจจุบัน) จากนั้นเกิดการแย่งชิงราชสมบัติกันมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งฝรั่งเศสเข้ายึดเขมร ทำให้พระพุทธศาสนาถูกละเลยไป หรือสถานการณ์พระพุทธศาสนาในลาวช่วง พ.ศ. 2180 อาณาจักรลาวถูกแบ่งแยกเป็น 3 อาณาจักร คือ อาณาจักรหลวงพระบาง อาณาจักรเวียงจันทน์ และอาณาจักรจำปาศักดิ์ อำนาจของลาวเริ่มเสื่อมลง ประเทศเพื่อนบ้านเช่น ไทย พม่า และเวียดนาม พยายามจะเข้าไปมีอำนาจเหนืออาณาจักรเหล่านี้ อาณาจักรลาวจึงกลายเป็นดินแดนของความขัดแย้งเพื่อเข้าครอบครองลาวของไทย พม่าและเวียดนาม จนลาวได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของไทย เมื่อจักรวรรดินิยมตะวันตกได้แผ่อิทธิพลเข้าสู่อินโดจีน ลาวจึงตกอยู่ภายใต้อำนาจของฝรั่งเศส พระพุทธศาสนาในลาวจึงเสื่อมถอยไป หรือความขัดแย้งในเวียดนาม เกิดกบฏไต่เซิน เจ้านายตระกูลเหงียนที่แตกหนีจากเมืองเว้ลั๊กมาไทย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก องค์นี้เองได้รับความช่วยเหลือจากฝรั่งเศสช่วยปราบกบฏลงได้ ฝรั่งเศสได้รับสิทธิในการค้าและการเผยแผ่คริสต์ศาสนาในเวียดนาม พระพุทธศาสนาในเวียดนามเริ่มเสื่อมถอยเช่นกัน ช่วงยุคจักรวรรดินิยม พ.ศ. 2410 กัมพูชายอมจำนนแก่ฝรั่งเศสเพื่อป้องกันการเป็นเมืองประเทศราชของไทย หรือในเวียดนาม วันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2426 เวียดนามยอมจำนนแก่ฝรั่งเศส หรือพม่าทำสงครามกับอังกฤษ พ.ศ. 2367-2369 พม่าแพ้สงคราม อังกฤษประกาศรวมพม่าเข้าเป็นมณฑลหนึ่งของอินเดีย จนได้รับเอกราชในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2429 และในไทยเมื่อ พ.ศ. 2446 ไทยต้องยอมเสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงตรงข้ามกับหลวงพระบางและปากเซเพื่อให้ฝรั่งเศสถอนทหารออกไปจากจันทบุรี ประเทศลาวทั้งหมดจึงตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสตั้งแต่นั้นมา สถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ยิ่งเลวร้ายเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในพ.ศ. 2485-2488 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลายเป็นสนามรบระหว่างสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น กองทัพญี่ปุ่นโจมตีชาติตะวันตกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลให้เกิดขบวนการกู้ชาติในพม่า กัมพูชา ลาวและเวียดนาม เมื่อแต่ละประเทศได้รับเอกราชแล้วแต่สถานการณ์หลังได้รับเอกราชของแต่ละชาติก็ยุ่งเหยิง เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จึงส่งผลให้พระพุทธศาสนาของแต่ละชาติหยุดชะงักกันไปด้วย

สรุปได้ว่าความเป็นมาและเส้นทางของพระพุทธศาสนา ในไทย กัมพูชา ลาวและพม่า ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยเริ่มต้นจากพ่อค้าชาวอินเดียเดินเรือเข้ามาสู่คาบสมุทรมลายู อินเดีย พระภิกษุได้ร่วมเดินทางมาด้วยส่วนใน เวียดนามรับมาจากเส้นทางเดินเรือจากพ่อค้าชาวจีน พระภิกษุชาวอินเดียได้ร่วมเดินทางมาด้วยผ่านแม่น้ำโขง เข้าสู่เวียดนาม

ประการที่ 3 ความรุ่งเรืองหลังการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอาเซียน

พระพุทธศาสนาเติบโตในดินแดนลุ่มน้ำอย่างกว้างขวางซึ่งส่งผลมายังนครรัฐที่จะกลายเป็นประเทศไทยในอีกราว 1,300 ปีต่อมา โดยมีเส้นทางสู่เมืองทางภาคใต้ของนครศรีธรรมราช พ.ศ.1345-พ.ศ.1393 อาณาจักรขอมสมัยเมืองพระนครได้เกิดขึ้น โดยพระเจ้าชัยวรมันที่ 2 ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 15-20 ถือเป็นการเริ่มต้นยุคทองของอาณาจักรขอม เมืองพระนครกลายเป็นแหล่งที่ตั้งของอารยธรรมซึ่งบูรณาการเอาอารยธรรมอินเดียมาสร้างสรรค์ความเจริญได้อย่างยิ่งใหญ่ อย่างมหาปราสาทนครวัดที่สร้างในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 (พ.ศ. 1656-1695) เป็นสัญลักษณ์แห่งลัทธิ “เทวราชา” ของศาสนาพราหมณ์ฮินดู เมื่อเมืองพระนครสูญสลายใน พ.ศ.1720 จากการรุกรานของกองทัพพม่า (เวียดนาม) พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (พ.ศ. 1724-1763) สร้างเมืองหลวงใหม่มีปราสาทขอมเป็นศูนย์กลางอาณาจักรปราสาทขอมเป็นพุทธสถานที่สร้างจากการผสมผสานแนวคิดเรื่องเทวราชาเข้ากับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก ในระหว่างระยะเวลาที่ใกล้เคียงกันกับการสถาปนาอาณาจักรขอมก็เกิดอาณาจักรพุกาม ราชธานีแห่งแรกของพม่าและนับเป็นราชธานีที่ยิ่งใหญ่อีกแห่งในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นศูนย์กลางแห่งความรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนายาวนานกว่า 243 ปี (พ.ศ. 1587-1830) พระเจ้าอโนรธาหรืออนิรุทธ์ ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พุกาม (พ.ศ. 1587-1620) ทรงเป็นนักรบผู้ยิ่งใหญ่ ทรงขยายดินแดนออกไปทั้งทางเหนือและใต้ หนึ่งในดินแดนที่มีการยกทัพไปตีคือ อาณาจักรสะเทิมของชาวมอญ และทรงรับพระพุทธศาสนาเถรวาทจากมอญเข้าสู่แผ่นดินพุกาม และสถาปนาให้เป็นศาสนาประจำราชอาณาจักรนับแต่นั้น สำหรับดินแดนที่ปัจจุบันคือประเทศไทยนั้น หลังพุทธกาลมา 1,780 ปี การประดิษฐานพระพุทธศาสนาในดินแดนแห่งนี้ อันกลายเป็นความรุ่งเรืองและส่งต่อให้ลาว พระพุทธศาสนาในไทยจึงยั่งยืนที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมในอาเซียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อความเชื่อของมนุษย์ บทบาทของพระสงฆ์ในไทย กัมพูชา ลาว พม่าและเวียดนาม ผลการวิจัยพบว่าในอดีตไม่ต่างกันนั้นคือพระสงฆ์เป็นผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาและเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของประชาชน บทบาทพระสงฆ์ไทยในสมัยโบราณจะมีบทบาทสำคัญในด้านการให้การศึกษากับกุลบุตรชาวไทย เพราะการศึกษามีแต่ในวัดและในวังเท่านั้น แต่บทบาทนี้ได้หายไปจนสมัยปัจจุบัน เหลือเพียงการให้การศึกษาด้านพระพุทธศาสนาเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งของคณะสงฆ์ไทย คือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้เปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่ศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมแก่พระภิกษุสามเณร ซึ่งเมื่อศึกษาจบแล้วก็มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้หลากหลาย และยังเปิดหลักสูตรด้านพระพุทธศาสนาและปรัชญาถึงระดับปริญญาเอกซึ่งถือว่าเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้แบบหนึ่ง (วัชรระ งามจิตรเจริญ, 2552: 28) บทบาทพระสงฆ์กัมพูชา มีบทบาทสำคัญทางการเมืองการปกครอง ผู้นำทางการเมืองมักนำศาสนามาเป็นเครื่องมือ เช่น สมเด็จนโรดม สีหนุครองอำนาจทางการเมืองเรียกพุทธบริษัทในเขมรว่าเป็น “พุทธสังคมนิยมเขมร (Khmer Buddhist Socialism) รัฐบาล ลอน นอล ที่ให้พระสงฆ์ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ เขมรแดงพยายามกำจัดศาสนาทุกศาสนาออกไปจากสังคมกัมพูชาแต่ในที่สุดแม้รัฐบาล เฮง สาร์รินและ ฮุน เซน ภายใต้การอุปถัมภ์ของเวียดนามก็ต้องยอมรับอิทธิพลของศาสนา รัฐบาลเอาใจประชาชนโดยการรื้อฟื้นสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนาตามเดิมเหมือนสมัยก่อนที่คอมมิวนิสต์ปกครองประเทศ พ.ศ.2518 รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2536 ให้หลักประกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการนับถือศาสนาในเขมรมี “แนวร่วมปลดปล่อยประชาชนชาติเขมร” (The Khmer People’s National Liberation

Front, KPNLF) นำโดย ซอน ซาน พ.ศ. 2522-2536 เป็นแกนนำส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง เพื่อรื้อฟื้นพระพุทธศาสนาในกัมพูชาที่ถูกคอมมิวนิสต์เขมรทำลาย (เขียน ชีระวิทย์, 2543: 64) บทบาทพระสงฆ์ลาว มีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครอง รัฐบาลใช้นโยบายยุทธวิธีประนีประนอม ในการนำพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับรัฐบาล โดยมอบหมายงานด้านการพัฒนาประเทศให้กับพระสงฆ์ เพื่อฝึกอบรมความรู้ด้านยาสมุนไพรพื้นบ้าน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพราะพระสงฆ์มีบทบาททางด้านจิตใจกับประชาชน รัฐบาลจึงหวังว่าพระสงฆ์ลาวจะช่วยฟื้นฟูประเทศสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้ (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ, 2555: 95) ปัจจุบันลาวมี “องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว” ประมุขสงฆ์เรียกว่า “ประธานองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว” แทนที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชเดิม คณะสงฆ์ซึ่งเดิมมี 2 นิกาย คือ มหานิกายและธรรมยุตินิกาย ถูกรวมเป็นนิกายเดียว พระสงฆ์มีอำนาจในการปกครองสงฆ์โดยไม่ถูกแทรกแซง พระสงฆ์มีสิทธิเสรีภาพในการประกอบกิจกรรมทางศาสนาพุทธ (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ, 2555: 162) บทบาทพระสงฆ์พม่า มีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครอง คณะสงฆ์พม่าแบ่งออกเป็น 2 คณะใหญ่ คือ คณะนิกายพม่าพวกหนึ่ง คณะนิกายพระมอญพวกหนึ่ง แต่มีพระสังฆราชองค์เดียว จนกระทั่งได้เอกราชจากอังกฤษ รัฐบาลพม่ามีโครงการที่จะรวมคณะสงฆ์ทุกคณะให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจึงได้ตั้งสภารวมนิกายสงฆ์พม่าแต่ไม่ได้ผล เรื่องหนักใจสำหรับรัฐบาลคือพระสงฆ์พม่าเล่นการเมือง คอยขัดขวางนโยบายบางอย่างของรัฐบาล เช่น เมื่อนายอู นู นายกรัฐมนตรีประกาศให้เลิกสอนพุทธศาสนาในโรงเรียน เพราะประสงค์จะให้โรงเรียนเป็นสาธารณะ ไม่ผูกพันกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง เพราะพม่าพวกกะเหรี่ยงนับถือคริสต์กันมาก พวกกลุ่ผสมพม่ากับแขกนับถืออิสลามก็มาก นายอูปรารถนาจะแสดงความยุติธรรม เมื่อประกาศออกมาแล้ว คณะสงฆ์ในย่างกุ้ง สกาย อังวะ มัณฑเลย์ ได้นัดเดินขบวนคัดค้าน มีพระหลายพันรูปมาประชุมกันหน้าพระมหาธาตุชเวดากอง ในที่สุดรัฐบาลยอมแพ้ (เสถียร โพธิ์นันทะ, 2537: 90) บทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งของพระสงฆ์พม่าคือ การเป็นตัวอย่างที่ดีของพุทธบริษัทในด้านการศึกษารธรรมและการปฏิบัติธรรม เพราะพระสงฆ์พม่าจะมุ่งศึกษาภาษาบาลีและพระไตรปิฎกโดยเฉพาะอรรถธรรมปิฎกที่พระสงฆ์พม่าให้ความสำคัญที่สุดและจัดว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ พร้อมกันนั้นก็จะเน้นการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานควบคู่ไปด้วย การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในพม่าดูจะเป็นที่นิยมมากกว่าในประเทศอื่น มีสำนักสอนการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานจำนวนมากแบ่งออกได้ถึง 9 สำนักหรือ 9 สาย แต่สำนักที่มีชื่อเสียงที่สุดคือสำนักของท่านมหาสิริยาตอ (พ.ศ.2389-2466) ซึ่งมีชื่อส่วนตัวว่า ภิกษุณยานะ เป็นพระสงฆ์พม่าที่มีชื่อเสียงมากที่สุดท่านหนึ่งด้านวิปัสสนากรรมฐาน (วัชรระ งามจิตรเจริญ, 2552: 24)

บทบาทพระสงฆ์เวียดนาม มีบทบาทในด้านให้การศึกษาและสังคมสงเคราะห์โดยพระสงฆ์ แม่ชีและฆราวาสทำงานร่วมกัน จึงทำให้พระสงฆ์กับประชาชนมีความใกล้ชิดผูกพันกัน ในประวัติศาสตร์เวียดนามภายใต้อำนาจการปกครองของจีน วัดเป็นศูนย์กลางการชุมนุมต่อต้านการกดขี่ของรัฐบาลจีน ครั้นถึงยุคเวียดนามตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส พระสงฆ์ได้ผนึกรวมพลังกับประชาชนในการเรียกร้องเอกราชบทบาทของพระสงฆ์ในเวียดนามเด่นชัดประมาณ พ.ศ.2463เป็นยุคพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม ด้วยผลพวงจากการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาแบบจีน ทำให้มีขบวนการเพื่อฟื้นฟูพระพุทธศาสนาเวียดนาม นำโดยอาจารย์ซันห์หัว ตั้งสมาคมชาวพุทธ สมาคมชาวพุทธได้รับการก่อตั้งขึ้นในเวียดนามใต้ เวียดนามกลางและเวียดนามเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2448-2477 การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาได้รับความเห็นชอบจากชาวพุทธจำนวนมาก (พระมหาสมจินต์ สมญาบุญ, 2551: 101) ยุคนี้เองที่พระติช นัท ฮันห์ได้เริ่มแสดงบทบาทเพื่อสังคมเมื่อนำท่านเข้ามาบวชเป็นสามเณรขณะอายุ 16 ปี ต่อมา พ.ศ. 2492 ได้บวชเป็น

ภิกษุที่วัดเซน เป็นบุคคลแรกที่ใช้คำว่า “พระพุทธศาสนาเพื่อสังคม (Engaged Buddhism) และได้มีผลงานเขียนออกมามากมาย

ประเด็นที่ 2 พระพุทธศาสนาเข้ามามีอิทธิพลในการเขียนประวัติศาสตร์ของแต่ละชาติ

ชนชาติในอาเซียนใช้พระพุทธศาสนาเป็นแรงขับเคลื่อนลัทธิชาตินิยม ตัวอย่าง ราชพงษาวดารกรุงกัมพูชา โดย พันตรีหลวงเรืองเดชอนันต์ (ทองดี ธนรัชต์) กล่าวถึง พระพุทธทำนายประเทศกัมพูชา ดังนี้ “ปางนั้นองค์สมเด็จพระมหากรุณาธิคุณอนันตญาณ พระองค์ได้เสด็จมาทรงโปรดบรรดาหัตถ์ญะวัตวิในโลกนี้ พระชนมายุจวนครบถ้วนได้ 80 พระพรรษา...ได้เสด็จพระราชดำเนินกระทำทักษิณาวรรตแห่งเกาะทวีปชมพู ได้ทรงโยนพระยาหารให้สัตว์ตะกวด...ดูกรอานนท์เอ๋ย จำเดิมตั้งแต่นั้นต่อไปภายหน้า เกาะโคกหมื่นนี้ แผ่นดินจะงอกขึ้นอีกใหญ่กว้าง แล้วจะเกิดเป็นนครหนึ่ง ซึ่งสัตว์ตะกวดมีจิตเลื่อมใสศรัทธามากราบถวายบังคมต่อองค์พระตถาคต โดยอำนาจกุศลที่โสธประสาธได้ยืนศัพทสำเนียงพระสัทธรรมเทศนาแห่งพระตถาคต...จะได้จุติลงมาเป็นกษัตริย์...ขนานนามพระนครเรียกว่า “กรุงกัมพูชาธิบติ” ส่วนนานาประเทศจะเรียกว่าเขมระภาษา...” จะเห็นได้ว่า การพึงธรรมจากพระพุทธเจ้ามีคุณอนันต์ และชื่อกัมพูชา หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นการสร้างความรักชาติแก่ชาวกัมพูชา

ตัวอย่างของลาว การตั้งพระนามของพระมหากษัตริย์ ก็จะเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่นพระเจ้าโพธิสาลราช (พ.ศ. 2063-2090) สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้เพราะพระมารดาได้ฝันเห็นต้นพระศรีมหาโพธิ์และต้นรัง รุ่งเรืองไปด้วยใบและดอก จึงเรียกขานพระโอรสว่า “โพธิสาล” หรือพระนามของพระมหากษัตริย์ของไทย เช่น สมเด็จพระมหาธรรมราชา (พ.ศ. 2112-2133) สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม (พ.ศ. 2153-2171) ซึ่งมีการค้นพบรอยพระพุทธบาทที่สระบุรี และการเกิดวรรณคดีที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ กาพย์มหาชาติ พระพุทธศาสนาในเวียดนามก็ยิ่งผูกพันกับอินเดียสะท้อนออกมาจาก คำว่า “ทิด” ที่อยู่หน้าชื่อพระ ทั้งภิกษุ ภิกษุณี คำว่า ทิด มาจากอักษร ศ ของคำว่า ศากยะ หมายถึง ผู้บวชทุกคนถือว่าอยู่ในตระกูลศากยะของพระพุทธเจ้า ประเพณีนี้ใช้กับพระพุทธศาสนาสยามหายานทั้งหมดทั้งจีนและเวียดนาม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการเปรียบเทียบพัฒนาการพระพุทธศาสนาในอาเซียนในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ควรดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการทูตในอาเซียนด้านพระพุทธศาสนาครบ 10 รัฐสมาชิกอาเซียนเพราะจะช่วยสะท้อนวิถีชีวิตของชาวอาเซียนและเห็นบทบาทความสำคัญของพระพุทธศาสนาในอาเซียนได้ชัดเจนขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เขียน ธีระวิทย์. (2543). *กัมพูชา ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมืองและการต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉัตรสมาลย์. (2556). *พระพุทธศาสนาในประเทศไทยเพื่อนบ้าน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

นำ ทองคำวรรณ. (2514). *ศิลาจารึกสุโขทัย หลักที่ 1*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชาติชาย พณานนท์. (ม.ป.ป.) *สงครามเวียดนาม ค.ศ.1946-1975*. ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ดนัย ไชยโยธา. (2548). *พระมหากษัตริย์กับพระพุทธศาสนาในประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประยงค์ แสนบุราณ. (2557). *พระพุทธศาสนาเถรวาท. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- ประยูร ธมมจิตโต. (2557). *ธรรมราชา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2555). *พระพุทธศาสนาในเอเชีย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ. (2555). *พระพุทธศาสนาในลาว*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เม็ดทรายพรินต์ติ้ง.
- พระมหาสมจินต์ สมมาปัญญา. (2551). *พระพุทธศาสนาในจีน ทิเบต เวียดนาม ญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภัทรพร สิริกาญจน. (2557). *พระพุทธศาสนาในประเทศไทย: เอกภาพในความหลากหลาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2547). *พระพุทธศาสนาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรรณิตร เจริญผล. (2548). *พุทธศาสนาและการเมืองลาวภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์ 1975-1948*. (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- วัชร งามจิตเรเจริญ. (2552). *พุทธศาสนาเถรวาท*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีศักร วัลลิโกดม. (2546). *ความหมายพระบรมธาตุในอารยธรรมสยามประเทศ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- ศรีศักร วัลลิโกดม. (2547). *สยาม: ภูมิหลังของประเทศไทยตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์จนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ราชอาณาจักรสยาม*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ศรีศักร วัลลิโกดม. (2554). *พัฒนาการทางสังคม-วัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- อำนวย วีรวรรณ. (2555). *พระมหากษัตริย์ไทยกับพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

การศึกษาพฤติกรรมและมาตรการการลดการทิ้งขยะอาหารในครัวเรือนใน

กรุงเทพมหานคร

ศุภิสรา อินทรถาวร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: suphissara.in@gmail.com

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

ขยะอาหารเป็นปัญหาเร่งด่วนด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีความต้องการที่จะแก้ปัญหาเร่งด่วนในการ เปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ให้เกิดความตระหนักมากขึ้น โดยการหาวิธีการใหม่ ๆ ในการแทรกแซง (Intervention) แนวทางปฏิบัติด้านขยะอาหารในครัวเรือน การจัดการ และป้องกันขยะอาหารในระดับการบริโภคในครัวเรือนจึงเป็นเรื่องสำคัญ การศึกษานี้จึง มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหาร (เช่น อายุ ขนาดครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัย) 2) ศึกษาการเปรียบเทียบระหว่างการรับประทานอาหารโดยไม่แยกขยะอาหารหรือวางแผนการบริโภคกับการรับประทานอาหารโดยการแยกขยะอาหารหรือวางแผนการบริโภค โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีกลุ่มตัวอย่าง 200 คน ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ 6 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาทั้งครัวเรือน ซึ่งนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ 6 สามารถเป็นตัวแทนของครัวเรือนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ต้องการ ส่งเสริมให้นักเรียนและผู้ปกครอง ช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อม การลดขยะ การจัดการขยะอีกด้วย ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาโดยศึกษาหามาตรการการแทรกแซง (Intervention) ได้แก่ การรับประทาน อาหารโดยไม่แยกขยะอาหาร และการรับประทานอาหารโดยการแยกขยะอาหารหรือวางแผนการบริโภคที่สามารถช่วยในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ เพื่อกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้บริโภคในระดับครัวเรือนต่อการสร้างขยะอาหารในครัวเรือนให้มีปริมาณที่น้อยลง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณขยะ อาหารในครัวเรือน พบว่า รูปแบบที่อยู่อาศัย ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือนและ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือนของตนเอง จำนวนสมาชิก รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ไม่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน ก่อนและหลังกำหนดสิ่งแทรกแซง (Intervention) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ขยะอาหาร, ครัวเรือน, พฤติกรรม, การกำหนดการแทรกแซง

A Study of Behavior and Measures for Interventions Reducing Food Waste of Households in Bangkok

Suphissara Intarathaworn

Chulalongkorn University

E-mail: suphissara.in@gmail.com

*Corresponding author

Abstract

Food waste is one of the societies' Problem which Thailand is rapidly trying to solve this controversial issue in terms of changing citizen's behavior by intervening with new protocols to reduce the amounts of food waste in Thailand household communities. All mentioned leads to this useful thesis which can be divided into 2 mains point; factors contributing to food waste (gender, age, household size, a way of living) and studying citizen's behavior in order to understand and convey appropriated interventions to reduce an amount of household's food waste the comparison between eating food without separating food waste or planning consumption and eating food by separating food waste or planning consumption. Using the method of selecting a purposive sample, there was a sample of 200 people. including Secondary School 6 students studying at Assumption College Thonburi. Because this research studies the entire household. The students in Secondary School 6 are able to represent the household very well. In addition, Assumption College Thonburi needs Encourage students and parents help preserve the environment, reduce waste, and manage waste as well. Therefore, the researcher wanted to study by looking for intervention measures. (Intervention) includes eating food without separating food waste. And eating by separating food waste or planning consumption can help to stimulate behavior change. After the study, it is found out that a way of living is considered as a main contributed factors to household food waste while others (gender, age, individual and household income, number of members) have no impact on the issue. More importantly, the intervention we made causing positive changes in citizen's behavior.

Keywords: Food Waste, Household, Behavior, Intervention

บทนำ

ขยะอาหาร (Food Waste) กำลังเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ เกิดจากการสูญเสียหรือการทิ้งอาหารที่เป็นส่วนเกินการบริโภคในทุกขั้นตอนของสายการผลิตอาหาร วิกฤติขยะอาหารเป็นปัญหาใหญ่ที่ทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก จากการศึกษาวิจัยโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) พบว่าอาหาร 1 ใน 3 ส่วนที่ผลิตได้ในโลกกลายเป็นขยะอาหารและถูกทิ้งอย่างเปล่าประโยชน์ ในขณะที่ยังมีประชากรทั่วโลกอีกหลายล้านคนต้องเผชิญกับความอดอยากมากถึง 870 ล้านคน (Chen et al., 2017) ซึ่งเป็นความสูญเสียทางการเงิน และความสูญเสียเปล่าในเชิงเศรษฐกิจ จากการศึกษาซึ่งเป็นที่ถกเถียงกันว่าคนชนชั้นกลางที่เพิ่มขึ้นและรายได้ที่เพิ่มขึ้นอาจทำให้ปริมาณขยะอาหารเพิ่มขึ้น เพียงเพราะพวกเขาสามารถที่จะใช้จ่ายเงินกับอาหารมากขึ้น พยายามซื้อ และทำอาหารมากกว่าความต้องการที่แท้จริง (Aschemann-Witzel et al., 2015) แต่หากทุกคนสามารถลดปริมาณอาหารที่ถูกทิ้ง และบริโภคอาหารอย่างสมดุล นอกจากจะสามารถลดรายจ่ายค่าอาหารในครัวเรือนแล้วยังช่วยทำให้ระดับความมั่นคงทางอาหารของคนบนโลกมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับวิกฤติขยะอาหารโดยเราสูญเสียและทิ้งขว้างอาหารประมาณ 1,300 ล้านตันทุกปี มีปัจจัยหลายด้านที่เป็นตัวเร่งให้เกิดขยะอาหารจากน้ำมือมนุษย์ โดยเฉพาะ ความฟุ่มเฟือยในการอุปโภคบริโภค การใช้ทรัพยากรอย่างไม่รู้คุณค่า ปัจจัยที่สำคัญของปัญหาขยะ ก็ คือการเพิ่มขึ้นของประชากร เมื่อประชากรเพิ่มสูงขึ้นย่อมบริโภคมากยิ่งขึ้น และผลที่ตามมาคือมี ขยะเหลือทิ้งในรูปแบบต่างๆเพิ่มมากขึ้น มีการศึกษาถึงปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยทาง ประชากรศาสตร์ ขนาดครัวเรือน สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และบริบททางวัฒนธรรมเศรษฐกิจ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริโภคในระดับครัวเรือน (Stancu et al., 2016; Thyberg and Tonjes, 2015; Pearson et al., 2013; Hebrok and Boks, 2017) จากขนาดและโครงสร้างของครอบครัว ไม่สามารถระบุได้ว่าขยะอาหารขึ้นอยู่กับอายุเท่าใด ในขณะที่การศึกษาส่วนใหญ่สรุปว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างอายุกับปริมาณขยะอาหารในบ้าน (Secondi et al., 2015; Stancu et al., 2016; Visschers et al., 2016) อีกทั้งงานของ Quested et al. (2013) กล่าวว่าผู้ที่มีอายุ มากกว่า 65 ปีจะสูญเสียอาหารน้อยลง เป็นผลมาจากการมีทัศนคติที่แตกต่างกันต่ออาหารและความรู้ เกี่ยวกับผลกระทบของอาหาร

ประเทศไทยไม่มีการรณรงค์ลดการสูญเสียอาหารในครัวเรือนก่อนที่จะเป็นขยะอย่างจริงจัง ทำให้ปัจจุบันทำให้เกิดปริมาณขยะอาหารสูงขึ้น อันเนื่องมาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนที่ทำให้เกิดขยะอาหารในครัวเรือน จึงเป็นเหตุให้เกิดการกินทิ้งกินขว้างโดยไม่ตั้งใจ หรือแม้ทิ้งอาหารไว้ให้เน่าเนื่องจากการขาดความรู้หรือความใส่ใจในการจัดเก็บ ซึ่งล้วนเกิดขึ้นในครัวเรือน การจัดการและป้องกันขยะอาหารในระดับการบริโภคในครัวเรือนจึงเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นจึง มีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดขยะในครัวเรือน เพื่อพัฒนามาตรการป้องกันที่มีประสิทธิภาพจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ และพฤติกรรมของครัวเรือนในประเทศไทยเป็นสิ่งที่หายาก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาขยะอาหารที่มีมาอย่างยาวนานและไม่ค่อยได้รับการพูดถึงมากนัก เพื่อกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคในระดับครัวเรือนต่อการสร้างขยะอาหารในครัวเรือนให้มีปริมาณที่น้อยลง และเพื่อเป็นแนวทางในสร้างมาตรการหรือนโยบายในการจัดการปัญหาขยะอาหารในประเทศไทย หากทุกคนสามารถลดปริมาณการทิ้งขยะอาหารและและการใช้ทรัพยากรอาหารอย่างคุ้มค่า จะ

ช่วยให้ประเทศไทยมีความยั่งยืนของทั้งระบบเศรษฐกิจ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลดมลภาวะ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตและคุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้นอย่างยั่งยืน การจัดการขยะอาหารอาจเริ่มต้นเล็ก ๆ ที่ตัวเรา เช่น การซื้อหรือบริโภคอาหารแต่พอดี การแยกขยะอาหารก่อนทิ้ง การนำขยะอาหารนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น ถือเป็นวิธีที่จะช่วยลดปริมาณขยะอาหารลงได้และยังสามารถช่วยโลกของเราได้อีกด้วย หากทุกคนตระหนักถึงผลเสียที่จะตามมาและร่วมมือช่วยกันทำเพื่อโลกที่น่าอยู่ของเรา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบระหว่างการรับประทานอาหารโดยไม่แยกขยะอาหารหรือวางแผนการบริโภคกับการรับประทานอาหารโดยการแยกขยะอาหารหรือวางแผนการบริโภค

ระเบียบวิธีวิจัย

กำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนในประเทศไทย ผู้วิจัยเริ่มต้นเลือกกลุ่มตัวอย่างจากพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยต้องการศึกษาขยะอาหารที่เกิดขึ้นในแต่ละครัวเรือนในการรับประทานอาหารมื้อเย็น โดยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เข้าร่วมการทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน โดยทำการแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ 6 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยเลือกโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีเพียงโรงเรียนเดียวในการทดลอง

1. การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิจะเป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากการทำการทดลองโดยการรายงานตนเอง (Self-reported) ผ่านแบบฟอร์มพฤติกรรมการรับประทานอาหาร และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเองสำหรับผู้เข้าร่วมทำการทดลอง เนื่องจากการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคและปัจจัยที่ส่งผลต่อขยะอาหารในประเทศไทยยังไม่มีเก็บข้อมูลทางสถิติ จึงทำให้มีการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคอาหารและปัจจัยที่ส่งผลต่อขยะอาหาร และดำเนินการจัดประชุมโดยเชิญผู้เข้าร่วมทำการทดลองมาประชุม เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยจากนั้นอธิบายถึงรายละเอียดของแบบสอบถามและวิธีการกรอกแบบฟอร์มรายงานการรับประทานอาหาร โดยยังไม่มีแทรกแซง (Intervention) เกิดขึ้น จากนั้นใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีการจัดเก็บข้อมูลแบบเผชิญหน้ากับผู้ตอบ เพื่อที่จะสามารถอธิบายคำถามต่างๆที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาจสงสัยได้ และจากการสังเกตการณ์เป็นข้อมูลแบบปฐมภูมิโดยสังเกตการณ์ การจดบันทึกการรับประทานอาหารและขยะอาหาร เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคอาหารและการทิ้งขยะ เป็นเวลา 1 สัปดาห์ แบบฟอร์มประกอบด้วย 2 ชิ้น ได้แก่ แบบฟอร์มการบันทึกการบริโภคและการทิ้งขยะอาหาร และแบบฟอร์มการทิ้งขยะอาหารที่ไม่ได้รับประทานหรือใช้ในการปรุง โดยผู้เข้าร่วมการทดลองบันทึกการบริโภคอาหารในแต่ละวันด้วยตนเอง (Self-Reported) ที่กำหนดในทุกมื้ออาหาร และบันทึกแบบฟอร์มการทิ้งอาหารสำเร็จรูปหรือวัตถุดิบสำหรับปรุงอาหารจากนั้นทำการรายงานรูปอาหารทั้งก่อนและหลังการรับประทาน และขยะอาหารที่ทิ้งให้กับผู้วิจัยทุกครั้งที่มีการทิ้ง หากมีขยะอาหาร

เกิดขึ้นให้บันทึกปริมาณน้ำหนักที่เหลือ จากนั้นบอกวิธีการจัดการกับอาหารที่เหลือ/ทิ้ง และสาเหตุของการรับประทานอาหารเหลือ/ทิ้งทุกมื้อ และออกแบบการทดลองตัวอย่างทดลอง (Interventions) ออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อศึกษาพฤติกรรมรับประทานอาหาร โดยมีกลุ่มเปรียบเทียบระหว่างการได้หรือไม่ได้ Intervention เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรับประทานอาหาร ได้แก่ 1.กลุ่มที่ไม่มีการแทรกแซง (Intervention1) เป็นกลุ่มควบคุม (Control Group) จำนวน 50 คน โดยทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามและบันทึกการรับประทานอาหารมื้อเย็นในแต่ละวัน เป็นระยะเวลา 30 วัน 2. กลุ่มวางแผนการบริโภค (Plan Meals) จำนวน 50 คน 3. กลุ่มถุงขยะ (Garbage Bags) จำนวน 50 คน 4. กลุ่มวางแผนการบริโภค (Plan Meals) และถุงขยะ (Garbage Bags) จำนวน 50 คน โดยระยะเวลาในการทดลองแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ก่อนมี Interventions 1สัปดาห์ และ หลังมี Interventions 3สัปดาห์

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา เช่น เพศ อายุ รายได้ตนเอง ขนาดของครัวเรือน รายได้ครอบครัว และรูปแบบที่อยู่อาศัย เป็นต้น โดยใช้ค่าสถิติอย่างง่ายในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)

การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Analysis) การวิเคราะห์ใช้ค่าสถิติ Pair T-Test เพื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มควบคุม (Control Group) กับกลุ่มทดลอง (Treatment Group) ทั้ง 2 กลุ่ม โดยวิเคราะห์ก่อนและหลังกำหนดสิ่งแทรกแซง (Intervention) ว่าส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคหรือไม่อย่างไร

วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอย (Multiple Regression Analysis) เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ลักษณะส่วนบุคคลในการอธิบายพฤติกรรมขยะอาหาร

$$Fwaste_i = \beta_0 + \beta_1 Sex + \beta_2 Age + \beta_3 Oincome + \beta_4 HHsize + \beta_5 FIncome + \beta_6 Houses$$

โดยที่ Fwaste คือ ปริมาณการทิ้งขยะอาหารในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

Sex คือ เพศ

Age คือ อายุ

Oincome คือ รายได้ตนเอง

HHSize คือ ขนาดของครัวเรือน

FIncome คือ รายได้ครอบครัว

Houses คือ รูปแบบที่อยู่อาศัย

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 60 มีอายุ 17 ปี มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 30 มีรายได้ต่อเดือนของตนเองต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 7 คน มี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัว 50,001-100,000 บาท มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 มีรูปแบบที่อยู่อาศัยของครอบครัว บ้านเดี่ยว มี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 84.0

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

(N=200)

ตัวแปร	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	120	60.00
	หญิง	80	40.00
รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	5,001-10,000 บาท	2	1.00
	15,001-30,000 บาท	1	0.50
	30,001-50,000 บาท	44	22.00
	50,001-100,000 บาท	83	41.50
	มากกว่า 100,000 บาท	70	35.00
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	2 คน	29	14.50
	3 คน	25	12.50
	4 คน	37	18.50
	5 คน	46	23.00
	6 คน	10	5.00
	7 คน	53	26.50
รูปแบบที่อยู่อาศัย	บ้านเดี่ยว	168	84.00
	อื่นๆ	32	16.00

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน

(N=200)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
Constant	2.775	0.286		9.710	0.000
เพศ	0.072	0.086	0.058	0.833	0.406
อายุ	-0.051	0.038	-0.093	-1.342	0.181
รายได้ต่อเดือนของตนเอง	-0.041	0.042	-0.070	-0.983	0.327
ขนาดของครัวเรือน	0.024	0.025	0.068	0.944	0.346
รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	-0.022	0.052	-0.030	-0.420	0.675

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
รูปแบบที่อยู่อาศัย	0.236	0.054	0.302	4.401	0.000

จากตารางที่ 2 พบว่าจากตัวแปรทั้ง 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาค่า Sig. สามารถตอบแต่ละข้อของงานวิจัยได้ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน

1. เพศ ที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน จากผลการวิจัยค่า T-test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.406 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.05 จึงปฏิเสธ ข้อ 1.1 ซึ่งสามารถตีความได้ว่า เพศ ที่ไม่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน

2. อายุ ที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน จากผลการวิจัยค่า T-test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.181 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.05 จึงปฏิเสธ ข้อ 1.2 ซึ่งสามารถตีความได้ว่า อายุ ที่ไม่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน 3. รายได้ต่อเดือนของตนเอง ที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน จากผลการวิจัยค่า T-test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.327 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.05 จึงปฏิเสธ ข้อ 1.3 ซึ่งสามารถตีความได้ว่า รายได้ต่อเดือนของตนเอง ที่ไม่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน

4. ขนาดของครัวเรือน ที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน จากผลการวิจัยค่า T-test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.346 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.05 จึงปฏิเสธ ข้อ 1.4 ซึ่งสามารถตีความได้ว่า จำนวนสมาชิกที่ไม่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน

5. รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน จากผลการวิจัยค่า T-test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.675 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.05 จึงปฏิเสธ ข้อ 1.5 ซึ่งสามารถตีความได้ว่า รายได้ต่อเดือนของครอบครัวที่ไม่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน

6. รูปแบบที่อยู่อาศัย ที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน จากผลการวิจัยค่า T-test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.05 จึงยอมรับ ข้อ 1.6 ซึ่งสามารถตีความได้ว่า รูปแบบที่อยู่อาศัยส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบก่อนและหลังกำหนดสิ่งแทรกแซง (Intervention) ในการรับประทานอาหาร ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค

(N=200)

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
-ก่อนการแทรกแซง การรับประทานอาหารโดยไม่ แยกขยะอาหารหรือวางแผนการ บริโภค (Control Group)	50	3.28	1.03	22.497	.000**
-หลังการแทรกแซง การรับประทานอาหารโดยการ แยกขยะอาหารหรือวางแผนการ บริโภค (Treatment Group)	150	3.39	0.95	43.534	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค หลังกำหนดสิ่งแทรกแซง (Intervention) สูงกว่าก่อนกำหนดสิ่งแทรกแซง (Intervention) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือน พบว่า รูปแบบที่อยู่อาศัย ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือนและ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือนของตนเอง จำนวนสมาชิก รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ไม่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Stancu et al., 2016; Thyberg and Tonjes, 2016; Pearson et al., 2013; Hebrok and Boks, 2017 อีกทั้งก่อนและหลังกำหนดสิ่งแทรกแซง (Intervention) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค พบว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค หลังกำหนดสิ่งแทรกแซง (Intervention) สูงกว่าก่อนกำหนดสิ่งแทรกแซง (Intervention) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pelt et al., 2020 ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าการรับรู้ต้องเกินกว่าห้าสัปดาห์ถึงจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นในการรับรู้การลดขยะอาหาร อีกทั้งการกำหนดสิ่งแทรกแซง (Intervention) ในการแยกขยะ ไม่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหาร อย่างมีนัยสำคัญในน้ำหนักของขยะอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับ Bernstad, 2013

ชี้ให้เห็นว่าประสิทธิผลของการแทรกแซงการเปรียบเทียบทางสังคมอาจขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นบรรทัดฐานและเกี่ยวกับกลุ่มสังคมที่พวกเขา กำลังเปรียบเทียบตัวเอง โดยรวมการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาการแทรกแซงที่เหมาะสมและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และระยะเวลาในการวิจัยอย่างรอบคอบ

อภิปรายผลการวิจัย

แม้ว่าอาหารจะสูญหายหรือสูญเสียไปตลอดทุกขั้นตอนของห่วงโซ่อุปทานอาหาร แต่ส่วนสำคัญของขยะนี้เกิดขึ้นในระดับผู้บริโภค งานวิจัยในปัจจุบันพยายามที่จะสนับสนุนการออกแบบมาตรการที่มีประสิทธิผล ซึ่งสามารถลดขยะอาหารในระดับผู้บริโภคได้เป็นอย่างมาก เนื่องจากการวิจัยนี้มีข้อจำกัด

หลายประการ ผลของกลุ่มการแทรกแซงอาจมีสาเหตุมาจากพื้นฐานและผลกระทบต่อความพึงพอใจทางสังคม อย่างไรก็ตาม การแทรกแซงเพื่อลดขยะอาหารมีแนวโน้มที่จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากได้รับการจัดการจากผู้ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการอาหารหรือเจ้าของบ้านโดยเฉพาะ ขยะอาหารในระดับสูงสุดเหมือนจะเกิดจากการทำอาหารในครอบครัว ซึ่งการตัดสินใจเกี่ยวกับอาหารอาจไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของเข้าร่วมการทดลองอย่างสมบูรณ์ อีกทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ การจัดการกับขยะอาหาร การเตรียมอาหารในปริมาณที่เหมาะสม และการวางแผนการรับประทานอาหาร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสนองต่อการโน้มน้าวใจ แม้จะมีการเขียนจดบันทึกการรับประทานอาหาร แต่ก็ไม่เพียงพอที่จะกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ในแง่ของการลดขยะอาหาร ระยะเวลาการรายงานตนเองอาจสั้นเกินไปที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าการลดขยะอาหารในการวิจัยครั้งนี้จะไม่สามารถลดได้ แต่จะมีประสิทธิภาพหากมีการจัดการให้ความรู้ในบุคคลที่มีอิทธิพลในครัวเรือน และหากสามารถขยายระยะเวลาในการศึกษาก็มีโอกาสที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือนและ แนวทางการลดขยะอาหารในครัวเรือน จึงควรอาศัยการวิจัยโดยการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น อย่างเช่น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้มีบทบาทเกี่ยวกับขยะอาหารภายในครัวเรือน
2. ควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาการทดลองหรือการเก็บข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคให้ยาวนานมากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติมที่อาจส่งผลกระทบต่อปริมาณขยะอาหารในครัวเรือนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Aschemann-Witzel, J., De Hooge, I., Amani, P., Bech-Larsen, T., & Oostindjer, M. (2015). Consumer-related food waste: Causes and potential for action. *Sustainability*, 7(6), 6457-6477.
- Bernstad, A., Jansen, J., & Aspegren, A. (2013). Door-stepping as a strategy for improved food waste recycling behaviour – Evaluation of a full-scale experiment. *Resources, Conservation and Recycling*, 73, 94-103.
- Chen, K., Ríos, J. J., Pérez-Gálvez, A., & Roca, M. (2017). Comprehensive chlorophyll composition in the main edible seaweeds. *Food chemistry*, 228, 625-633.
- Hebrok & Boks. (2017). Household food waste: Drivers and potential intervention points for design – An extensive review. *Journal of Cleaner Production*, 151, 380-392.
- Pearson et al. (2013). Food waste in Australian households: why does it occur?. *Austr. Pacif. J. Reg. Food Stud.*, 3(2013), 118-132.
- Pelt et al. (2020). Food waste: Disapproving, but still doing. An evidence-based intervention to reduce waste at household. *Resources, Conservation and Recycling*, 162, 105059.

- Quested, T. E., Marsh, E., Stunell, D., & Parry, A. D. (2013). Spaghetti soup: The complex world of food waste behaviours. *Resources, Conservation and Recycling*, 79, 43-51.
- Secondi, L., Principato, L., & Laureti, T. (2015). Household food waste behaviour in EU-27 countries: A multilevel analysis. *Food policy*, 56, 25-40.
- Stancu, V., Haugaard, P., & Lähteenmäki, L. (2016). Determinants of consumer food waste behaviour: Two routes to food waste. *Appetite*, 96, 7-17.
- Thyberg, K. L., Tonjes, D. J., & Gurevitch, J. (2015). Quantification of food waste disposal in the United States: meta-analysis. *Environmental science & technology*, 49(24), 13946-13953.
- Visschers, V. H., Wickli, N., & Siegrist, M. (2016). Sorting out food waste behaviour: A survey on the motivators and barriers of self-reported amounts of food waste in households. *Journal of Environmental Psychology*, 45, 66-78.

การพัฒนาทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร โดยใช้รูปแบบการสอน แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนที่มี

ความบกพร่องทางการได้ยิน

มุฮัมหมัดอัฟฟาร์ ปานสัน*, โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช, พิชยากร พูลเกตุ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

E-mail: panssn4391@gmail.com*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร โดยใช้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) ร่วมกับแบบฝึกทักษะและเพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร ก่อนและหลัง โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 8 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 8 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่า IOC ค่ามัธยฐาน และพิสัยควอไทล์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) และแบบฝึกทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีทักษะในการเขียนประโยคในการสื่อสาร อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม 7 คน ดี 1 คน ซึ่งทำให้มีผลรวมจากทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสารหลังการเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม 2) นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีทักษะในการเขียนประโยคในการสื่อสารหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความบกพร่องทางการได้ยิน, รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค CIRC, ทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร

Development of Sentence Writing Skills in Communication Using Collaborative Teaching Technique CIRC Together with Skill Training for Students with Hearing Impairment

Muhammadaffar Panan*, Sophon Chaiwatthanakunwanich,

Patchayakorn Poonkate

Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University

E-mail: panssn4391@gmail.com*

*Corresponding author

Abstract

Research to develop in the content translations in the instruction of the collaborative teaching technique CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) combined with skill training and To analyze the content of translated sentences in the teachings before and Behind the scenes of the Collaborative Teaching Technique CIRC model, participate in skills training. This research is to develop communication skills in writing sentences. Using a cooperative teaching model, the CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) technique, along with exercises and tests. The population group is Mathayom 2 students, Songkhla Province School for the Deaf, Semester 1, academic year 2023, 2 rooms, 8 people per room. The sample group is 8 Mathayom 2/2 students. By means of simple group random sampling. Statistics used in data analysis included IOC values, medians, and interquartile ranges. Research tools It is a cooperative teaching model, CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) techniques, and practice in writing communication sentences. The research results found that 1) The skills in writing sentences for communication Students with hearing impairments were at the level of excellent, 7 people, and good, 1 person, which made the overall results from the skills of writing sentences for communication after studying at an excellent level. 2) The skills in writing communication sentences Students with hearing impairments after studying were higher than before studying, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Hearing Impaired Students, Collaborative Teaching Techniques CIRS, Communication Writing Skills

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารส่งสารและรับสารเพื่อแสดงความต้องการหรือสื่อสารให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจ และภาษายังเป็นตัวบ่งบอกถึงความเจริญของอารยธรรมนั้น ๆ ภาษาไทยถือเป็นภาษาประจำชาติของประเทศไทย ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันของคนในชาติ การติดต่อสื่อสารนั้นจำเป็นต้องมีทักษะในการใช้ภาษาการ เช่น พูด การเขียน การฟัง การอ่าน ซึ่งบุคคลใดที่มีทักษะเหล่านี้และใช้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย (รัฐขญา ขวัญทองยิ้ม. 2565) การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ไม่ว่าจะเป็น การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่าง ๆ รวมทั้งต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา เพื่อสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพ การเขียน คือ การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกและความต้องการของผู้เขียนผ่านตัวอักษร เพื่อการถ่ายทอดเรื่องราวไปยังผู้รับสารโดยมีจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ(วรรณภาพ พระเมเด. 2562)การเขียนเป็นทักษะอย่างหนึ่งในสี่ทักษะทางภาษา ซึ่งทั้งสี่ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ดังนั้นทักษะการเขียนนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ใช้ในการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการบันทึกและถ่ายทอดเรื่องราว แสดงความรู้สึนึกคิดและความต้องการให้ผู้อื่นทราบเป็นลายลักษณ์อักษร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สื่อสารจะต้องเรียบเรียงสารให้ถูกต้องอย่างเป็นระบบเพื่อให้การสื่อสารเป็นไปด้วยความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ การเขียนยังเป็นลายลักษณ์อักษรที่เป็นประจักษ์พยานและน่าเชื่อถือกว่าการพูด นอกจากนี้ การเขียนยังเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งของการเรียนภาษาและการเล่าเรียน (วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง. 2557) นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ ผู้ที่มีความสูญเสียการได้ยินหรือมีการได้ยินที่น้อยกว่าบุคคลปกติทั่วไปตั้งแต่ในระดับที่เล็กน้อยจนถึงระดับมากที่สุดคือไม่ได้ยินเสียงเลย เนื่องจากการเขียนเป็นวิธีการที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิดของผู้สื่อสาร โดยการถ่ายทอดผ่านสัญลักษณ์ คือ ตัวอักษร และเครื่องหมายต่าง ๆ แต่การเขียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมักจะมีลักษณะของการเขียนสะกดคำ ผิดพลาด เขียนตกหล่น และการเขียนประโยคสลับที่ ซึ่งจากการศึกษาของสุพัตนา จันทะคุณ พบว่า ปัญหาในการเขียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะเป็นเรื่องของการเขียนคำที่ใช้ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด จึงส่งผลให้นักเรียนเขียนผิดพลาด โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 มีนักเรียนทั้งหมด 169 คนและจากการศึกษาทักษะการเขียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการสังเกตจากการเขียนในชั่วโมงเรียน จากการศึกษพบว่า การเขียนจะประสบผลได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน การที่จะเขียนและเรียงประโยคได้ถูกต้องนั้น ผู้เรียนจะต้องมีความรู้เรื่องประธาน กริยากรรมหรือภาคประธานและภาคแสดงมาก่อน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของคำได้เมื่อมีการวางตำแหน่งคำหรือสลับตำแหน่งคำที่จะทำให้เกิดประโยคใหม่และเกิดความหมายใหม่ เทคนิคการสอนอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้เด็กเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเพิ่มขึ้นคือ การสอนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) หรือวิธีการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เพราะเป็นการสอนที่ให้นักเรียนนั้นได้ร่วมมือกัน เรียนด้วยกัน และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งในกลุ่มจะประกอบไปด้วยนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่างกัน คละกันไป การเรียนการสอนแบบนี้จะเน้นให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้วิจัยสนใจที่จะนำรูปแบบการร่วมมือเทคนิค (CIRC) มาสอนในการเขียน เพราะเป็นรูปแบบการสอนบูรณาการการอ่านและการเขียนโดยร่วมมือกันเรียน ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการ

สอนมีเป้าหมายคือ การจัดการเรียนที่มุ่งเน้นการสอนอ่านเขียน นอกจากการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค (CIRC) แล้วการจัดการเรียนการสอนควรมีการใช้แบบฝึกหัดมาร่วมด้วยในการสอน เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้เกิดการฝึกฝน ฝึกปฏิบัติและทำให้เข้าใจในเนื้อหา อีกทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิค CIRC ในการสอนประกอบด้วย เช่น การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค CIRC เป็นเทคนิควิธีการสอนอีกอย่างหนึ่งที่ออกแบบขึ้นเพื่อใช้สอนการอ่านการเขียนโดยเฉพาะ สามารถพัฒนานักเรียนได้ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์(2558) CIRC เป็นเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือสำหรับสอนการอ่านเขียนและ ศิลปะทางภาษา พัฒนาโดย สลา วิน และสตีเวนส์ แห่งมหาวิทยาลัย Johns Hopkins สหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1986 โดยเริ่มจากปัญหาการสอนเกี่ยวกับการอ่าน พบว่านักเรียนบางคนใช้เวลากับการเรียนไม่ เต็มที่ ขณะเข้ากลุ่มการเรียนรู้ภาษาแบบเดิมนักเรียนมีโอกาสมือออกเสียงน้อย ซึ่งเทคนิค CIRC จะเรียน แบบร่วมมือ ด้วยการแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถ เพิ่มโอกาสและระยะเวลาของการฝึกอ่าน ออกเสียง ฝึกการเขียนมากขึ้นด้วย การจัดการเรียนแบบบูรณาการ กับการเรียนทักษะทางภาษาอื่น ๆ เพื่อให้สมาชิกทุกคนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ร่วมกัน สำหรับการอ่านนักเรียนจะได้รับการสอนภายใน กลุ่มการอ่าน เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันใน กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียน โดยมีกิจกรรมการเจรจาต่อรอง มีการสนทนา ร่วมกันและเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานกลุ่ม หรืออาจจะเป็นการเรียนรู้ได้ค้นหา ได้ค้นพบ การจัดการ เรียนเป็นกลุ่มเล็กเพื่อให้ผู้เรียนแบบ Open Ended โดยให้ทางด้านทักษะได้ร่วมกันทำงาน เพื่อหาคำตอบ ของปัญหาที่มีความแตกต่างกันปัญหาที่เกิดขึ้น การฝึกเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ในการเรียนการสอน ดังนั้นการฝึกโดยใช้แบบฝึกเป็นการจัดสภาพการณ์เพื่อให้ผู้ฝึกเปลี่ยนพฤติกรรมจนสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการสร้างแบบฝึกต้องคำนึงถึงหลักการสร้างจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับ แบบฝึก ลักษณะของแบบฝึกที่ดี ประโยชน์ของแบบฝึก หลักการนำไปใช้ เป็นต้น จากการศึกษา ความหมายของแบบฝึกทักษะ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างต่าง ๆ กัน ดังนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2546) แบบฝึก หมายถึงแบบฝึกหัดหรือชุดการสอนที่เป็น แบบฝึกหัดที่ใช้เป็นตัวอย่างปัญหาหรือคำสั่งที่ตั้งขึ้นให้นักเรียนตอบความหมายของแบบฝึกทักษะ แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติในแบบฝึกนั้นจะครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนไปแล้ว ทำให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะมากขึ้น และทำให้ผู้เรียนมองเห็นความก้าวหน้าจากผลการเรียนรู้ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ(เกียรติสุตา บุญส่ง. 2565) ผู้เรียนควรได้รับการฝึกเพื่อให้เกิดความชำนาญ เพราะธรรมชาติของการเรียนการสอนภาษาไทยให้เกิดประสิทธิภาพนั้นผู้เรียนต้องหมั่นฝึกฝนด้วยตนเองจนเกิดความรู้ความเข้าใจเพื่อให้อ่านได้อย่างคล่องแคล่ว สื่อสารความรู้ประสบการณ์ และความความคิดเห็นของตนให้ผู้อื่นรับทราบและสามารถทำความเข้าใจได้ สรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะจึงเป็น เครื่องมือที่ช่วยพัฒนาทักษะในเรื่องการเรียนรู้ให้มากขึ้น โดยอาศัยการฝึกฝนหรือปฏิบัติด้วยตนเองของผู้เรียน การสร้างแบบฝึกทักษะจะต้องเป็นการเสริมทักษะพื้นฐานโดยกำหนดให้ ผู้เรียนฝึกฝนเรียงลำดับจากง่ายไปยาก ปริมาณของเนื้อหาต้องเพียงพอที่สามารถตรวจสอบ และพัฒนาทักษะ กระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนไปแล้ว เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและนักเรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจบทเรียนด้วยตนเองได้ ทำให้เกิดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญในเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว การสร้างแบบฝึกต้องคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล แบบฝึกต้องมีหลาย ๆ

รูปแบบ ควรมีเนื้อหาที่สรุปไว้มีลักษณะย่อๆ สร้างเริ่มจาก ง่ายไปหายากและจะต้องถูกต้อง คำสั่งในแบบฝึกต้องสั้นกะทัดรัดและเข้าใจง่ายควรมีการสอดแทรกทักษะด้านอื่น ๆ เข้าไปด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะการเขียนประโยคสามัญของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะ เนื่องจากนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาในทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร มีการจัดวางภาคประธานและภาคแสดงในประโยคที่ไม่ถูกต้อง และเพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการเขียนที่ดีขึ้น และบรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้นักเรียนเขียนได้ถูก เรียนได้ตามปกติเกิดประสิทธิภาพและสามารถนำความรู้ไปต่อยอดได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1 เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยใช้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะ

2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ก่อนและหลังโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร โดยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) ร่วมกับแบบฝึกทักษะ เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสารระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 8 คน กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 8 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบฝึกทักษะการเขียน ดังนี้

1. ประโยค จำนวน 5 ประเภท ประเภทละ 10 ประโยค รวม 50 ประโยค ประกอบด้วย

ประโยคบอกเล่า - ฉันเห็นรถชนกันเมื่อเช้านี้ - แม่ออกไปทำธุระข้างนอก - แมวขโมยปลาอย่าง - ฉันชอบวิชาภาษาไทย - ฉันเรียนอยู่ชั้น ม.2

ประโยคปฏิเสธ - ฉันไม่ชอบคนโกหก - ฝนไม่ตกมานานแล้ว - เด็กๆไม่ได้ไปเที่ยว - ผมไม่ได้เอาหนังสือเรียนมา - ฉันไม่ได้ขโมยของ

ประโยคคำถาม - ทำไมเธอมาโรงเรียนสาย - ใครไม่มาโรงเรียนวันนี้ - เธอส่งงานครูหรือยัง - เขาพูดเรื่องอะไร - พ่อกลับมาหรือยัง

ประโยคคำสั่ง - นั่งเงียบๆ - อย่าลอกกัน - ห้ามเดินลัดสนาม - ห้ามสูบบุหรี่ - หยุดพูด

ประโยคขอร้อง - อย่าลืมปิดไฟก่อนออกจากห้องนะ - โปรดรักษาความสงบในห้องสมุด - ขอความกรุณาส่งเงินมาให้ด้วย - โปรดเอื้อเฟื้อต่อเด็ก - กรุณาถอดรองเท้า

2. แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนประโยคในการสื่อสารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 แผน 1 แผนละ 2 ชั่วโมง 30 นาที ใช้สอนแผนละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวมระยะเวลา 10 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นแบบทดสอบใช้วัดทักษะการเขียน ประโยค ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งใช้สำหรับทดสอบก่อนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบจำนวน 10 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นรายข้อตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการเขียน ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างเป็นแบบฝึกทักษะการเขียน

1.2 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาไทย ปี 2551 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เอกสารหลักสูตรการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คู่มือการสอนหนังสือเรียน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.3 สร้างแบบฝึกทักษะการเขียนประโยค จำนวน 5 ประเภท ประเภทละ 10 ประโยค รวม 50 ประโยค

1.4 นำแบบฝึกทักษะการเขียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ด้านเนื้อหา สื่อหรือเทคโนโลยีกระบวนการออกแบบ กระบวนการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

5 = ดีมาก

4 = ดี

3 = ปานกลาง

2 = น้อย

1 = ควรปรับปรุง

ซึ่งเกณฑ์การแปรผล (พิสนุ พงศ์รี 2549)

ค่าเฉลี่ย	แปลผล
4.50 – 5.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.50 – 4.49	เหมาะสมมาก
2.50 – 3.49	เหมาะสมปานกลาง
1.50 – 2.49	เหมาะสมน้อย
1.00 – 1.49	เหมาะสมน้อยที่สุด

คะแนนความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 5 ซึ่งแบบฝึกทักษะการเขียนมีคะแนนเฉลี่ย 4.90 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด แบบฝึกทักษะการเขียน ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขตามเกณฑ์

2. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาภาษาไทย เรื่องประโยคในการสื่อสาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่2

2.2 ศึกษาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง เรื่องประโยคในการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.3 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องประโยคในการสื่อสาร

2.4 ศึกษาวิเคราะห์จุดประสงค์ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.5 กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย

2.6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ เรื่องการเขียนประโยคในการสื่อสาร จำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง 30 นาที ใช้สอนแผนละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวมระยะ 10 ชั่วโมง

2.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและจุดประสงค์ โดยการหาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

5 = ดีมาก

4 = ดี

3 = ปานกลาง

2 = น้อย

1 = ควรปรับปรุง

ซึ่งเกณฑ์การแปลผล (พิสนุ พองศรี 2549)

ค่าเฉลี่ย	แปลผล
4.50 – 5.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.50 – 4.49	เหมาะสมมาก
2.50 – 3.49	เหมาะสมปานกลาง
1.50 – 2.49	เหมาะสมน้อย
1.00 – 1.49	เหมาะสมน้อยที่สุด

คะแนนความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 5 ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนประโยคมีคะแนนเฉลี่ย 4.79 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2.8 แบบฝึกทักษะการเขียน ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขตามเกณฑ์

3. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่องประโยคในการสื่อสาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เรื่องประโยคในการสื่อสาร

3.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่2

3.3 สร้างแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนอย่างละจำนวน 1 ฉบับ ฉบับละ 10 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและวัตถุประสงค์ โดยการหาค่า IOC ซึ่งการให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามเนื้อหาและจุดประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามเนื้อหาและจุดประสงค์

-1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อสอบนั้นวัดได้ไม่ตรงตามเนื้อหาและจุดประสงค์

3.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 ได้ จำนวนแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 ฉบับ แล้วนำมาพิมพ์ เพื่อนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ผลการวิจัย

1.นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาด้านทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร มีทักษะในการเขียนประโยคในการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียน อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม 7 คน ดี 1 คน ซึ่งทำให้มีผลรวมจากทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร หลังการเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม

2.นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีทักษะในการเขียนประโยคในการสื่อสาร หลังการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร ก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2

คนที่	คะแนนหลังเรียน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)		ผลต่างของ คะแนน	ลำดับของ ความต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย	
	ก่อนสอบ (X)	หลังสอบ (Y)	D=Y-X		+	-
1	10	10	0	-0.5	+(-0.5)	-0
2	3	6	3	2.5	+2.5	-0
3	5	8	3	2.5	+2.5	-0
4	8	10	2	1.5	+1.5	-0
5	8	9	1	0.5	+0.5	-0
6	8	10	2	1.5	+1.5	-0
7	8	10	2	1.5	+1.5	-0
8	7	9	2	1.5	+1.5	-0
						T=10, T=0*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนการสอน
ที่มา: มุฮัมหมัดอัฟฟาร์ ปานสัน, 2566

สรุปผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาด้านทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร มี ทักษะในการเขียนประโยคในการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึก ทักษะการเขียน อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม 7 คน ดี 1 คน ซึ่งทำให้มีผลรวมจากทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร หลังการเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม

2.นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีปัญหาด้านทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร มีทักษะในการเขียนประโยคในการสื่อสาร หลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.ทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา อยู่ในระดับดีเยี่ยม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียน ของนักเรียนหลังใช้ชุดฝึกทักษะ ร่วมกับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) สูงขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยมีการจัดการสอนอย่างเป็นขั้นตอนเป็นลำดับ คือ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ขั้นใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนร่วมกับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ และ 4) ขั้นสรุป โดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีการใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ โดยผู้วิจัยจะเน้นให้นักเรียนกระทำซ้ำๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถจำหลักการเขียนประโยคในการสื่อสาร ได้โดยสอดคล้องกับทฤษฎีและหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับการสร้างชุดฝึก ที่มีการจัดการเรียนการสอนจากเรื่องที่ยากก่อนไปหาเรื่องที่ยากขึ้น มีภาพประกอบกับเนื้อหา และให้ฝึกอ่านคำจากภาพ มีการสอน ซ้ำ ย้ำ ทวน มีการให้การเสริมแรงด้วยการชมเชยและได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน จึงทำให้นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้ส่งผลให้นักเรียนมีความสุข กระตือรือร้นในการเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งได้สรุปแนวคิดของนักจิตวิทยาที่เกี่ยวกับการสร้างและการใช้แบบฝึก เช่น แนวคิดในเรื่องการฝึกของวัตสัน (Watson) การสร้างแบบฝึกตามหลักจิตวิทยานี้ควรเน้นให้มีการกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้จำได้นาน แล้วสามารถอ่านได้ถูกต้อง ซึ่งทักษะการเขียนเป็นทักษะที่จำเป็นที่จะต้องมีการฝึกฝนอยู่ตลอดเวลา และผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการได้ยินมีทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร ดีขึ้นจากการได้ลงมือทำซ้ำๆ ด้วยเช่นกัน ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ว่าการใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียน ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร ที่นักเรียนเขียนไม่ถูกต้องดีขึ้น ซึ่งมีทักษะการเขียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม

2. พัฒนาทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสาร โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลาหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการสอนของผู้วิจัยโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะแบบแบบทดสอบมีคำ ภาพ มีความหลากหลายและสีสันสวยงาม ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น เป็นวิธีการสร้างแรงดึงดูดให้นักเรียนจดจ่อกับการเรียนมากขึ้น การใช้สื่อประกอบหลายอย่างจะ ช่วยให้นักเรียนสนใจกิจกรรมการเรียนมากยิ่งขึ้น ชุดการเรียนการสอนที่ใช้เป็นสื่อการสอนที่น่าสนใจ นวัตกรรมและกระบวนการ

การจัดกิจกรรมการสอนต่าง ๆ มาบูรณาการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นมีลักษณะเป็น ชุดฝึกทักษะแต่ละชุดประกอบไปด้วยสื่อ อุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและชุดฝึกทักษะที่นำมาใช้ประกอบกับการเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาความสามารถหรือทักษะในการเขียนประโยคในการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนที่ผู้วิจัยสนใจ มีขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการเขียนประโยคในการสื่อสารของนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนเหล่านี้สามารถเขียนประโยคในการสื่อสารได้ เพราะเมื่อนักเรียนเขียนประโยคที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ได้แล้วนักเรียนก็จะสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปพัฒนาต่อยอดความสามารถของนักเรียนต่อไป การวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนช่วยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีทักษะการเขียนดีขึ้น มีพัฒนาการในการเขียนประโยคในการสื่อสารสูงขึ้นเพื่อนำไปสู่การต่อยอดในการเรียนรู้ที่สูงขึ้นได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค (CIRC) ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียน อาจใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมกับนักเรียนค่อนข้างนานกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ เนื่องจากต้องมีการสอนซ้ำย้ำทวน ผู้สอนจึงควรยืดหยุ่นเวลาตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในงานวิจัยนี้งานวิจัยยังมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างน้อย เพื่อให้สามารถศึกษาปัจจัยที่ส่งผลมากขึ้นได้ควรมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติสุดา บุญส่ง และ สุภา พูนผล. (2565). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาไทยด้วยตนเอง สำหรับนักศึกษาชาวต่างประเทศ. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 32(2), 50-65.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). *นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์.
- รัฐชญา ขวัญทองยิ้ม. (2565). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกดกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).
- วรรณภรณ์ พระเมเด. (2562). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยเพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง. (2557). *การเพิ่มทักษะการเขียนด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

กลไกและแนวทางแก้ไขปัญหาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย: กรณีศึกษา อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

สุธีระ บุญญาพิทักษ์^{1*}, น้ำฝน อัครกัญญโรจน์¹, ณพงค์ นพเกตุ²

¹กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

²คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

E-mail: b_suteera@hotmail.com*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มุ่งหากลไกและแนวทางการแก้ไขปัญหการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ด้วยการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) กำหนดขนาดตัวอย่างตามวิธีการของ Taro Yamane และสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 387 ฉบับ รวมทั้งการสนทนากลุ่มย่อย (Focus-group discussion) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) หน่วยงานภาครัฐ เกษตรและประชาชนชุมชน ผลการศึกษาสะท้อนถึงปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลโดยตรง และจากข้อมูลทางสถิติพบว่าแม้กลุ่มเป้าหมายจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบจากการเผา รวมถึงการนำวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ในระดับสูง (คะแนนเฉลี่ย 0.68) แต่มีเพียงร้อยละ 40 เท่านั้นที่มีการนำวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ สอดคล้องกับปัจจัยบุคคล เช่น ลักษณะการประกอบอาชีพ ทักษะ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 3.51) รวมถึงปัจจัยการสนับสนุนจากภายนอก เช่น การบังคับใช้กฎหมาย การสนับสนุนเงินทุนหรือเทคโนโลยีการจัดการในระดับน้อย (คะแนนเฉลี่ย 2.20) ดังนั้น กลไกและแนวทางแก้ไขปัญหาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร คือ ภาครัฐควรให้การสนับสนุนเงินทุนและสิ่งจูงใจสำหรับการจัดการปัญหาดังกล่าว ตลอดจนการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการวัสดุเหลือทิ้งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแก่กลุ่มเกษตรกร อีกทั้งเกษตรกรควรมีบทบาทสำคัญในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรด้วยการเลือกใช้วิธีการจัดการที่เหมาะสม ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: วัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร, การเผาในที่โล่ง, การจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร

The Mechanisms and Guild Line for Agricultural Waste Solving from Stakeholders: A Case Study in Ban Phai District Khon Kaen Province

Suteera Boonyapitaks^{1*}, Namfon Assawakitkulroj¹, Napong Nophaket²

¹Department of Climate Change and Environmental, Ministry of Natural Resources and Environment

²Faculty of Environmental Development Administration, National Institute of Development Administration

E-mail: b_suteera@hotmail.com*

*Corresponding author

Abstract

This research aims to study the factors influencing to the agricultural waste management among stakeholders in Ban Phai District, Khon Kaen Province. The purpose is to identify mechanisms and guild line for agricultural waste management with a mixed method. The sample size was determined using Taro Yamane's method and selected through quota sampling. Data were collected using 387 questionnaires, focus-group discussions, and in-depth interviews with government, farmers, and local wisdom leaders. The study results demonstrate that both personal and external factors have a direct influence on agricultural waste management. Moreover, the statistical data present that although the stakeholders has a high level of knowledge and understanding about the impact of air pollution from agriculture waste burning and the benefits of agricultural waste (mean score at 0.68) on the other hands only 34% have a good practice for managing the agricultural waste, this aligns with personal factors such as occupation, characteristics and attitudes, which are at a moderate level (mean score 3.51), and external support factors such as law enforcement and funding or technology support from government or private sectors, which are at a low level (mean score 2.20). Therefore, mechanisms and guild line for managing the agricultural waste such as the government's support for funding and training for farmers on environmentally friendly waste management project. In addition, farmers should play a crucial role in managing agricultural waste by choosing appropriate management methods and integrating cooperation with government and private sectors for sustainable agricultural waste management.

Keywords: Agricultural Waste, Open Burning, Agricultural Waste Management

บทนำ

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรมมาช้านาน เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพทางการเกษตรหรือเกี่ยวข้องมาโดยตลอด (กิตติศักดิ์, 2564) การเตรียมดินหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องกำจัดเศษวัชพืชและวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร วิธีที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว และประหยัดที่เกษตรกรนิยมคือการเผา เช่น เผาฟางข้าวและซังต้นข้าวโพดที่เหลือจากการเก็บเกี่ยว แม้ปัจจุบันจะมีการใช้เครื่องจักรในการจัดการ เช่น การไถกลบ แต่เครื่องจักรมักไม่สามารถตัดหรือบดฟางข้าวและซังข้าวโพดได้ดี ทำให้เกษตรกรหันมาใช้วิธีเผาก่อนจะไถกลบ นอกจากนี้ การเผาใบอ้อยยังช่วยลดระยะเวลาและต้นทุนในการเก็บเกี่ยว (รักษศรี, 2562) การเผาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรนำมาซึ่งผลกระทบด้านมลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก (Particulate matter: PM) เช่น ฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM₁₀) และ 2.5 ไมครอน (PM_{2.5}) ที่เพิ่มสูงขึ้นในพื้นที่ที่มีการเผา จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) พบว่า ในประเทศไทยมีเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรแตกต่างกันไปตามปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของแต่ละพื้นที่ (Srivoraphantu et al, 2023) โดยในแต่ละปี ประเทศไทยมีเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรประมาณ 60 ล้านตัน (ปิ่นนัตและวิจิตร, 2566) อย่างไรก็ตาม พบว่ามีการนำวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เป็นอาหารสัตว์ ทำปุ๋ยหมัก คลุมดินเพื่อลดการพังทลายของดิน ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในชีวิตรประจำวัน และผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้าชีวมวล การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรเหล่านี้เป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่เกษตรกรในการจัดการวัสดุเหลือทิ้ง ชี้ช่องทางในการลดปริมาณและเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ส่งเสริมการสร้างรายได้ ลดภาระหนี้สิน รวมถึงลดมลพิษทางอากาศจากการเผาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร

จังหวัดขอนแก่นเป็นหนึ่งในเมืองหลักที่มีพื้นที่ทางการเกษตรจำนวนมาก มีพื้นที่การเกษตรรวม 4.22 ล้านไร่ (62% ของพื้นที่ทั้งหมด) ประกอบด้วยนาข้าว 2,797,084 ไร่ (66%) (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดขอนแก่น, 2564) จึงส่งผลให้มีวัสดุเหลือทิ้งจากการเกษตรที่นิยมกำจัดด้วยการเผาจำนวนมากเช่นกัน โดยมาจากนาข้าวมากกว่า 190,291.85 ตัน และไร่อ้อยจำนวน 1,690,481.34 ตัน (กิตติยาภรณ์, 2558) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอำเภอบ้านไผ่ โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติจังหวัดขอนแก่นในปี พ.ศ. 2561 จังหวัดขอนแก่นที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมประมาณร้อยละ 64.2 และพบปัญหาการเผาในที่โล่งจากข้อมูลสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศที่มีการติดตามตรวจสอบสถานการณ์ไฟป่าพบว่ามีจุดความร้อนสะสมในพื้นที่ทำการเกษตรและพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น (Sooktawee et al, 2022) ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน เพื่อให้ได้มาซึ่งกลไกและแนวทางการจัดการที่เหมาะสม ลดการเผาและมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งการวิจัยนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการใช้วัสดุเหลือทิ้งให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การทำปุ๋ยหมัก การผลิตพลังงานชีวมวล การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมอื่นๆ ตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุเหลือทิ้งและส่งเสริมการเกษตรที่ยั่งยืน นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ

ชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว ตลอดจนเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรในพื้นที่ที่มีบริบททำหาลักษณะเดียวกันในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
2. เสนอกลไกและแนะแนวทางในการบริหารจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

1. **ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร :** พื้นที่การศึกษาครอบคลุม 11 พื้นที่ในอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เทศบาลเมืองบ้านไผ่ เทศบาลตำบลในเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไผ่ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเพีย องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลาน องค์การบริหารส่วนตำบลแคนเหนือ องค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปอ องค์การบริหารส่วนตำบลหินตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำใส องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง โดยมีกลุ่มประชากรในการศึกษา คือ กลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเผาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรในพื้นที่ จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย เกษตรอำเภอบ้านไผ่ ประชาชนชาวบ้าน และเกษตรกร

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา :** ศึกษาวิจัยและรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ หน่วยงานภาครัฐ ประชาชนชาวบ้าน และเกษตรกร

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบวิธีผสม (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่โดยใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) ซึ่งการกำหนดแบบโควตาช่วยให้สามารถคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกันกับประชากรที่ต้องการศึกษา แบ่งตามลักษณะประชากร เช่น อายุ เพศ และอาชีพ ส่งผลให้ได้ข้อมูลสำคัญที่สามารถสะท้อนกลุ่มประชากรได้ดีขึ้น และคำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล จำนวน 387 ราย นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน เช่น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า t-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) จาก 3 กลุ่ม กับตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ประชาชนชาวบ้าน และเกษตรกรในพื้นที่ จำนวน 60 ราย และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 30 ราย เพื่อยืนยันและเสริมสร้างความเข้าใจจากข้อมูลเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรและเสนอกลไกและแนะแนวทางในการบริหารจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

1. แบบสอบถาม : ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ลักษณะการประกอบอาชีพ จำนวนปีที่ทำเกษตรกรรม และรายได้เฉลี่ยครัวเรือน/เดือน 2) ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบและอันตรายจากการเผา รวมถึงประโยชน์ของเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร 3) ทักษะคิดต่อการเผาในที่โล่งและการนำเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ 4) การสนับสนุนจากภายนอกโดยภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรลดการเผา ในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา และ 5) ข้อเสนอแนะการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) : ใช้กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและทัศนคติในประเด็นต่อไปนี้ สาเหตุที่มีการกำจัดเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรด้วยการเผา สาเหตุที่ไม่มีการนำเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ปัญหาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) : ใช้สัมภาษณ์บุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่มตัวอย่าง เพื่อสอบถามการจัดการวัสดุเหลือทิ้งในพื้นที่ รวมถึงข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร

ผลการวิจัย

จากการสำรวจเก็บตัวอย่างข้อมูล และการดำเนินการตามขั้นตอนวิธีการศึกษา ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือน กรกฎาคม 2565 สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผลจากแบบสอบถาม จำนวน 387 ฉบับ

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล (n = 387)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	180	46.50
หญิง	206	53.20
เพศทางเลือก	1	0.30
อายุ		
Generation Z (10 - 23 ปี)	70	18.00
Generation Y (24 - 37 ปี)	26	7.00
Generation X (38 - 54 ปี)	141	36.00
Baby Boomers (55 - 72 ปี)	139	36.00

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล (n = 387)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
Builders (73 ปีขึ้นไป)	11	3.00
การกำจัดวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร		
เผา	196	60.00
นำไปใช้ประโยชน์	191	40.00
ลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร		
อาชีพเกษตรกรเป็นหลักอย่างเดียว	252	35.00
อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพเสริม	135	65.00
จำนวนปีที่ประกอบอาชีพเกษตรกร		
1-2 ปี	62	16.00
3-5 ปี	35	9.00
5-10 ปี	69	18.00
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	221	57.00
รายได้เฉลี่ยครัวเรือน/เดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	168	43.00
10,001 – 20,000 บาท	100	26.00
20,001 – 30,000 บาท	70	18.00
มากกว่า 30,001 บาท	51	13.00

ตารางที่ 2 ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบรวมถึงอันตรายจากการเผา และประโยชน์ของเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร มีคะแนนเฉลี่ย 0.68 อยู่ในระดับสูง

ความรู้	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบ ผิด ร้อยละ	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ*
คำถาม เชิงบวก และเชิงลบ จำนวน 10 ข้อ เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับผลกระทบรวมถึง อันตรายจากการเผา และประโยชน์ของเศษวัสดุ เหลือทิ้งทางการเกษตร	68.7	31.3	0.433	0.68	สูง

*เกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน คือ ช่วงคะแนน 0.00 - 0.33 ระดับต่ำ ช่วงคะแนน 0.34 - 0.66 ระดับกลาง ช่วงคะแนน 0.67 - 1.00 ระดับสูง

ตารางที่ 3 ทศนคติต่อการเผาในที่โล่งและการนำเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ มีคะแนนเฉลี่ย 3.51 อยู่ในระดับปานกลาง

ทัศนคติ	เห็นด้วยน้อยที่สุด	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยมากที่สุด	SD	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
คำถาม เชิงบวก และเชิงลบ จำนวน 6 ข้อ เกี่ยวกับ ทศนคติต่อการเผาในที่โล่งและการนำเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	18.19 (4.76)	27.50 (7.20)	91.50 (23.95)	93.40 (24.45)	151.41 (39.64)	1.12	3.51

*เกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน คือ คะแนน 1-2.33 ต่ำ คะแนน 2.34-3.66 ปานกลาง คะแนน 3.67- 5.00 ดี ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ปัจจัยสนับสนุนจากภายนอก ผ่านกิจกรรมดำเนินงานโดยภาครัฐ ธุรกิจเอกชนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรลดการเผา ในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา มีคะแนนเฉลี่ย 2.20 อยู่ในระดับน้อย

กิจกรรมดำเนินงาน	ไม่ปฏิบัติเลย	ปีละครั้ง	ทุก 3 เดือน	เดือนเว้นเดือน	ทุกเดือน	SD	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
ปัจจัยสนับสนุนจากภายนอก ผ่านกิจกรรมดำเนินงานโดยภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรลดการเผา ในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา	ค่าเฉลี่ย	149.89 (39.76)	104.33 (27.67)	57.67 (15.30)	26.89 (7.13)	38.22 (10.14)	1.30	2.20

*เกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน คือ คะแนน 1 - 2.33 น้อย คะแนน 2.34 - 3.66 ปานกลาง คะแนน 3.67 - 5 มาก ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรของเกษตรกร อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานไว้ 8 ประเด็น เกี่ยวกับการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรของเกษตรกรเพื่อลดการเผา กรณีศึกษา อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวนปีที่ทำเกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยครัวเรือน/เดือน ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบรวมถึงอันตรายจากการเผา และประโยชน์ของเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ทศนคติต่อการเผาในที่โล่งและการนำเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ และปัจจัยสนับสนุนจากภายนอก ผ่านกิจกรรมดำเนินงานโดยภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรลดการเผา ในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา สามารถทดสอบสมมติฐานสามารถอธิบายการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยการใช้สถิติ Independent Sample: t-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05 ตามการตั้งสมมติฐานดังกล่าว เพื่อหาปัจจัยการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรของเกษตรกรเพื่อลดการเผา กรณีศึกษา อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ดังตาราง

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรของเกษตรกร อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

สมมติฐาน	T-test	สรุปผล
สมมติฐานที่ 1 เพศ แตกต่างกันเป็นปัจจัยในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรแตกต่างกัน	(t = -1.479, Sig. (2-tailed) = 0.140)	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 2 ประชากรที่มีช่วงอายุ แตกต่างกันเป็นปัจจัยในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรแตกต่างกัน	(t = 0.001, Sig. (2-tailed) = 0.999)	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 3 ลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่แตกต่างกัน เป็นปัจจัยในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรแตกต่างกัน	(t = 2.975, Sig. (2-tailed) = 0.003)	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 4 จำนวนปีที่ทำเกษตรกรรมแตกต่างกัน เป็นปัจจัยในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรแตกต่างกัน	(t = -1.252, Sig. (2-tailed) = 0.211)	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 5 รายได้ครัวเรือนต่อเดือน แตกต่างกันเป็นปัจจัยในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรแตกต่างกัน	(t = 0.236, Sig. (2-tailed) = 0.813)	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 6 ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบรวมถึงอันตรายจากการเผา และประโยชน์ของเศษวัสดุเหลือทิ้งที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรแตกต่างกัน	(t = -3.088, Sig. (2-tailed) = 0.002)	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 7 ทศนคติ ต่อการเผาในที่โล่งและการนำเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ แตกต่างกันเป็นปัจจัยในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรแตกต่างกัน	(t = -1.735, Sig. (2-tailed) = 0.083)	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 8 ปัจจัยสนับสนุนจากภายนอก ผ่านกิจกรรมดำเนินงาน โดยภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรลดการเผา ในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา แตกต่างกันเป็นปัจจัยในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรแตกต่างกัน	(t = -3.653, Sig. (2-tailed) = <0.000)	ยอมรับ

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ประกอบไปด้วยตัวแทนจากตำบลต่างๆ ในพื้นที่ ดังนี้ ตำบลบ้านไผ่ ตำบลในเมือง

ตำบลเมืองเพีย ตำบลบ้านลาน ตำบลแคนเหนือ ตำบลภูเหล็ก ตำบลป่าปอ ตำบลหินตั้ง ตำบลหนองน้ำใส ตำบลหัวหนอง และเทศบาลตำบลบ้านไผ่ มีประเด็นสนทนาดังนี้ ก) สาเหตุที่มีการกำจัดเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรด้วยการเผา ข) สาเหตุที่ไม่มีการนำเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ ค) ข้อเสนอแนะ แนวทางในการแก้ปัญหาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรจากการดำเนินการสนทนากลุ่มได้รับข้อมูลจากบุคคลสำคัญ (key person) สรุปประเด็นได้ดังนี้

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเผาใบอ้อย เนื่องจากใช้งบประมาณต่ำและประหยัดเวลาในการจัดการ หากต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดการ เช่น การตัดอ้อยโดยเครื่องจักรจะต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง แต่ฤดูการตัดอ้อยมีเพียง 5 – 6 เดือนเท่านั้น ทำให้ไม่คุ้มทุนในการจัดซื้อเครื่องจักรเพื่อนำมาใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมหรือลดการเผาใบอ้อย บางครัวเรือนมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว ดังนั้นหลังจากการเก็บเกี่ยวจะต้องมีการเร่งจัดเตรียมพื้นที่ในการเพาะปลูกพืชชนิดอื่นต่อไปจึงเลือกวิธีการเผา และหากจะให้ เกษตรกร เทศบาลตำบลบ้านไผ่ ลดการเผาพื้นที่เกษตรภาครัฐจะต้องมีการส่งเสริม กิจกรรมรณรงค์ ฝึกอบรม ปฏิบัติ เรียนรู้ในการลดการเผา และการนำวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ให้เกิดมูลค่า เกษตรกร ตำบลหัวหนอง กล่าวว่า หากต้องการให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเผาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรลดลงภาครัฐควรมีการมีการประชาสัมพันธ์ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีความเข้มงวดในการดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้กระทำความผิด

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) กับบุคคลตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน ได้แก่ ตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนประชาชนชาวบ้าน และตัวแทนเกษตรกร โดยวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถสรุปประเด็นจากผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ ที่สำคัญได้ดังนี้

ตารางที่ 6 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) กับบุคคลตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

หน่วยงานภาครัฐ	ประชาชนชาวบ้าน	เกษตรกร
เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่าเนื่องจากชาวบ้านในพื้นที่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่บ้านไผ่ บ้านลาน แคนเหนือ การเผาในพื้นที่เกษตรจึงเป็นวิถีชีวิตที่ชาวบ้านปฏิบัติมานาน และด้วยหน่วยงานภาครัฐได้มีการบังคับใช้ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการห้ามเผาพื้นที่เกษตรเมื่อไม่นาน จึง	ประชาชนชาวบ้านในพื้นที่บางส่วน เช่น ตำบลภูเหล็กป่าปอ หินตั้ง มีวิถีการจัดการโดยไม่ใช้วิธีการเผา เนื่องจากได้รับการประชาสัมพันธ์ และเข้ารับการอบรมความรู้ในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์	เกษตรกรในอำเภอบ้านไผ่ โดยเฉพาะตำบลเมืองเพีย หัวหนอง และหนองน้ำใส กล่าวว่ากฎหมายห้ามเผาพื้นที่ไม่สามารถนำมาบังคับในพื้นที่ได้ของตนได้ เนื่องจากขาดความเข้มงวด และบริบทในพื้นที่มีวิถีการดำเนินชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยกัน เช่น การประณีประนอมในพื้นที่เนื่องจากมีความสัมพันธ์แบบญาติพี่น้อง

หน่วยงานภาครัฐ	ปราชญ์ชาวบ้าน	เกษตรกร
ส่งผลต่อการปรับตัวของเกษตรกร จึงต้องใช้เวลาแก่เกษตรกรในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมถึงให้ทางเลือกในการจัดการด้วยวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น		

อภิปรายผล

จากข้อมูลทางสถิติ ในตารางที่ 2 3 และ 4 เมื่อดำเนินการวิเคราะห์การแปลความหมาย โดยพิจารณาคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ค่าคะแนนจากสูตรอันดับภาคพื้น แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยอ้างอิงจากการประเมินแบบอิงเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977) ทั้งนี้มีข้อมูลที่น่าสนใจคือ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบรวมถึงอันตรายจากการเผา และประโยชน์ของเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีคะแนนเฉลี่ย 0.68 อยู่ในระดับสูง แต่ในทางกลับกันทัศนคติที่มีต่อการเผาในที่โล่งและการนำเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.51 อยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งปัจจัยสนับสนุนจากภายนอก ผ่านกิจกรรมดำเนินงานโดยภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรลดการเผา ในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา มีคะแนนเฉลี่ย 2.20 อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับข้อมูลการจัดทำสนทนากลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ปราชญ์ชุมชน และเกษตรกร ระบุว่า ประชาชนมีองค์ความรู้ ได้รับการประชาสัมพันธ์ให้มีการลดการเผา แต่เนื่องจากบางครั้งเรือ่นมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอาชีพหลัก จึงเร่งจัดเตรียมพื้นที่ในการเพาะปลูกพืชชนิดอื่น ๆ วิธีการเผาจึงเป็นวิธีที่ง่ายที่สุด และประหยัดงบประมาณมากที่สุด กอรปกับกฎหมายในพื้นที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้ เนื่องจากประชาชนและเกษตรกรในพื้นที่มีการอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน ประเด็นเรื่องของการในทางกฎหมายจึงมีการใกล้เคียง ประนีประนอมในภายหลัง และหากจะให้เกษตรกรในอำเภอบ้านไผ่ ลดการเผาในพื้นที่เกษตร ภาครัฐจะต้องมีการส่งเสริม ฝึกอบรม ปฏิบัติเรียนรู้ในการลดการเผา และการนำวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ให้เกิดมูลค่า ภาครัฐควรมีการมียกระดับการประชาสัมพันธ์ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีความเข้มงวดในการดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้กระทำผิด รวมทั้งการสนับสนุนเงินทุนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้ ข้อมูลทางสถิติในตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรของเกษตรกร อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการทดสอบสมมติฐานสามารถอธิบายการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยการใช้สถิติ Independent Sample: t-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05 ตามการตั้งสมมติฐานดังกล่าว สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ 1) ลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรอย่างชัดเจน กล่าวคือ ประเภทของการทำการเกษตรและขนาดของพื้นที่ทำการเกษตรจะกำหนดวิธีการจัดการวัสดุเหลือทิ้งที่จำเป็น โดยการเกษตรในพื้นที่ขนาดใหญ่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากกว่า ทั้งนี้ ข้อมูลทางสถิติ ($t = 2.975$, Sig. (2-tailed) = 0.003) ยืนยันว่า

ลักษณะการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันมีผลโดยตรงต่อการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร 2) ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบรวมถึงอันตรายจากการเผา และประโยชน์ของเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรแตกต่างกัน คือ หากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ถึงผลกระทบและอันตรายจากการเผาก็จะมีแนวโน้มหลีกเลี่ยงการเผาและหันมาใช้วิธีการจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น การทำปุ๋ยหมัก นำไปทำเป็นอาหารสัตว์ หรือนำไปเพิ่มมูลค่าในรูปแบบอื่นๆ สอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ ($t = -3.088$, Sig. (2-tailed) = 0.002) ยืนยันว่าความรู้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร และ 3) ปัจจัยสนับสนุนจากภายนอก ผ่านกิจกรรมดำเนินงานโดยภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และผู้เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรเช่นกัน กล่าวคือ นโยบาย การลงทุนในเทคโนโลยี และการแบ่งปันความรู้ ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรอย่างยั่งยืน และการสนับสนุนเหล่านี้สร้างแรงจูงใจและเพิ่มทรัพยากรในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร สอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ ($t = -3.653$, Sig. (2-tailed) = <0.000) ยืนยันว่าปัจจัยสนับสนุนจากภายนอกเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร

กลไกและแนวทางแก้ไขปัญหาวสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งผลให้ได้มาซึ่งกลไกและแนวทางแก้ไขปัญหาวสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งประกอบไปพบภาพที่สำคัญของหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน เกษตรกร รวมทั้งหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. **หน่วยงานภาครัฐ** ควรมีบทบาทในการกำหนดกฎระเบียบการจัดการวัสดุเหลือทิ้ง เช่น ห้ามการเผาและกำหนดมาตรฐานการจัดการขยะการเกษตร การสนับสนุนเงินทุนและสิ่งจูงใจสำหรับโครงการจัดการวัสดุเหลือทิ้งที่ยั่งยืน ตลอดจนการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการวัสดุเหลือทิ้งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแก่เกษตรกร

2. **ปราชญ์ชุมชน** ควรเป็นผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายชุมชนที่มีการจัดการวัสดุเหลือทิ้งร่วมกัน จัดกิจกรรมให้ความรู้และการฝึกอบรมแก่ชุมชนเกี่ยวกับการจัดการวัสดุเหลือทิ้งที่ยั่งยืน โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการรับผิดชอบโดยตรงในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรเพื่อจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งความรู้และนวัตกรรมในการจัดการวัสดุเหลือทิ้ง

3. **เกษตรกร** มีบทบาทสำคัญในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรด้วยการเลือกใช้วิธีการจัดการที่เหมาะสม เช่น การทำปุ๋ยหมักหรือการนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตพลังงานชีวมวล เพื่อลดความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมนุษย์ ศึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดการเหล่านี้ เพื่อเพิ่มความเข้าใจและทักษะในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มที่สนับสนุนการจัดการที่ยั่งยืน เช่น การใช้เทคโนโลยีในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งที่มีประสิทธิภาพ

กลไกการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน มีหัวใจสำคัญคือบทบาทที่สำคัญของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มิใช่แค่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่หมายถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่ร่วมมือกันเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องการการพัฒนาเชิงนโยบาย รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันสิ่งแวดล้อมและเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุเหลือทิ้งเหล่านี้ การวิจัยนี้จึงขอเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นไปได้และมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา กล่าวคือหน่วยงานรัฐควรสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรให้กับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการนำวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ใหม่ เช่น การแปรรูปเป็นพลังงานชีวมวล หรือการผลิตปุ๋ยอินทรีย์
2. การสนับสนุนทางการเงินและภาษี ดำเนินการโดยจัดให้มีการยกเว้นภาษีหรือสิทธิพิเศษทางการเงินสำหรับเกษตรกรหรือบริษัทที่ดำเนินการจัดการและนำวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ รวมถึงการจัดตั้งกองทุนหรือโครงการสนับสนุนเงินอุดหนุนสำหรับการพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร
3. การอบรมและให้ความรู้ ดำเนินการจัดตั้งโครงการอบรมและให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับวิธีการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรในอนาคต หรือในพื้นที่อื่น ๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทในพื้นที่ เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีการจัดการและสถานะแวดล้อมทั้งในเชิงสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน จึงควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานหรือจัดทำต้นแบบโครงการ (Pilot Model) หรือชุมชนต้นแบบในการแก้ไขปัญหาการเผาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร เพื่อให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ที่ประสบปัญหาในลักษณะเดียวกัน โดยสามารถประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของแต่ละชุมชนนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากงานวิจัยนี้ยังมิได้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดของฝุ่นละออง PM_{2.5} หรือ PM₁₀ จากการตรวจวัด ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นการตรวจวัดค่าดังกล่าว เพื่อทวนสอบว่าปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดจากการเผาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรในพื้นที่ที่จะศึกษาอยู่ในระดับใด และมีแหล่งกำเนิดมาจากการเกษตรหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยาภรณ์ รองเมือง. (2558). การประเมินการปลดปล่อยมลพิษจากการเผาไหม้เศษวัสดุเหลือทิ้งในทางการเกษตรในที่โล่งแจ้ง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี).
- กิตติศักดิ์ ทองมีทิพย์. (2564). พัฒนาการเกษตรกรรมของประเทศไทย: ในมิติด้านการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. *วารสารพัฒนศาสตร์*, 4(1), 133-162.
- ปณณทัต ลือโสภา และวิจิตรา สิงห์หิรัญสุนทร. (2566). การผสมผสานวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรเพื่อเป็นแหล่งผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ. *Journal of Science & Technology MSU*, 42(4) 128-137.
- รักษ์ศรี เกียรติบุตร. (2562). การพัฒนาพฤติกรรมไม่เผาในพื้นที่เสี่ยงตำบลแม่กา จังหวัดพะเยา. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 8(3), 96-109.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). การบริหารการตลาดแนวใหม่. กรุงเทพมหานคร: ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น. (2564). *สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์*.
สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2566, จาก <https://www.opsmoac.go.th/khonkaen-dwl-files-451391791005>

Best, J. W. (1977). *Research in education*. New Jersey: Prentice hall Inc.

Sooktawee, S., Ketwang, R., Patpai, A., & Piemyai, N. (2022). A Study on Determining the Potential Source Area of PM2.5 Using Bivariate Polar Plot Technique on Short-Term Monitoring Data in Bhan Phi District, Khonkhen Province, Thailand. *Journal of Applied Research on Science and Technology (JARST)*, 21(2), 66-78.

Srivoraphantu, R., Boonmee, N., Aroonsrisopon, T., & Wirojsakunchai, E. (2023). A Comparison of PM1, PM2.5 and PM10 Concentrations from Agricultural Residue Burning. *Ladkrabang Engineering Journal*, 40(2), 94-103.

Wilson, L. O. (2016). *Anderson and Krathwohl–Bloom’s taxonomy revised*. Understanding the new version of Bloom's taxonomy. Retrieved 20 Jun 2023, from https://quincycollege.edu/wp-content/uploads/Anderson-and-Krathwohl_Revised-Blooms-Taxonomy.pdf

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จัดพิมพ์โดย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
เลขที่ 1 ถนนอุ่งทอนนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ : 0 2160 1280 เว็บไซต์ : <https://hs.ssru.ac.th>